

อิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม : การศึกษาอิทธิพลกำกับของความ
อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ออิทธิพลส่งผ่านของความก้าวร้าว

นางสาวธีรภัฏญา เขมะวิชานุรัตน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

สาขาวิชาจิตวิทยา

are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

INFLUENCE OF GROUP REJECTION ON GROUP CONFORMITY: A MODERATED
MEDIATION OF REJECTION SENSITIVITY ON AGGRESSION

Miss Teekanya Kaemawichanurat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตาม
	กลุ่ม : การศึกษาอิทธิพลกำกับของความอ่อนไหวต่อการ
	ถูกปฏิเสธต่ออิทธิพลส่งผ่านของความก้าวร้าว
โดย	นางสาวธีร์กัญญา เขมะวิชานุรัตน์
สาขาวิชา	จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกิจกรณีนวนิช

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศันนางค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกิจกรณีนวนิช)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศันนางค์ มณีศรี)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

ธีรภัฏญา เขมะวิชานุรัตน์ : อิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม : การศึกษาอิทธิพลกำกับของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ออิทธิพลส่งผ่านของความก้าวร้าว (INFLUENCE OF GROUP REJECTION ON GROUP CONFORMITY: A MODERATED MEDIATION OF REJECTION SENSITIVITY ON AGGRESSION) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกภรณ์วานิช, 86 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม โดยมีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับและมีความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 100 คน ซึ่งตอบมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว และถูกสุ่มเข้าสู่ 2 เงื่อนไขคือการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผลการวิเคราะห์อิทธิพลกำกับและอิทธิพลส่งผ่าน แสดงให้เห็นว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไม่ได้เป็นตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม แต่ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าว ($B = .36, p < .001$) และความก้าวร้าวยังเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและการคล้อยตามกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ (ค่าประมาณขนาดอิทธิพลทางอ้อม = -0.6327 , ช่วงความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% อยู่ระหว่าง -1.3846 ถึง -0.0207)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5577612738 : MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORDS: SOCIAL REJECTION / AGGRESSION / CONFORMITY / REJECTION SENSITIVITY

TEEKANYA KAEMAWICHANURAT: INFLUENCE OF GROUP REJECTION ON GROUP CONFORMITY: A MODERATED MEDIATION OF REJECTION SENSITIVITY ON AGGRESSION. ADVISOR: APITCHAYA CHAIWUTIKORNWANICH, Ph.D., 86 pp.

The aims of this research are to study the relationship between social rejection and conformity as moderated by rejection sensitivity, as well as the mediating effect of aggression. Participants were 100 Chulalongkorn University undergraduates who completed measures of aggression, conformity, rejection sensitivity, and were randomly assigned to either social rejection or social inclusion condition. An analysis of moderating and mediating effects indicates that rejection sensitivity does not moderate the relationship between social rejection and conformity but rejection sensitivity moderates the relationship between social rejection and aggression ($B = .36, p < .001$). In addition, aggression significantly mediates the relationship between social rejection and conformity (estimate of indirect effect = -0.6327 , BC 95% CI -1.3846 to -0.0207).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Psychology

Academic Year: 2014

Student's Signature

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาจากหลายๆท่าน ผู้วิจัยขอกราบ
ขอขอบคุณคณาจารย์คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้
ผู้วิจัยได้มีความรู้ มีแนวคิด สามารถคิดวิเคราะห์และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จนเกิดเป็น
งานวิจัยเล่มนี้ขึ้นมา ผู้วิจัยขอกราบขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.อภิชนา ไชยวุฒิภรณ์วานิช
อาจารย์ที่ปรึกษา ที่เป็นแรงบันดาลใจตลอดจนสละเวลาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อ
ปรับปรุงแก้ไข ให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ออกมาอย่างมีคุณค่ามากที่สุด

ขอกราบขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์ ประธานกรรมการ, ผศ.
ดร.ศัคนาศรี มณีศรี และ อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล กรรมการสอบ ที่ให้เกียรติให้
คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ขอกราบขอขอบคุณ รศ.ดร.ธีระพร อูวรรณโณ ที่
กรุณาให้ยืมมาตรวัดความก้าวร้าว มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่งานวิจัย และสามารถดำเนินไปได้
อย่างราบรื่น

ขอขอบคุณนางสาวภัทราพร ยิ่งสม นางสาวอุดมลักษณ์ คำศรี นายจักรพันธ์ จุลละ
โพธิ และกัลยามิตรทุกๆท่าน ที่ให้ความสนับสนุนข้อมูลในการวิจัย สละเวลาให้ความช่วยเหลือ
แบ่งปันความรู้ พร้อมทั้งเป็นกำลังแรงและกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอขอบคุณบุพการี ผู้ที่เลี้ยงดูผู้วิจัยด้วยความรัก เป็น
แบบอย่างในการดำเนินชีวิต ให้การสนับสนุน พร้อมทั้งเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ
คุณประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ทั้งหมด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
1.2.1. การคล้อยตาม (Conformity)	2
1.2.2. การถูกปฏิเสธจากกลุ่มและการคล้อยตาม	4
1.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและการคล้อยตาม	4
1.3.1. การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (Social/Group Rejection)	5
1.4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม.....	7
1.4.1. การตรวจสอบการตอบสนองของระบบสมองเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (A Temporal Examination of Responses to Ostracism)	7
1.4.2. ระบบการกำกับทางสังคมและทฤษฎีการวัดความสัมพันธ์ (The Social Monitoring System and Sociometer Theory)	8
1.4.3. การคุกคามโครงสร้างทางปัญญาและความบกพร่องในการกำกับตน (Cognitive Deconstruction and Self-Regulation Impairment)	8
1.5. แนวคิดเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม	8
1.5.1. การเล่นโยนบอล (Ball Tossing)	10

1.5.2. การเล่นเกมบอลออนไลน์ (Cyberball)	10
1.5.3. การต้องอยู่โดดเดี่ยว (Life Alone)	11
1.5.4. การทำความรู้จักกัน (Get Acquainted)	11
1.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม	12
1.6.1. ผลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อความก้าวร้าว	12
1.6.2. การถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่ออารมณ์และการตอบสนองทางปัญญา	14
1.7. สาเหตุที่การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้บุคคลก้าวร้าว (Aggressive Behavior)	15
1.7.1. การถูกปฏิเสธคือแหล่งของความเจ็บปวดและความคับข้องใจ	15
1.7.2. การถูกปฏิเสธคุกคามการเห็นคุณค่าแห่งตน	17
1.7.3. การถูกปฏิเสธทำให้บุคคลต้องการสร้างประสิทธิภาพแห่งตนขึ้นมาใหม่และ ต้องการควบคุม	17
1.7.4. การถูกปฏิเสธทำให้บุคคลต้องการแก้แค้น	19
1.7.5. การถูกปฏิเสธทำให้การควบคุมตนเองต่ำลง	19
1.8. ความแตกต่างระหว่างบุคคลต่อการตอบสนองเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม	20
1.8.1. ลักษณะการเห็นคุณค่าแห่งตน (Trait self-esteem)	20
1.8.2. ความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural differences)	21
1.8.3. รูปแบบความผูกพัน (Attachment style)	21
1.8.4. รูปแบบความเป็นมิตร (Agreeableness)	22
1.8.5. ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity)	22
1.9. ความหมายของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity)	24
1.10. แนวคิดเรื่องความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ	25
1.11. การแบ่งลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ	26
1.12. ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความก้าวร้าว	27

1.13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม	27
1.14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความก้าวร้าว	28
1.15. การพัฒนาสมมติฐาน.....	28
1.16. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	29
1.17. สมมติฐานการวิจัย.....	29
1.18. ขอบเขตการวิจัย	30
1.19. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย.....	30
บทที่ 2 วิธีดำเนินงานวิจัย	31
2.1. กลุ่มตัวอย่าง	31
2.1.1. กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการหาคุณภาพของเครื่องมือ	31
2.1.2. กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนทดสอบจริงของงานวิจัย.....	31
2.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
2.2.1. ขั้นตอนการหาคุณภาพของเครื่องมือ	32
2.2.2. ขั้นตอนทดสอบจริงของงานวิจัย.....	32
2.3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	32
2.3.1. ใบแสดงผลการตอบรับเข้ากลุ่ม.....	32
2.3.2. แบบวัดการรับรู้การมองเห็น.....	32
2.3.3. มาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity Questionnaire, RSQ)	33
2.3.4. มาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ (Positive and Negative Affect Schedule, PANAS).....	34
2.3.5. มาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว (State violence attitude)	35
2.4. การทดลองและการเก็บข้อมูล	38

2.5. รายละเอียดของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย	38
2.6. สถานที่ดำเนินการทดลอง.....	40
2.7. การอบรมผู้ช่วยวิจัยก่อนดำเนินการทดลอง.....	40
2.8. ขั้นตอนการทดลอง.....	41
2.8.1. ขั้นแรก การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและเชิญเข้าร่วมงานวิจัย	41
2.8.2. ขั้นที่สอง การจัดกระทำการถูกปฏิเสธและไม่ถูกปฏิเสธ	41
2.8.3. ขั้นที่สาม การวัดตัวแปรส่งผ่าน (ความก้าวร้าว).....	42
2.8.4. ขั้นที่สี่ การวัดตัวแปรตาม (การคล้อยตามกลุ่ม).....	42
2.8.5. ขั้นที่ห้า การตรวจสอบการ จัดกระทำ	43
2.8.6. ขั้นที่หก ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการทดลองและขอขอบคุณ สรุปล ขั้นตอนการดำเนินการทดลองตามภาพที่ 2.....	43
2.9. การพิจารณาจริยธรรม (Ethical Consideration)	43
2.10. การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 3 ผลการวิจัย	47
3.1. ลักษณะทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมการวิจัย.....	48
3.2. ข้อมูลตัวแปร	51
3.3. กรอบความคิดในการวิเคราะห์ตัวแปรของงานวิจัย	51
3.4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
3.5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	54
3.6. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอารมณ์บวกและอารมณ์ลบจากการถูกส่งเข้าสู่เงื่อนไข	54
3.7. การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย.....	55
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย	62
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	66

5.1. วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	66
5.2. ขอบเขตของการวิจัย	66
5.3. กลุ่มตัวอย่าง	66
5.4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	66
5.5. สมมติฐานการวิจัย.....	66
5.6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
5.7. การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	68
5.8. การวิเคราะห์ข้อมูล	68
5.9. ผลการวิจัย.....	69
5.10. ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดของงานวิจัย	69
รายการอ้างอิง.....	71
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	86

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ลักษณะทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมการวิจัย (N = 100).....	49
ตารางที่ 3.2.....	52
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการ ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ความก้าวร้าว และการคล้อยตามกลุ่ม (N = 100).....	52
ตารางที่ 3.3.....	53
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ความก้าวร้าว และการคล้อยตามกลุ่มแยกตามเงื่อนไขถูก ปฏิเสธจากกลุ่มและไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (N = 100).....	53
ตารางที่ 3.4.....	59
ผลการวิเคราะห์หัตถิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และปฏิสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่มีต่อความ ก้าวร้าว (N=100).....	59
ตารางที่ 3.5.....	61
ผลการวิเคราะห์หัตถิทธิพลทางตรงของความก้าวร้าว การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อ การถูกปฏิเสธ และปฏิสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม (N = 100).....	61

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โมเดลรูปแบบการวิจัย	30
ภาพที่ 2 สรุปลขั้นตอนการดำเนินการทดลอง	45
ภาพที่ 3 แนวความคิดการวิเคราะห์ตัวแปรของงานวิจัย	51
ภาพที่ 4 โมเดลทางสถิติแสดงถึงค่าอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและปฏิสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม ผ่านความก้าวร้าว	56
ภาพที่ 5 เส้นกราฟแสดงผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในการทำนายความก้าวร้าว	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์มีชีวิตรอดด้วยการอยู่กับกลุ่ม ไม่มีมนุษย์คนไหนสามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวและมีความสุขไปตลอดเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมไม่ต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆบางประเภทที่ต้องอยู่รวมกันเป็นฝูงเพื่อความอยู่รอด (Baumeister & Leary, 1995) สิ่งเหล่านี้เป็นธรรมชาติที่หมุนเวียนมาตั้งแต่กำเนิดมนุษย์ยุคดึกดำบรรพ์ ที่นักโบราณคดีพบซากกระดูกอยู่รวมกันเป็นกลุ่มๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จึงสามารถเห็นได้ชัดเจนว่า มนุษย์เราไม่สามารถมีชีวิตรอดจากการอยู่โดดเดี่ยวได้ มนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อความอยู่รอด เพราะมนุษย์รู้ว่า การอยู่กับกลุ่มจะเป็นเครื่องยืนยันในระดับหนึ่งว่าตนจะปลอดภัยจากภัยอันตรายต่างๆ

เมื่อการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ การได้รับการยอมรับ การเป็นที่ชื่นชอบภายในกลุ่มจึงเป็นเรื่องที่สำคัญไม่แพ้กัน การได้รับการยอมรับจากสมาชิกกลุ่ม ทำให้บุคคลมีความสุขทางใจ รู้สึกถึงความมั่นคง ปลอดภัย เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน 4 ประการ นั่นคือ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการเห็นคุณค่าในตนเอง ต้องการที่จะควบคุม และต้องการดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย (Williams et al., 2005) ดังนั้น การได้รับการยอมรับจากกลุ่มจึงตอบสนองปัจจัยหนึ่งในความต้องการพื้นฐานนี้

จะเกิดอะไรขึ้น หากบุคคลถูกกลุ่มปฏิเสธ หรือกีดกัน มีงานวิจัยพบว่า การถูกกีดกันจากกลุ่มทำให้บุคคลรู้สึกเจ็บปวดและคับข้องใจเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อถูกกีดกันหรือปฏิเสธจากกลุ่มของตน สัญชาตญาณในการเอาตัวรอดจะเริ่มบ่งบอกว่ามีเหตุไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้นแล้ว ดังนั้นบุคคลจึงอาจพยายามคิดหาเหตุผลของการถูกปฏิเสธนั้น และพยายามทำดีเพื่อกลุ่มมากขึ้น (Leary, 2001) หรือคล้อยตามผู้อื่นมากขึ้น (Williams et al., 2000)

มีงานวิจัยพบว่า การตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธจะแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของบุคคล (Bushman & Baumeister, 1998) เช่นบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง (Downey et al., 2004) บุคคลประเภทนี้มีลักษณะกลัวการถูกปฏิเสธ และมักรับรู้ถึงการถูกปฏิเสธมากเกินไปในทุกสถานการณ์ โดยทั่วไปเมื่อถูกปฏิเสธ บุคคล

ประเภทนี้จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคมมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ (Ayduk et al., 1999; Buckley et al., 2004; Downey & Feldman, 1996)

จากงานวิจัยของ Williams et al. (2000) ที่ว่า เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธ บุคคลจะเริ่มรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยอันเกิดมาจากความกลัวที่ต้องอยู่โดดเดี่ยว ความรู้สึกคับข้องใจ บุคคลจึงพยายามคิดทำดีเพื่อกลุ่มมากขึ้นเพื่อให้ตนได้กลับมาเป็นที่ยอมรับอีกครั้ง หนึ่งในพฤติกรรมที่บุคคลพยายามทำดีคือ การคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มมากขึ้น ในที่นี้การคล้อยตามคือการแสดงความเห็นด้วยกับกลุ่มทั้งที่แท้จริงแล้วบุคคลอาจมีความเห็นที่แตกต่างจากกลุ่ม แต่การคล้อยตามก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเป็นพวกเดียวกับกลุ่ม ให้กลุ่มยอมรับตน เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม แน่แน่นอนว่าแต่ละคนต้องมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่กลุ่มมักยอมรับและชอบพอคนที่มีความคิดเห็นเหมือนกันกับตนมากกว่าจะชอบพอคนที่เห็นต่างจากตน ดังนั้นพฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มจึงเป็นอีกวิธีที่บุคคลใช้ในการทำให้ตนได้รับการชอบพออีกครั้ง

แต่สำหรับบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธนั้นกลับมีงานวิจัยพบว่า เมื่อถูกปฏิเสธ บุคคลเหล่านี้จะแสดงความก้าวร้าวและ แสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม ผู้วิจัยจึงคาดว่าเมื่อถูกปฏิเสธ บุคคลลักษณะนี้จะไม่พยายามทำให้กลุ่มชอบพอตน แต่จะพยายามแสดงพฤติกรรมที่ต่อต้านกลุ่ม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า เมื่อถูกปฏิเสธ บุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าบุคคลอื่นและต่อต้านสังคมด้วยการคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มน้อยกว่าบุคคลอื่นหรือไม่อย่างไร

1.2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1. การคล้อยตาม (Conformity)

ความหมายของการคล้อยตาม

การคล้อยตามคือการที่บุคคลถูกแรงกดดันจากบุคคลหรือจากกลุ่มให้เปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือพฤติกรรมให้สอดคล้องตามบรรทัดฐานของบุคคลหรือกลุ่มนั้นๆ โดยความกดดันที่มี อาจเกิดขึ้นจริงหรืออาจเกิดจากการที่บุคคลคาดคิดไปเองก็ได้

การคล้อยตามนั้นไม่ใช่แค่เพียงการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการที่บุคคลถูกอิทธิพลทางใดทางหนึ่งจากสิ่งๆที่ผู้อื่นกระทำ นั่นคือเมื่ออยู่กับกลุ่ม

บุคคลจะพยายามแสดงพฤติกรรมหรือความคิดให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานกลุ่ม ซึ่งแตกต่างจากเมื่อตนอยู่คนเดียว ดังนั้น การคล้อยตามคือการเปลี่ยนพฤติกรรมหรือความเชื่อให้สอดคล้องกับผู้อื่นโดยที่พื้นฐานเดิมของตนนั้นไม่ได้คิด หรือเชื่ออย่างนั้น หรือเมื่ออยู่คนเดียวจะไม่ทำอย่างนั้น (Myers, 2010)

ปัจจัยที่เพิ่มการคล้อยตาม

Myers (2010) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่เพิ่มการคล้อยตามไว้ 7 ข้อหลัก ดังนี้

1. เมื่อเรื่องที่ต้องตัดสินใจเป็นเรื่องยากหรือบุคคลรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถบุคคลจะคล้อยตามผู้อื่นมากขึ้น เพราะ บุคคลตระหนักดีว่าตนไม่มีศักยภาพเพียงพอในการคิดเรื่องนั้นๆเอง จึงอาศัยเชื่อตามผู้อื่น
2. เมื่อกลุ่มมีสมาชิกตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ช่วยเพิ่มการคล้อยตามกลุ่มมากขึ้น เพราะ อิทธิพลของเสียงข้างมาก
3. กลุ่มกลมเกลียวสามัคคีกัน ช่วยเพิ่มการคล้อยตามเนื่องจาก ความรักใคร่สนิทสนมกันภายในกลุ่มทำให้มีความรู้สึกทางบวกต่อคนในกลุ่มมากขึ้น นำมาซึ่งความชอบพอและเห็นด้วยในสิ่งที่คนในกลุ่มคิดหรือกระทำ
4. กลุ่มมีเสียงเป็นเอกฉันท์ ช่วยเพิ่มการคล้อยตามกลุ่มมากขึ้น เนื่องจาก การที่สมาชิกกลุ่มมีความเห็นพ้องต้องกันเป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะทำให้บุคคลเชื่อตาม แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่จะตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งก็มีน้ำหนักเพียงพอที่จะทำให้คนคล้อยตามกลุ่มได้
5. กลุ่มมีสถานภาพสูง ช่วยเพิ่มการคล้อยตาม นั่นคือ หากสมาชิกกลุ่มเป็นคนเก่งฉลาด หรือแต่งกายดีดูภูมิฐานน่าเชื่อถือ ก็ทำให้สมาชิกคนอื่นๆคล้อยตามมากขึ้นได้
6. การตอบโดยเปิดเผยต่อสาธารณะ ช่วยเพิ่มการคล้อยตามกลุ่มเพราะ หากบรรทัดฐานกลุ่มมีปรากฏอยู่ชัด บุคคลย่อมรู้ดีว่าการแสดงความเห็นหรือกระทำพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานของกลุ่มตน เป็นเรื่องที่เสี่ยงมาก ที่จะทำให้สมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ ไม่ชอบตนหรืออาจนำไปสู่การไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

7. การไม่ได้ผูกมัดตัวเองหรือประกาศจุดยืนอย่างเปิดเผยมาก่อน ทำให้บุคคลคล้อยตามกลุ่มมากขึ้น กล่าวคือ หากบุคคลมีจุดยืนของตนที่ชัดเจนและได้แสดงให้คนอื่นรับรู้จุดยืนที่แน่นอนนี้ เมื่อมีความเห็นที่มาแย้งกับจุดยืนตน จะทำให้บุคคลยังไม่คล้อยตามและยังยืนหยัดในจุดยืนของตนมากขึ้นไปอีก ที่เป็นดังนี้เพราะคนเราต้องการปกป้องเสรีภาพและอิสรภาพในการคิดหรือกระทำใดๆได้อย่างเสรี และไม่ต้องการถูกบีบบังคับ หากได้แสดงจุดยืนของตนไปชัดเจนแล้วแต่ยังมีความเห็นอื่นมาค้านและพยายามโน้มน้าวให้เชื่อตาม ทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณวิตรอนเสรีภาพในการคิดได้อย่างอิสระ จึงยิ่งยึดมั่นในความคิดของตนมากกว่าเดิม ดังนั้น การที่บุคคลไม่ได้ผูกมัดความคิดตนหรือประกาศจุดยืนตนอย่างชัดเจนมาก่อน ทำให้บุคคลคล้อยตามผู้อื่นมากขึ้นได้

1.2.2. การถูกปฏิเสธจากกลุ่มและการคล้อยตาม

โดยทั่วไป ถ้าเป็นไปได้ เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธ บุคคลจะพยายามมองหาหนทางที่ตนจะกลับมาได้รับการยอมรับอีกครั้งและพยายามที่จะสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองทางบวกขึ้นมาใหม่ หรือแม้กระทั่งพยายามสร้างความรู้สึกต้องการเป็นส่วนหนึ่งที่สูญเสียไปหลังจากถูกปฏิเสธขึ้นมาใหม่ หนทางที่จะนำสิ่งเหล่านี้กลับคืนมาได้คือ การแสดงพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชื่นชอบ เช่น เลือกที่จะเข้าร่วมงานกลุ่มมากกว่าทำงานเดี่ยว (Williams & Sommer, 1997) คล้อยตามผู้อื่นมากขึ้น (Williams et al., 2000) เลียนแบบพฤติกรรมผู้อื่นโดยไม่รู้ตัวมากขึ้น (Williams et al., 2005) หรือแม้กระทั่งยอมตามผู้อื่นมากขึ้น (Carter-Sowell et al., 2008) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่เราจะต้องศึกษาเบื้องต้นของความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธและความรู้สึกอ่อนไหวง่ายต่ออิทธิพลของสังคมที่มีต่อบุคคล

บุคคลที่ถูกปฏิเสธมีแนวโน้มที่จะจดจำข้อมูลของกลุ่มได้มากกว่าบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม (Gardner et al., 2000) ทำงานเพื่อกลุ่มหนักขึ้นเฉพาะเพศหญิง (Williams & Sommer, 1997) ร่วมมือมากขึ้น (Williams et al., 2005) พยายามกลับมาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากขึ้น (Maner et al., 2007) แสดงความชื่นชอบกลุ่มใหม่ หรือชื่นชอบแม้กระทั่งกลุ่มที่มีลักษณะไม่เหมือนปกติทั่วไป (Wheaton, 2001)

1.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและการคล้อยตาม

จากงานวิจัยของ Williams et al. (2000) ที่ศึกษาว่า หากการไม่คล้อยตามกลุ่ม ส่งผลให้บุคคลถูกปฏิเสธ ดังนั้น เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธจึงได้พยายามที่จะคล้อยตามให้มากขึ้นเพื่อให้ได้รับ

การยอมรับหรือไม่ คณะผู้วิจัยได้ให้ผู้ร่วมการทดลองเข้าร่วมการตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่นอีกห้าคน (หน้าม้าของผู้วิจัย) ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า บุคคลที่ถูกจัดกระทำให้ถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มมากกว่าบุคคลที่ได้รับการยอมรับในที่นี้ผู้วิจัยจะวัดการคล้อยตามโดยดูจำนวนครั้งที่ผู้รับการทดลองตัวจริงคล้อยตามคำตอบที่หน้าม้าห้าคนตอบผิดอย่างเป็นเอกฉันท์ เริ่มจากผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมสควางบอลออนไลน์ และถูกจัดกระทำให้ได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธ จากนั้นผู้ร่วมการทดลองจะต้องร่วมทำงานกลุ่มที่เกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลกับผู้ร่วมการทดลองอีกห้าคนที่ตอบผ่านสื่อออนไลน์และผู้ร่วมการทดลองตัวจริงไม่เห็นตัว ซึ่งความจริงเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยได้ติดตั้งไว้ โดยรอบแรกๆ หน้าม้าจะตอบคำตอบที่ถูกต้อง แต่เมื่อถึงรอบกลางๆเป็นต้นมา หน้าม้าจะตอบผิดอย่างเป็นเอกฉันท์ และการวัดการคล้อยตาม จะวัดที่จำนวนครั้งที่ผู้ร่วมการทดลองตัวจริงตอบตามหน้าม้าเมื่อนหน้าม้าตอบผิด ผลพบว่า ทั้งหมดของผู้ร่วมการทดลองในทุกเงื่อนไขคล้อยตามโดยเฉลี่ยประมาณ 23% ของจำนวนครั้งที่หน้าม้าตอบผิด และเป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดไว้นั้นคือ ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิเสธคล้อยตามหน้าม้าที่ตอบผิด (27%) มากกว่า ผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับการยอมรับ (18%)

นอกจากนี้ยังพบว่าไม่ว่าผู้ร่วมการทดลองจะถูกจัดกระทำให้ถูกปฏิเสธจากคนในกลุ่มหรือคนนอกกลุ่มก็พบว่ามีจำนวนครั้งที่คล้อยตามในปริมาณพอกัน แสดงให้เห็นว่า การถูกปฏิเสธจากคนนอกกลุ่มมีประสิทธิภาพที่จะทำให้นักคล้อยตามพอๆกับการถูกปฏิเสธจากคนในกลุ่มตน หรืออาจกล่าวได้ว่า การถูกปฏิเสธไม่ว่าจะโดยใครก็ตาม ก็สามารถที่จะกระตุ้นให้บุคคลเพิ่มความต้องการอยากเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มขึ้นมาได้

1.3.1. การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (Social/Group Rejection)

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มคือการที่สมาชิกในกลุ่มแสดงพฤติกรรมเพิกเฉย ไม่สนใจ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก (Williams, 2007a) เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน การถูกปฏิเสธหรือ ถูกขับออกจากกลุ่ม จึงเป็นสิ่งที่เจ็บปวด เช่นเดียวกับการเจ็บปวดทางกาย (Eisenberger et al., 2003) ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าวิวัฒนาการของมนุษย์ส่งเสริมให้มีความผูกพันซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอด จึงจัดให้ส่วนของความรู้สึกนี้อยู่บริเวณเดียวกับความรู้สึกเจ็บปวดทางกายเพราะความเจ็บปวดเป็นกลไกพื้นฐานแรกที่ส่งสัญญาณว่ามีเหตุที่ไม่ปกติเกิดขึ้น การถูกปฏิเสธหรือถูกขับออกจากกลุ่มจึงเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตของมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคม และอาจกล่าวได้ว่า การถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นการลงโทษทางสังคมวิธีหนึ่ง เนื่องจากผู้ที่ถูกปฏิเสธจะรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะอยู่รอดในสังคมได้น้อยลง

รู้สึกว่าคุณไร้ค่า เปรียบเสมือนคนที่ไม่มีตัวตน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความตายทางสังคม (Social death) (Williams, 2007b)

คำที่ใช้ในการถูกปฏิเสธ หรือถูกกีดกันทางสังคม นั้นในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Social exclusion และมีอีก 2 คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน หรืออาจใช้แทนกันได้ คือ Ostracism และ Rejection โดยสามารถอธิบายความแตกต่างได้พอสังเขป ดังนี้

Ostracism คือ การถูกเพิกเฉย หรือถูกขับออก โดยผู้ถูกขับออกไม่ทราบสาเหตุของการถูกขับออกนั้น การวิจัยในห้องทดลองเกี่ยวกับการ ostracism นักวิจัยจะตรวจสอบผลของการที่บุคคลถูกเพิกเฉย และถูกขับออกภายในไม่กี่นาที หรือไม่กี่ชั่วโมง แต่การทดลองในภาคสนาม, การบันทึกประจำวัน หรือ การศึกษาโดยการสัมภาษณ์ จะใช้เวลาตรวจสอบผลเป็นเวลาหลายวัน, หลายสัปดาห์ หรืออาจหลายปี (Williams et al., 2000)

Social exclusion คือ การถูกขับออก การถูกให้อยู่โดยลำพัง หรือถูกทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว บางครั้งบุคคลก็ทราบเหตุผลที่ชัดเจนของการถูกขับออกนั้น แต่บางครั้งก็ไม่ทราบสาเหตุเลย (Twenge et al., 2001) โดยปกติการจำกัดกระทำการถูกขับออกนั้นจะมีทั้ง ภายหลังจากที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือภายหลังจากที่บุคคลแตกแยกความสัมพันธ์จากผู้อื่น โดยจะเป็นแบบไหนขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ผู้วิจัยคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดในอนาคต (Williams, 2007a)

Rejection คือ การประกาศอย่างชัดเจนโดยบุคคลหรือกลุ่มว่าตนหรือกลุ่มของตนไม่ต้องการที่จะปฏิสัมพันธ์หรือทำงานร่วมกับบุคคลเป้าหมายอีกแล้ว Rejection เกิดขึ้นทั้ง 2 แบบ เช่นเดียวกับ Social exclusion คือเกิดภายหลังจากที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและภายหลังจากที่บุคคลแตกแยกความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Williams, 2007a)

ถึงแม้ทั้ง 3 คำนี้จะมีความแตกต่างอยู่บ้างในกระบวนการปฏิเสธ แต่นักวิจัยก็ไม่ได้แบ่งแยกคำจำกัดความของทั้ง 3 คำนี้ออกจากกันอย่างชัดเจน การจำกัดกระทำของทั้ง 3 แบบก็ไม่ได้มีอันใดอันหนึ่งแตกต่างจากอันอื่นเป็นพิเศษ ดังนั้น นักวิจัยจึงมักใช้ 3 คำเหล่านี้แทนกันได้ เนื่องจากให้ผลไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะให้ผลในทิศทางลบเหมือนกัน

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า คำว่า Rejection เหมาะสมที่สุดเนื่องจาก วิธีการจำกัดกระทำให้ผู้ร่วมการทดลองถูกปฏิเสธ เป็นการได้รับผลอย่างชัดเจนจากกลุ่มว่า ไม่ต้องการร่วมงานกับตนเอง ซึ่งถือเป็นการประกาศจากสมาชิกคนอื่น ๆ อย่างชัดเจนว่า คนอื่น ๆ ไม่อยากมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเป้าหมายต่อไป งานวิจัยโดยทั่วไปนิยมใช้คำว่า Social rejection แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัย

สนใจเรื่องการถูกปฏิเสธจากสมาชิกกลุ่ม จึงใช้คำภาษาอังกฤษว่า Group rejection แทน Social rejection เพื่อให้ตรงประเด็นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

1.4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

ในปัจจุบันมีทฤษฎีที่ได้พยายามอธิบายและทำนายผลจากการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม 3 ทฤษฎีหลัก (Williams, 2007a) ได้แก่

1.4.1. การตรวจสอบการตอบสนองของระบบสมองเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (A Temporal Examination of Responses to Ostracism)

แม้ว่าจะมีนักวิจัยจำนวนไม่มากที่สังเกตเห็นความสำคัญของการตรวจสอบผลของการถูกปฏิเสธแต่ก็พบว่าข้อมูลที่มีอยู่สนับสนุนกรอบความคิดในด้านการทำงานของระบบสมอง (Williams et al., 2005) กล่าวคือ เมื่อได้ลองศึกษาการทำงานของระบบประสาทโดยใช้วิธีการสร้างภาพด้วยเรโซแนนซ์แม่เหล็ก (fMRI; Functional Magnetic Resonance Imaging) ของบุคคลที่ถูกปฏิเสธและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม พบว่า ระบบประสาทของคนที่ถูกปฏิเสธนั้นทำงานในส่วนเดียวกับคนที่กำลังเจ็บปวดทางกาย ซึ่งระบบประสาทส่วนที่ทำงานเหมือนกันคือ ส่วนเยื่อหุ้มสมองส่วนหน้าที่เชื่อมระบบประสาทของสมองซีกซ้ายและซีกขวา (Anterior Cingulate Cortex, ACC) (Eisenberger et al., 2003)

เมื่อรับรู้ว่าจะตนถูกปฏิเสธไม่ว่าวิธีใดก็ตาม บุคคลจะตอบสนองด้วยความเจ็บปวดโดยจะแสดงออกแตกต่างกันไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้การถูกปฏิเสธยังเป็นแหล่งคุกคามความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (need for belonging) การเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) การควบคุม (control) การดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย (meaningful existence) และยังเพิ่มความเศร้าและความโกรธอีกด้วย (Williams et al., 2005)

ระดับการตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธนั้นแตกต่างกันไปตามการประเมินทางปัญญาของแต่ละบุคคล หรืออาจขึ้นอยู่กับสาเหตุของการถูกปฏิเสธและแหล่งที่มาของการปฏิเสธ โดยบุคคลจะมีวิธีจัดการรับมือกับการถูกคุกคามในด้านที่ตนเสียไป นั่นคือ หากความต้องการในด้านใฝ่ปฏิสัมพันธ์ถูกคุกคาม (ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และการเห็นคุณค่าในตนเอง) บุคคลที่ถูกปฏิเสธจะรับมือโดยการพยายามคิด รู้สึกและแสดงพฤติกรรมไปในทางช่วยเหลือหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคม (Williams, 2007b) แต่หากความต้องการในด้านความสามารถ หรือความต้องการได้เป็นที่ยอมรับการมีตัวตนถูกคุกคาม บุคคลที่ถูกปฏิเสธจะรับมือโดยการพยายามควบคุมผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นโกรธ หรือแม้กระทั่งแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Williams, 2007b)

1.4.2. ระบบการกำกับทางสังคมและทฤษฎีการวัดความสัมพันธ์ (The Social Monitoring System and Sociometer Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่อธิบายปฏิกิริยาและการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อการถูกกีดกันหรือการถูกขับไล่ออกจากกลุ่ม (Gardner et al., 2000) ได้อธิบายว่าระบบการกำกับทางสังคมมีส่วนในการช่วยควบคุมและปรับระดับความต้องการของบุคคล ในการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อไรก็ตามที่บุคคลถูกกีดกัน บุคคลจะให้ความสำคัญกับบทบาทของตนเองที่ควรจะมีต่อสังคมมากขึ้น เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leary et al. (1998) และงานวิจัยของ Leary et al. (1995) ที่อธิบายว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นเกณฑ์ในการประเมินความสัมพันธ์ หากบุคคลรับรู้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง ก็จะพยายามปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้ดีขึ้น

1.4.3. การคุกคามโครงสร้างทางปัญญาและความบกพร่องในการกำกับตน (Cognitive Deconstruction and Self-Regulation Impairment)

ทฤษฎีนี้อธิบายได้ว่าการถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นสิ่งที่คุกคามโครงสร้างทางปัญญาของมนุษย์ชั่วคราว ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความสามารถในการตอบสนองทางอารมณ์ลดลง และควบคุมตนเองได้น้อยลงด้วย (Baumeister et al., 2002) กล่าวคือ การถูกกีดกันจากสังคมทำให้โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลถูกคุกคามก่อให้เกิดความบกพร่องในการกำกับตนเองจึงไม่สามารถควบคุมตนเองให้ตอบสนองในทางที่เหมาะสมได้ เช่น เมื่อรับรู้ว่าจะตนถูกปฏิเสธ บุคคลจะคิดว่าตนเองไม่ดีพอ รู้สึกไร้ค่า และพยายามที่จะฆ่าตัวตาย (Baumeister et al., 2002) และยังทำให้บุคคลโกรธง่ายขึ้น มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ขาดการควบคุมอารมณ์ มีความพึงพอใจลดลง หุนหันพลันแล่น ส่งผลต่อการทำร้ายร่างกาย (Williams, 2007a) สอดคล้องกับหลักฐานที่พบว่าบุคคลที่ถูกปฏิเสธจะมีความโกรธ ก้าวร้าว และสามารถควบคุมตนเองให้รับประทานอาหารที่ไม่อร่อยแต่มีประโยชน์ได้น้อยลง ประกอบกับรับประทานอาหารที่อร่อยแต่ไม่มีประโยชน์เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (Baumeister et al., 2006)

1.5. แนวคิดเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

การถูกปฏิเสธคือการถูกเพิกเฉย และ ถูกขับออก แม้ในสถานการณ์ที่การปฏิเสธนั้นเล็กน้อยมาก ก็เพียงพอที่จะทำให้บุคคลรู้สึกเจ็บปวด (Williams et al., 2000) เพราะการถูกปฏิเสธทำให้ความต้องการพื้นฐานทั้งสี่ในการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ถูกคุกคาม นั่นคือ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุม และการดำรงชีวิตอย่างมี

ความหมาย (Williams et al., 2005) ส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกเศร้าเสียใจและโกรธแค้น ความรู้สึกทางลบเหล่านี้เกิดขึ้นในบุคคลทุกประเภท ทุกสถานการณ์ (Twenge et al., 2001)

การวิจัยทางด้านจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มนั้น มักศึกษาถึงความกลัวที่จะถูกปฏิเสธ หรือกลัวที่จะถูกกีดกันจากกลุ่ม สาเหตุที่คนเรากลัวตาม ยอมตามหรือเชื่อฟัง หรือแม้กระทั่ง ทำไมคนเราถึงไม่ยอมทำสิ่งที่ถูกต้องเพียงเพราะว่ามีคนอื่นอยู่รอบๆตัว คำตอบ เดียวคือมนุษย์กลัวการถูกปฏิเสธจากผู้อื่น (Williams, 2007b) เพราะมนุษย์ทุกคนล้วนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการมีคุณค่า มีตัวตน เป็นที่สนใจ โดยเฉพาะเป็นที่สนใจในเรื่องทางบวก หากบุคคลแสดงความเห็นที่ขัดแย้งกับกลุ่ม และไม่ยอมทำตามเสียงส่วนใหญ่ บุคคลนั้นมักถูกขับ ออกจากกลุ่มและไม่ได้รับการยอมรับ (Schachter, 1951)

Williams et al. (2005) อธิบายไว้ว่าการถูกปฏิเสธจากกลุ่มเกิดขึ้นได้ในทุกช่วงวัย ในกลุ่ม เด็ก พวกเขาจะใช้การปฏิเสธหรือขับออกจากกลุ่มเมื่อเวลาที่เล่นด้วยกัน ในกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะ วัยรุ่นหญิงจะใช้การปฏิเสธเมื่อเกิดความขัดแย้งหรือทะเลาะกัน (Cairns et al., 1989) ส่วนใน ผู้ใหญ่เกือบทุกคนล้วนเคยมีประสบการณ์เป็นผู้ปฏิเสธและถูกปฏิเสธมาแล้วทั้งสิ้น (Williams et al., 2000)

ในการสำรวจชาวอเมริกันกว่า 2,000 คนพบว่า มีจำนวน 67% ยอมรับว่าเคยใช้วิธีเงียบ ไม่ พูดกับคนรักเมื่อต้องการปฏิเสธ ขณะที่จำนวน 75% ระบุว่าเคยตกเป็นเหยื่อของการถูกคนรักไม่ พูดด้วย (Williams et al., 2000) และจากคำรายงานของพลเมืองผู้สูงอายุพบว่า การถูกสังคม เพื่อนร่วมงาน หรือแม้กระทั่งสมาชิกในครอบครัวเพิกเฉยมีค่าสหสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจ ในชีวิต นอกจากนี้การถูกเพิกเฉยหรือถูกปฏิเสธยังก่อให้เกิดการประเมินตนเองในทางลบ (Williams et al., 2000) บุคคลที่เป็นเป้าหมายของการถูกปฏิเสธมักรู้สึกทางลบต่อคนที่ปฏิเสธตน (Geller et al., 1974; Pepitone & Wilpizeski, 1960) แต่เมื่อมีโอกาสบุคคลที่ถูกปฏิเสธก็มัก พยายามทำดีเพื่อที่ตนจะได้กลับไปเป็นที่ยอมรับอีกครั้ง (Snoek, 1962; Williams & Sommer, 1997) อย่างไรก็ตามการถูกปฏิเสธที่ไม่ได้มาจากการตั้งใจ หรือจงใจที่จะปฏิเสธไม่ได้ทำให้บุคคล เป้าหมายรู้สึกเจ็บปวดแต่อย่างใด

การถูกปฏิเสธมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการลงโทษ กล่าวคือ การที่บุคคลเป้าหมายถูก ปฏิเสธอาจเป็นเพราะว่าเขาทำอะไรผิดไป ดังนั้น เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธและไม่มีปัจจัยภายนอกที่มี น้ำหนักพอที่จะอ้างว่าเป็นสาเหตุของการถูกปฏิเสธนั้น บุคคลจึงรู้สึกทางลบกับตัวเองและคิดว่า

ลักษณะส่วนตัวของตนนั้นเป็นสาเหตุของการถูกปฏิเสธ ซึ่งเป็นสิ่งที่คุกคามการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างยิ่ง (Williams et al., 2000)

เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ถูกคุกคาม บุคคลเป้าหมายที่ถูกปฏิเสธจึงมักตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยความรู้สึกไม่สบายใจ มีอารมณ์ลบ วิตกกังวล เกิดภาวะตื่นตัว และรู้สึกเจ็บปวด และเพื่อป้องกันความรู้สึกไม่สบายใจนี้ บุคคลมักรับมือต่อการถูกปฏิเสธด้วยการพยายามนำความต้องการพื้นฐานที่ถูกคุกคามไปกลับคืนมา เช่น การถูกคุกคามในด้านความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสามารถนำกลับมาได้โดย การพยายามจดจำข้อมูลของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น (Gardner et al., 2000) รักผู้อื่นมากขึ้น หรือแม้กระทั่งคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มมากขึ้นแม้ว่าตนจะไม่เห็นด้วยก็ตาม (Baumeister & Leary, 1995) วิธีการจัดกระทำให้เกิดการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

เป็นการสร้างสถานการณ์ในการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมเกี่ยวกับการถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันจากสังคม นักวิจัยสร้างสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อดูปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลหลังจากที่ถูกปฏิเสธ โดยการตอบสนองของบุคคลนั้นจะเป็นไปได้ทั้งพฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมและพฤติกรรมต่อต้านสังคม จึงเป็นที่น่าสนใจว่าวิธีการจัดกระทำให้ถูกปฏิเสธนั้นมีวิธีไหนบ้างและวิธีไหนให้ผลอย่างไร

1.5.1. การโยนบอล (Ball Tossing)

การจัดกระทำให้ผู้ร่วมการทดลองถูกเพิกเฉย หรือถูกขับออกจากกลุ่มโดยให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมโยนบอล (หน้าม้าของผู้วิจัย 2 คนและผู้ร่วมการทดลองจริง 1 คน) เริ่มจากหน้าม้าหนึ่งในสองคนเริ่มส่งบอลไปให้ผู้เล่นทั้งหมด ผู้เล่นแต่ละคนจะมีโอกาสได้รับบอลและส่งต่อไปยังผู้เล่นคนอื่นๆ หลังจากได้รับบอลในช่วงแรกๆ เพียงครั้งหรือสองครั้ง ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกส่งเข้าสู่อารมณ์ถูกปฏิเสธจะไม่ได้รับบอลอีก ไม่ได้รับการสบตาเพื่อโยนบอลให้หรือแม้กระทั่งไม่ได้รับการตอบสนองใดๆ จากผู้เล่นคนอื่นๆ (หน้าม้าทั้งสอง) จากนั้นหน้าม้าทั้งสองยังคงโยนบอลให้กันเองต่อไปอีกประมาณห้านาที ส่วนในเงื่อนไขได้รับการยอมรับ ผู้ร่วมการทดลองตัวจริงจะได้รับบอลประมาณ 1 ใน 3 ครั้งของการโยนบอลทั้งหมด (Williams, 1997)

1.5.2. การเล่นเกมออนไลน์ (Cyberball)

การเล่นเกมออนไลน์มีประสิทธิภาพมากกว่าการโยนบอล เนื่องจากไม่ต้องใช้หน้าม้าและบอบช้ำทางจิตใจน้อยกว่า โดยผู้ร่วมการทดลองได้รับการบอกว่าเขากำลังเล่นเกมกับผู้ร่วมการทดลองอีก 2 หรือ 3 คนซึ่งเล่นผ่านอินเทอร์เน็ตเหมือนกัน และเหมือนกับการโยนบอลนั่นคือ ผู้ร่วม

การทดลองที่ถูกสุ่มเข้าสู่เงื่อนไขถูกปฏิเสธจะได้รับบอกลจากผู้เล่นคนอื่น (โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยตั้งค่าเอาไว้) แค่เพียง 1 – 2 ครั้งในช่วงแรกของเกมส์เท่านั้น หลังจากนั้นจะไม่ได้รับบอกลอีกเลย ขณะที่ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขได้รับการยอมรับ ได้รับบอกลมากกว่า โดยเกมส์จะสิ้นสุดลงที่การขว้างประมาณ 30 – 50 ครั้ง (Williams et al., 2000)

1.5.3. การต้องอยู่โดดเดี่ยว (Life Alone)

การให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพและได้รับผลป้อนกลับที่ถูกต้องเกี่ยวกับ introversion/extraversion พร้อมกับผู้ร่วมการทดลองถูกสุ่มเข้าสู่เงื่อนไขหนึ่งในสามเงื่อนไขของการได้รับผลป้อนกลับ โดยในเงื่อนไขได้รับการยอมรับ ผู้ร่วมการทดลองถูกบอกว่าคุณจะเป็นบุคคลประเภทที่โชคดีในเรื่องของความสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดชีวิต พวกเขาจะมีชีวิตแต่งงานที่ยืนยาวและมั่นคง พวกเขาจะมีเพื่อนที่ดีที่จะพึ่งพากันได้ไปจนแก่เฒ่า และในบั้นปลายชีวิต พวกเขาจะมีความสุขจากการที่มีผู้คนรอบตัวรัยล้อมและห่วงใยพวกเขา ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธ ผู้ร่วมการทดลองถูกบอกว่าคุณจะเป็นบุคคลที่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวเมื่อถึงบั้นปลายชีวิต ถึงแม้ว่าตอนนี้พวกเขาจะมีเพื่อนหรือมีคนรัก แต่เมื่อพวกเขาเริ่มแก่ตัวลง พวกเขาจะไม่เหลือใครเลย พวกเขาจะต้องล้มเหลวในชีวิตคู่ ต้องแต่งงานหลายครั้ง และไม่มีคู่คนไหนที่จะอยู่กับพวกเขาไปตลอด สุดท้ายแล้ว พวกเขาจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวเมื่อแก่เฒ่า ส่วนในเงื่อนไขได้รับผลป้อนกลับทางลบ ผู้ร่วมการทดลองจะถูกบอกว่าคุณจะมีชีวิตอยู่แบบประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และชีวิตมีแต่เรื่องต้องเจ็บตัว

1.5.4. การทำความรู้จักกัน (Get Acquainted)

การจัดกระทำนี้เกี่ยวกับการให้ผู้ร่วมการทดลองร่วมนั่งคุยกันเป็นกลุ่มเล็กๆ และได้รับหัวข้อง่ายๆ ให้นั่งพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เช่น ภาพยนตร์ที่ชอบ สาขาที่เรียนในมหาวิทยาลัย เป็นต้น หลังจากที่ได้พูดคุยเป็นเวลาสั้นๆ แล้ว ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการทดลองว่ากลุ่มขณะนี้มีคนจำนวนมากเกินไป จะต้องมีคนที่ไม่ได้ร่วมงานขึ้นไป และเพื่อความยุติธรรม ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนแยกย้ายกันไปนั่งในห้องเดี่ยวของแต่ละคนและโหวตใส่กระดาษโดยเขียนชื่อเพื่อนที่ตนอยากทำงานด้วยในงานต่อไป หลังจากนั้น ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับผลป้อนกลับตามแต่ละเงื่อนไขที่ตนถูกสุ่มนั่นคือ ผู้ร่วมการทดลองที่อยู่เงื่อนไขได้รับการยอมรับจะได้รับผลป้อนกลับว่า เพื่อนๆทุกคนเลือกตนให้อยู่ในกลุ่มต่อไป ขณะที่เงื่อนไขถูกปฏิเสธ ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับผลป้อนกลับว่า ไม่มีใครเลือกตนให้อยู่ในกลุ่มต่อไป (Nezlek et al., 1997)

ทั้ง 4 วิธีดังกล่าวเป็นวิธีที่นักวิจัยส่วนใหญ่นิยมใช้เพราะค่อนข้างสมจริงและทำได้ไม่ยาก จนเกินไปประกอบกับผลที่ได้ก็เป็นไปตามสมมติฐานของผู้วิจัย คือ เมื่อจัดกระทำการถูกปฏิเสธ ตามวิธีที่กล่าวข้างต้นพบว่า ผู้ร่วมการทดลองรายงานว่าตนรู้สึกถูกปฏิเสธจริง (Williams, 2007a) อย่างไรก็ตามยังมีวิธีการจัดกระทำการถูกปฏิเสธแบบอื่นๆที่ใช้กันอยู่บ้างเช่น การแชทกลุ่มออนไลน์ (Gardner et al., 2000) การสนทนาต่อหน้า (Geller et al., 1974) การส่งข้อความทาง โทรศัพท์ (Smith & Williams, 2004) การเล่นเกมบทบาทสมมติ (Williams et al., 2000) หรือการให้นึกถึงเหตุการณ์ที่ตนเคยถูกปฏิเสธ (Craighead et al., 1979) เป็นต้น วิธีต่างๆดังกล่าวต่างก็มีผู้วิจัยได้ทดลองใช้และได้ผลตามคาดมาแล้วทั้งสิ้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการทำความรู้จักกัน (Get Acquainted) เนื่องจากคิดว่าเป็นวิธีที่ค่อนข้างสมจริงในการนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิต วิธีนี้สามารถทำได้ไม่ยาก ไม่ซับซ้อน และเนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด วิธีนี้ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทุนสูง และสามารถทดสอบผลได้เหมือนกับวิธีอื่นๆ

1.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

1.6.1. ผลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อความความก้าวร้าว

จากงานวิจัยของ (Baumeister & Leary, 1995) ในหัวข้อการถูกกีดกันหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่มเพิ่มการตอบสนองด้วยความก้าวร้าว พบว่า การถูกปฏิเสธเป็นตัวที่ขัดขวางความต้องการของมนุษย์ในการไฝหาความสัมพันธ์ที่ดีและมั่นคงจากกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ถึงแม้ว่าบุคคลที่ถูกปฏิเสธจะมีความปรารถนาในการปฏิสัมพันธ์กับสังคม แต่พวกเขาก็แสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกมาบ่อยๆ (Dewall & Richman, 2011; Gardner et al., 2000; Maner et al., 2007) เห็นได้จากงานวิจัยในรอบกว่าสิบปีที่ผ่านมา ที่พบว่าการถูกคุกคามจากการถูกปฏิเสธ เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในแบบต่างๆ เช่น รายงานความโกรธเพิ่มมากขึ้น ตะโกนใส่คนแปลกหน้าด้วยเสียงอันดัง (Twenge et al., 2001; Warburton et al., 2006) จัดอาหารเผ็ดให้คนแปลกหน้าที่ไม่ชอบกินเผ็ด (Ayduk et al., 2008; Warburton et al., 2006) ตลอดจนแสดงพฤติกรรมที่เป็นการลดโอกาสการได้งานของคนอื่น (Twenge et al., 2001) แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่ถูกปฏิเสธไม่เพียงแต่ก้าวร้าวกับคนที่ปฏิเสธตน แต่ยังก้าวร้าวกับคนทั่วไปอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยพบว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลยังเป็นตัวกำกับระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความก้าวร้าว เช่นบุคลิกภาพแบบ หลงตนเอง (Twenge & Campbell, 2003) และลักษณะบุคลิกภาพแบบอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Downey et al., 2004) ยกตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง เมื่อถูกปฏิเสธจะจัดอาหารรสเผ็ดให้แก่ผู้กระทำผิดที่

ไม่ชอบรับประทานอาหารเผ็ด ในปริมาณที่มากกว่า เมื่อเทียบกับคนที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติ (Ayduk et al., 2008) และปัจจัยทางสถานการณ์ยังเป็นตัวกำกับผลของการปฏิบัติ จากกลุ่มต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอีกด้วย กล่าวคือ การได้มีปฏิสัมพันธ์เล็กๆกับผู้อื่น หรือการหวนคิดถึงเรื่องราวในอดีตที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวหลังจากถูกปฏิบัติได้ (Twenge et al., 2007) และการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น หลังจากที่ถูกปฏิบัติก็สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวได้เช่นกัน (Dewall et al., 2009) นอกจากนี้ จากงานวิจัยของ Warburton et al. (2006) พบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิบัติและไม่ได้รับโอกาสให้สร้างความต้องการที่จะควบคุม (หนึ่งในความต้องการของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม) ขึ้นมาใหม่หลังจากที่สูญเสียไปจากการปฏิบัติ แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิบัติแต่ได้รับโอกาสนั้น และยังมีงานวิจัยที่พบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นมิตรในตอนแรก และต่อมาถูกปฏิบัติ จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นมิตรมาตั้งแต่ต้นและต่อมาถูกปฏิบัติ (Wesselmann et al., 2010) เพราะโดยธรรมชาติ เมื่อบุคคลได้รับความเป็นมิตรในตอนแรกและต่อมาถูกปฏิบัติ บุคคลจะเกิดความเคลือบแคลงสงสัยว่าเพราะอะไรที่ทำให้บุคคลอื่นเปลี่ยนไป จากที่ชอบกลายเป็นไม่ชอบ ไม่อยากคุยกับตน บุคคลจะรู้สึกเสียใจ ทุกข์ใจ และเห็นคุณค่าในตนเองลดลง และแสดงพฤติกรรมต่อต้าน แต่เมื่อบุคคลไม่ได้รับความเป็นมิตรมาตั้งแต่ต้น และต่อมาถูกปฏิบัติบุคคลก็จะไม่รู้สึกเศร้าเสียใจมาก เพราะพอจะรู้สาเหตุของการปฏิบัติเช่นนั้นว่าเป็นเพราะผู้อื่นไม่ชอบตนตั้งแต่แรกจึงไม่แปลกที่เค้าจะปฏิบัติตน บุคคลจึงรู้สึกเศร้าเสียใจและแสดงพฤติกรรมต่อต้านน้อยกว่ากรณีแรก ในขณะที่งานวิจัยก่อนหน้ายังพบอีกว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงจะตั้งใจผู้อื่นอย่างแรงหลังจากที่ตนถูกปฏิบัติซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้จะสามารถอธิบายได้ว่า บุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิบัติสูงจะพุ่งความสนใจไปที่การตอบสนองของผู้อื่นและผู้อื่นตัดสินใจตนอย่างไรแทนที่จะเชื่อในความสัมพันธ์ที่พวกตนมี (Ayduk et al., 2008; Twenge & Campbell, 2003)

เมื่อหลายสิบปีที่ผ่านมาเรื่องราวของเด็กนักเรียนชาวอเมริกันใช้ปืนกราดยิงเพื่อนในโรงเรียนเป็นที่โด่งดังมาก เช่น เหตุการณ์เมื่อปี 1999 กรณีที่เด็กนักเรียนใช้ปืนกราดยิงเพื่อนในโรงเรียนมัธยมโคลัมไบน์ เมืองลิตเติลตัน รัฐโคโลราโด จนเป็นเหตุให้เพื่อนนักเรียนจำนวนเกือบ 40 คนเสียชีวิตและบาดเจ็บอีกหลายสิบคน ได้เกิดคำถามตามมามากมายว่า เรื่องราวที่รุนแรงขนาดนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร และจะทำอย่างไรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องแบบนี้ขึ้นมาอีก จากการวิเคราะห์แล้วพบว่าเกือบทั้งหมดของนักเรียนที่ยิงเพื่อนมีประสบการณ์การถูกปฏิบัติจากเพื่อน (Leary et

al., 2003) จากหลักฐานการทดลองพบว่า ภัยรุ่มที่ถูกปฏิเสธจากสังคม จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่นมากขึ้น (Newcomb et al., 1993; Twenge et al., 2001)

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมาโดยกำเนิด ทุกคนต้องการการยอมรับจากกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ (Baumeister & Leary, 1995) ความต้องการนี้มีรากฐานมาจากวิวัฒนาการของมนุษย์ที่ว่า บุคคลที่ถูกกลุ่มทำหมายเหมิน ไม่เป็นมิตรด้วยมีแนวโน้มที่จะสืบพันธุ์น้อยลง และล่าสัตว์เพื่อเป็นอาหารน้อยลงอีกด้วย (Sternberg & Barnes, 1989) ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า บุคคลจะตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วยการช่วยเหลือกลุ่มมากขึ้น และแสดงพฤติกรรมที่น่าชื่นชมมากขึ้น เพื่อให้กลุ่มหันมายอมรับตนเหมือนเดิม (Gardner et al., 2000) แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีงานวิจัยที่ยืนยันว่า การถูกปฏิเสธจากกลุ่มกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น จากงานทดลองหนึ่งของ Twenge et al. (2001) พบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่เชื่อว่าผู้อื่นปฏิเสธตนตะโกนใส่คนแปลกหน้าด้วยเสียงอันดังมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมการทดลองที่เชื่อว่าตนได้รับการยอมรับ สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าการถูกปฏิเสธจะทำให้บุคคลคล้อยตามมากขึ้นหรือน้อยลงอย่างไร

1.6.2. การถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่ออารมณ์และการตอบสนองทางปัญญา

ในงานวิจัยของ Twenge et al. (2001) พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่ถูกทำให้เชื่อว่าตนจะต้องอยู่โดดเดี่ยวในวันปลายชีวิต (เงื่อนไขถูกปฏิเสธ) ประเมินงานของผู้ที่พึงสพประมาทตน ในทางลบมากขึ้น และมีงานวิจัยที่พบว่า การถูกปฏิเสธ ลดสมรรถภาพในการทำงาน หรือ การทดสอบที่ต้องใช้สติปัญญาและยังทำให้ความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำลงนั่นคือผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิเสธจะหันมาบริโภคคุกกี้ช็อคโกแลตชิพมากขึ้นอีกด้วย (Baumeister et al., 2006)

จากงานวิจัยก่อนหน้าที่พบว่าเมื่อเด็กถูกปฏิเสธจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือต่อต้านสังคม แต่ก็ไม่ใช้ทุกรายที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าว มีเด็กหรือผู้ใหญ่ จำนวนไม่น้อยที่เมื่อถูกปฏิเสธจากเพื่อน รายงานตนเองว่าเกิด อารมณ์เศร้า หรือวิตกกังวลแทนที่จะเกิดอารมณ์โกรธหรือก้าวร้าว (Newcomb et al., 1993; Twenge et al., 2001) นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง เมื่อได้รับผลป้อนกลับในทางลบจากผู้อื่น จะตอบสนองด้วยความโกรธ (Rhodewalt & Morf, 1998) และ ความก้าวร้าว (Bushman & Baumeister, 1998) ที่เป็นดังนี้เพราะว่า สำหรับคนที่มีบุคลิกภาพหลงตนเอง การได้รับผลป้อนกลับในทางลบจากผู้อื่นหรือการที่ผู้อื่นมาวิพากษ์วิจารณ์ตัดสินว่าตนไม่ดี ก็ส่งผลไม่ต่างจากการที่ตนถูกปฏิเสธ เพราะบุคคลที่หลงตนเองภายนอกแล้วเหมือนคนที่เชื่อมั่นในความสามารถของตน แต่ภายในนั้นจิตใจไม่เข้มแข็ง และ

ต้องการคำชมเชยจากผู้อื่นตลอดเวลาเพื่อยืนยันคุณค่าในตนเอง เมื่อได้รับรู้ว่าผู้อื่นมองตนในทางลบจึงรู้สึกเหมือนถูกปฏิเสธและตอบสนองด้วยความก้าวร้าว (Twenge & Campbell, 2003)

1.7. สาเหตุที่การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้บุคคลก้าวร้าว (Aggressive Behavior)

1.7.1. การถูกปฏิเสธคือแหล่งของความเจ็บปวดและความคับข้องใจ

เมื่อบุคคลรู้สึกว่าตนกำลังถูกปฏิเสธ บุคคลจะรับรู้ถึงสัญญาณที่บ่งบอกว่าเหตุการณ์ที่ไม่ชอบมาพากลกำลังเกิดขึ้น สัญญาณนี้จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อบุคคลรู้สึกว่าตนถูกปฏิเสธ สัญญาณนั้นคือ ความรู้สึกเจ็บปวด (Leary, 2001) จากงานวิจัยพบว่า การตอบสนองในขั้นต้นหลังจากที่บุคคลรับรู้ว่าจะตนถูกปฏิเสธ คือ ความเจ็บปวด ไม่ว่าจะถูกปฏิเสธโดยเพื่อนหรือศัตรู คอมพิวเตอร์หรือมนุษย์ อย่างตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม (Williams, 2007a) ซึ่งจากการทดลองของ Williams โดยให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมชกวางบอลทางอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยได้จัดกระทำหลายเงื่อนไขเช่น ให้ผู้เล่นคนอื่นเป็นสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน หรือ นอกกลุ่ม บางเงื่อนไขก็ให้ผู้เล่นคนอื่นเป็นผู้ที่สูบบุหรี่ หรือไม่สูบบุหรี่, เคยไปเรียนหรือไม่เคยไปเรียนโรงเรียนเอกชนมีความเชื่อเกี่ยวกับการเมืองที่เหมือนหรือต่างกัน เป็นต้น เมื่อทำการจัดกระทำให้ผู้ร่วมการทดลองถูกปฏิเสธ การที่ผู้เล่นคนอื่นเป็นสมาชิกในกลุ่ม หรือนอกกลุ่ม ไม่มีผลต่อการที่ผู้ร่วมการทดลองรายงานความรู้สึก กล่าวคือ ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิเสธไม่ว่าจะเงื่อนไขใด รายงานความรู้สึกเศร้า โกรธ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มน้อยลง เห็นคุณค่าในตนเองลดลง ต้องการที่จะควบคุมลดลง หรือแม้กระทั่ง การดำรงชีวิตอย่างมีความหมายลดลง (Williams, 2007a; Williams et al., 2000; Williams et al., 2002) หรือเมื่อถูกปฏิเสธจากคนนอกกลุ่มก็พบว่าผู้ร่วมการทดลองรายงานความรู้สึกว่ารู้สึกเศร้าพอๆกับที่ถูกปฏิเสธจากคนในกลุ่ม (Williams, 2007a)

จากงานวิจัยของ Zadro et al. (2004) ก็พบว่าเมื่อผู้ร่วมการทดลองถูกทำให้เชื่อว่า ผู้เล่นคนอื่นที่ปฏิเสธตน คือนักเรียนคนอื่น ๆ หรือคือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ก็พบผลไม่ต่างกันกล่าวคือการถูกปฏิเสธไม่ว่าจากใครก็ตามหรือจากสิ่งไหนก็ตามสร้างความเจ็บปวดไม่ต่างกัน ยกเว้นในบางกรณีที่ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิเสธจากคอมพิวเตอร์รายงานว่ารู้สึกโกรธมากกว่าเนื่องจากผู้ร่วมการทดลองเหล่านั้นรู้สึกว่าคนด้วยกันสามารถทำให้อีกคนหนึ่งเจ็บปวดได้แต่คอมพิวเตอร์ไม่ควรจะทำให้คนรู้สึกเจ็บปวดได้ จึงมีความโกรธมากกว่า

ต่อมา Van Beest และ Williams (2006) ได้ลองศึกษาในประเด็นที่กว้างขึ้นโดย บอกผู้ร่วมการทดลองว่า หากผู้ร่วมการทดลองได้รับบอลแต่ละครั้ง จะต้องถูกเรียกเก็บเงินจากผู้วิจัยตามจำนวนครั้งที่ตนได้บอล ก็พบผลที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือ ทั้ๆที่รู้ว่าตนจะต้องเสียเงิน ตาม

จำนวนครั้งที่ตนได้รับบอล ผู้ร่วมการทดลองก็ยังมีความรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งของเกมส์ และ รายงานความรู้สึกแย้มเมื่อถูกปฏิเสธ ไม่ต่างจากในเงื่อนไขที่ผู้ร่วมการทดลองไม่ต้องเสียเงินจากการ ได้รับบอล จะเห็นได้ว่า แม้ต้องเสียผลประโยชน์ส่วนตัว บุคคลก็ยินยอมเพียงเพื่อที่ตนจะยังได้รับการยอมรับจากกลุ่ม เป็นหลักฐานที่สำคัญที่สามารถคาดการณ์ได้ว่า การถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกัน จากสังคม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง

ในขอบข่ายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกีดกันหรือปฏิเสธจากสังคม พบว่า มีความเจ็บปวด 2 แบบที่ตอบสนองการถูกปฏิเสธของบุคคล อย่างแรกคือ ความเจ็บปวดทางสังคม (ความเจ็บปวดทางจิตใจ) ซึ่งนิยามให้ชัดเจนได้ว่า เป็นการประสบความรู้สึกเจ็บปวด เสียใจ จากการที่ต้องเผชิญกับความรู้สึกถูกห่างเหิน หรือการถูกหมิ่นเหมินจากกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ความเจ็บปวดอย่างที่สองคือ ความเจ็บปวดทางกาย คือการที่ร่างกายรับรู้ความรู้สึกที่ไม่น่ายินดีพอใจ และความต้องการประสบกับอารมณ์ทางลบที่กำลังจะเกิดหรือเกิดขึ้นแล้ว (Bernstein & Claypool, 2012) ด้วยการเหลื่อมทับกันของสองความเจ็บปวดนี้ ประกอบกับทฤษฎีความเจ็บปวดทางสังคม จึงสรุปได้ว่า ความเจ็บปวดทั้ง 2 แบบนี้ทำงานโดยระบบประสาทส่วนเดียวกัน (Williams et al., 2005) กล่าวคือ หากการถูกกีดกันจากสังคมเป็นสาเหตุให้เกิดความเจ็บปวดทางจิตใจ และความเจ็บปวดทางจิตใจกับความเจ็บปวดทางกายเชื่อมโยงถึงกันจริง การถูกกีดกันก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความเจ็บปวดทางกายด้วย (Bernstein & Claypool, 2012)

นอกจากนี้ยังพบหลักฐานงานวิจัยทางประสาทวิทยาที่แสดงให้เห็นความเกี่ยวเนื่องกัน ระหว่างความเจ็บปวดทางจิตใจและทางร่างกายต่อเหตุการณ์ทางสังคม โดย Eisenberger et al. (2006) ให้ผู้ร่วมการทดลองรายงานความรู้สึกเจ็บปวดต่อความร้อนที่ผิวหนัง (เจ็บปวดทางกาย) จากนั้นผู้ร่วมการทดลองได้เล่นเกมชว้างบอลออนไลน์โดยถูกสุ่มให้อยู่ในเงื่อนไขได้รับการยอมรับ หรือถูกปฏิเสธ เมื่อถูกจัดกระทำให้ได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธแล้ว ผู้ร่วมการทดลองรายงานความรู้สึกเจ็บปวดต่อผิวหนังอีกครั้งจากนั้นรายงานความรู้สึก อารมณ์ลบต่างๆ ผลการทดลอง พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่รายงานว่ามีความไวต่อความรู้สึกเจ็บปวดทางกายสูงรายงานอารมณ์ เศร้าที่เป็นผลจากการถูกปฏิเสธมากกว่าเมื่อเทียบกับผู้ร่วมการทดลองที่มีความไวต่อความรู้สึก เจ็บปวดทางกายต่ำ แสดงให้เห็นว่า ความเจ็บปวดจากสังคมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความ เจ็บปวดทางกาย ความเจ็บปวดจากด้านหนึ่งสามารถทำนายความเจ็บปวดอีกด้านหนึ่งได้ (Bernstein & Claypool, 2012)

1.7.2. การถูกปฏิเสธคุกคามการเห็นคุณค่าแห่งตน

Williams และ Jarvis (2006) ได้ทำการทดลองกับผู้ร่วมการทดลองมากกว่า 5,000 คน โดยจัดกระทำให้เกมส์ชว้างบอลมีความหลากหลายมากขึ้น มีหลายงานวิจัยที่ผู้วิจัยให้เล่นเกมชว้างบอลแบบเห็นกันต่อหน้า โดยมีผู้ร่วมการทดลองจริง 1 คน และผู้เล่นคนอื่นๆคือหน้าม้าของผู้วิจัยที่ได้รับบทบาทให้แสดงไปตามเงื่อนไขที่ผู้ร่วมการทดลองจริงถูกสุ่ม คือเงื่อนไขได้รับการยอมรับ หรือเงื่อนไขถูกปฏิเสธ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมการทดลองรายงานอารมณ์ลบ เศร้า และโกรธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเงื่อนไขถูกปฏิเสธ นอกจากนี้ ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขดังกล่าวยังรายงานความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเห็นคุณค่าแห่งตน การควบคุม และการดำรงชีวิตอย่างมีความหมายลดน้อยลง แต่อย่างไรก็ตาม การอยู่ในเงื่อนไขได้รับการยอมรับ ไม่ได้ช่วยเพิ่มให้ความรู้สึกเหล่านี้สูงขึ้น แต่ การถูกปฏิเสธเป็นตัวขัดขวางความต้องการพื้นฐานเหล่านี้ ต่อมาผู้วิจัยได้เปลี่ยนให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมชว้างบอลออนไลน์ ถึงแม้ว่าผู้ร่วมการทดลองจะไม่ได้เห็น หรือไม่ได้คาดหวังที่จะเจอผู้เล่นคนอื่นๆ ที่ผู้วิจัยบอกว่านั่งเล่นอยู่อีกห้องหนึ่ง การถูกปฏิเสธจากคนที่ตนไม่ได้เห็นหน้า ก็มีอำนาจเพียงพอที่จะทำให้บุคคลเจ็บปวด และเห็นคุณค่าในตนเองลดลง นั่นเป็นเพราะว่ามนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และจะทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมากเมื่อถูกปฏิเสธ มนุษย์เรายังคงต้องการรักษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเอาไว้เพื่อที่จะได้มีความมั่นใจในตนเอง มั่นใจในประสิทธิภาพความสามารถของตน และรักษาอารมณ์บวกของตนไว้ (Berkowitz, 1975)

1.7.3. การถูกปฏิเสธทำให้บุคคลต้องการสร้างประสิทธิภาพแห่งตนขึ้นมาใหม่ และต้องการควบคุม

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองสามารถควบคุมสิ่งต่างๆได้ เพื่อที่จะได้มีความบากบั่น มุมานะในการทำงาน และเตรียมพร้อมสำหรับสิ่งท้าทายใหม่ๆ (Williams, 2007a) นอกจากนี้ เรายังมีความต้องการที่จะให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มที่เราเป็นสมาชิกอยู่เห็นว่าเรามีตัวตน มีความหมาย มีความรู้สึกและพร้อมที่จะต่อสู้กับความทุกข์ ความหวังกังวลต่างๆ ตลอดจนความสิ้นหวังที่อาจเกิดขึ้น ความต้องการเหล่านี้มีรากฐานที่มั่นคงมาจากวิวัฒนาการของมนุษย์ในการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของตนเองและกลุ่ม (Forgas et al., 2007)

ดังนั้น เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ บุคคลจะตอบสนองแตกต่างกันไปตามลักษณะบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน บางคนตอบสนองการถูกปฏิเสธแค่ความรู้สึกทางลบ เศร้า แต่บางคนตอบสนองด้วยความก้าวร้าว แสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม ความก้าวร้าวนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการที่บุคคลพยายามเรียกความต้องการที่จะควบคุมของตนเองกลับคืนมา (Forgas &

Williams, 2001) ดังนั้นเมื่อการถูกปฏิเสธคุกคามความต้องการที่จะควบคุม การตอบสนองด้วยความก้าวร้าวจึงเป็นทางหนึ่งในการที่บุคคลจะสร้างความรู้สึกต้องการที่จะควบคุมขึ้นมาใหม่ ในการทดลองหนึ่งของ Williams หลังจากที่ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมสคว้างบอล และถูกสุ่มเข้าสู่เงื่อนไขได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธ ผู้ร่วมการทดลองจะได้ฟังเสียงที่ไม่น่าฟังจำนวน 10 เสียง ครั้งหนึ่งของผู้ร่วมการทดลองได้รับอนุญาตให้ควบคุมปุ่มกำหนดระดับเสียงได้ ขณะที่อีกครึ่งหนึ่งของผู้ร่วมการทดลองไม่ได้รับอนุญาตให้ควบคุมปุ่มกำหนดระดับเสียง จากนั้นผู้ร่วมการทดลองทั้งหมดจะต้องจัดอาหารรสเผ็ดให้แก่ผู้ร่วมการทดลองที่ผู้วิจัยบอกว่านั่งรออยู่อีกห้องหนึ่งและไม่มีส่วนรู้เห็นกับการทดลองทั้งหมดที่ผู้ร่วมการทดลองทำอยู่ ผู้วิจัยยังบอกอีกว่า ผู้ร่วมการทดลองคนนั้นไม่ชอบอาหารรสเผ็ด และจะต้องรับประทานอาหารทั้งหมดที่ผู้ร่วมการทดลองจัดให้ ในการวัดความก้าวร้าว ผลพบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ถูกปฏิเสธจากเกมสคว้างบอลและไม่ได้รับอนุญาตให้ควบคุมปุ่มปรับระดับเสียง ของเสียง 10 เสียง จัดอาหารรสเผ็ดให้แก่ผู้ร่วมการทดลองที่ไม่ชอบอาหารรสเผ็ดมากกว่าเงื่อนไขอื่นๆ (จัดอาหารรสเผ็ดให้ มากกว่า 5 ครั้ง) ส่วนผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ถูกปฏิเสธ แต่ต่อมาสามารถเรียกความต้องการที่จะควบคุมของตนกลับมาได้ (ได้รับอนุญาตให้ควบคุมปุ่มปรับระดับเสียง) แสดงพฤติกรรมก้าวร่วมน้อยพอๆกับเงื่อนไขได้รับการยอมรับในเกมสคว้างบอล (Williams, 2007a)

หากการตอบสนองด้วยความก้าวร้าวสามารถทำให้บุคคลเรียกความต้องการที่จะควบคุมของตนเองคืนมาได้ ดังนั้น การตอบสนองด้วยการต่อต้านสังคมจึงเป็นอีกโอกาสหนึ่งที่บุคคลจะเรียกร้องความต้องการที่จะควบคุมกลับคืนมาเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การวัดพฤติกรรมช่วยเหลือที่ผู้วิจัยแอบสังเกตว่าผู้ร่วมการทดลองจะช่วยผู้วิจัยเก็บดินสอจำนวนหลายแท่งที่ผู้วิจัย (แกล้ง) ทำหล่นออกจากกล่องมาน้อยเพียงใด โดยผู้วิจัยเป็นคนที่เพิ่งบอกผู้ร่วมการทดลองว่า ในอนาคตพวกเขาจะต้องอยู่โดดเดี่ยวในบั้นปลายชีวิต ดังนั้น การไม่ช่วยเก็บดินสอจะเป็นตัวที่วัดว่าผู้ร่วมการทดลองต้องการแก้แค้นมากน้อยเพียงใด (Tedeschi & Felson, 1994) เหตุที่การตอบสนองด้วยความก้าวร้าวหลังจากที่ถูกปฏิเสธ ทำให้บุคคลเรียกความต้องการที่จะควบคุมกลับคืนมาได้ เพราะ เมื่อบุคคลถูกทำร้ายความรู้สึกจากการถูกกีดกัน ทำให้ความต้องการที่จะควบคุมอันเป็นปัจจัยพื้นฐานความต้องการทั้งสี่ของมนุษย์ถูกคุกคาม วิธีการที่จะรับมือเพื่อปกป้องตนเองจากความเสียหายนี้คือ การแสดงออกด้วยความก้าวร้าวเพื่อทำให้ผู้อื่นรู้สึกเจ็บปวดเช่นเดียวกับที่ตนถูกกระทำ ทำให้บุคคลรู้สึกว่าสามารถกลับมาควบคุมสิ่งต่างๆหรือบุคคลอื่นๆได้ (Forgas & Williams, 2001)

1.7.4. การถูกปฏิเสธทำให้บุคคลต้องการแก้แค้น

มีเหตุผลมากมายที่นักวิจัย พยายามที่จะหามาอธิบายการตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วย พฤติกรรมต่อต้านสังคมโดย Williams et al. (2005) กล่าวว่า การตอบสนองด้วยพฤติกรรมต่อต้านสังคมของบุคคลหนึ่งๆ อาจเกิดจากวิธีการที่พวกเขาถูกปฏิเสธ ขณะเดียวกัน สถานภาพของผู้ที่จะถูกแสดงความก้าวร้าวในนั้นก็มีความสำคัญ (Twenge et al., 2001) กล่าวคือ บุคคลมีแนวโน้มที่จะลงโทษบุคคลทั่วไปน้อยกว่าบุคคลที่เพิ่งปฏิเสธตนและทำให้ตนเจ็บปวด

การถูกปฏิเสธเป็นแหล่งคุกคามความเป็นอัตตาตัวตนของบุคคล และบุคคลพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการคุกคามนี้ ดังนั้น บุคคลอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาเพื่อเป็นการแก้แค้น ซึ่งวิธีนี้จะเป็นหนทางที่ทำให้พวกเขา รู้สึกว่ากลับมา มีอำนาจดังเดิม (Leary et al., 2006) จากงานวิจัยจำนวนมากพบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิเสธโดยเพื่อนร่วมงาน หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ แก้แค้นคนที่ทำให้ตนเจ็บปวดโดยการตะโกนใส่คนหรือกลุ่มคนที่ปฏิเสธตนด้วยเสียงที่ดังกว่าและยาวนานกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับ (Bushman & Baumeister, 2002; Twenge et al., 2001)

1.7.5. การถูกปฏิเสธทำให้การควบคุมตนเองต่ำลง

ในการทดลองหนึ่ง ผู้ร่วมการทดลองตอบแบบมาตรวัดเพื่อดูผลว่าบุคคลใดเป็นคนที่มีวิตกกังวลทางสังคมสูง หรือคนใดปกติ หลังจากให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมสควางบอลออนไลน์ ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองรายงานอารมณ์ลบ และวัดความรู้สึกพึงพอใจ จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองทำงานเสริมอีก 45 นาที แล้ววัดอารมณ์และความพึงพอใจอีกครั้ง ผลพบว่าผู้ร่วมการทดลองที่มีความวิตกกังวลทางสังคมอยู่ในระดับปกติกลับมารายงานความพึงพอใจที่สูงขึ้นกว่าตอนก่อนทำงานเสริม และสูงพอๆกับผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับ ในขณะที่ผู้ร่วมการทดลองที่มีระดับความวิตกกังวลทางสังคมในระดับสูงมีแค่ครึ่งๆเท่านั้นที่สามารถเรียกความพึงพอใจและอารมณ์บวกของตนกลับมาได้ (Zadro et al., 2006) และให้ผลเช่นเดียวกันนี้เมื่อผู้วิจัยวัดความสามารถในการควบคุมตนเองของผู้ร่วมการทดลอง นั่นคือ เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ร่วมการทดลองทั้งคนที่วิตกกังวลทางสังคมสูงและกลางๆรับประทานอาหารที่มีคุณค่าต่ำแต่มีแคลอรีสูงมากขึ้น และ ดื่มเครื่องดื่มที่รสชาติไม่ดีแต่มีประโยชน์น้อยลง

Baumeister et al. (2006) ก็พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิเสธ รับประทานคุกกี้ช็อกโกแลตชิพที่มีไขมันสูงเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย แสดงให้เห็นว่า การถูกปฏิเสธทำให้ความสามารถในการควบคุมตนเองลดลง กล่าวคือ บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้รับประทานอาหารที่มี

ประโยชน์ได้น้อยลง และขาดความยับยั้งชั่งใจตนเอง โดยการรับประทานอาหารที่อร่อยแต่ไม่มีประโยชน์มากขึ้น

1.8. ความแตกต่างระหว่างบุคคลต่อการตอบสนองเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

1.8.1. ลักษณะการเห็นคุณค่าแห่งตน (Trait self-esteem)

Onoda et al. (2010) พบว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำเมื่อถูกปฏิเสธ จะรายงานอารมณ์ลบว่ารู้สึกเจ็บปวดมากกว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง เนื่องจากลักษณะนิสัยการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีบทบาทที่สำคัญต่อการตอบสนองจากการถูกปฏิเสธ ตัวอย่างงานวิจัยของ Murray et al. (2002) ที่ให้คู่รักนั่งหันหลังชนกัน จากนั้นให้เขียนถึงมุมที่ไม่ดี หรือ ลักษณะบางอย่างของแฟนที่ตนไม่ชอบ ผลพบว่า เฉพาะบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีแนวโน้มที่จะมองเห็นปัญหาระหว่างตนกับคู่รักเกินจริง และยังรู้สึกว่าใกล้ชิดกับคู่รักน้อยลงอีกด้วย แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะรับรู้การถูกปฏิเสธจากผู้อื่นได้อย่างรวดเร็วแม้ว่าสถานการณ์นั้นอาจไม่มีการปฏิเสธอยู่เลย

จากตัวอย่างการทดลองของ Sommer et al. (2001) ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองเขียนบรรยายถึงจำนวนครั้งที่ตนเคยใช้วิธีเจียบกับผู้อื่น หรือถูกผู้อื่นใช้วิธีเจียบกับตน และการขอให้บรรยายว่าตอนนั้นรู้สึกอย่างไร และจบลงอย่างไรจะเป็นตัววัดการตอบสนองว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง/ต่ำ ตอบสนองการถูกใช้วิธีเจียบ (เป็นการทำให้รู้สึกว่าการถูกปฏิเสธวิธีหนึ่ง) อย่างไร และผลพบว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีปฏิกิริยาตอบสนอง หรือรู้สึกได้ไวกว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง ทั้งนี้การใช้วิธีเจียบคือ การไม่สบตา หรือไม่พูดคุยด้วย และบุคคลที่ถูกใช้วิธีเจียบนี้ มักรู้สึกโกรธและลดความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุม และการดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย (Williams et al., 1988)

มีงานวิจัยพบว่า ลักษณะนิสัยการเห็นคุณค่าในตนเองนี้ เป็นตัวกำกับ การตอบสนองการถูกปฏิเสธที่ทำให้บุคคลแสดงออกทางลบ เช่น ทุกข์ใจ เศร้าใจ เมื่อการถูกปฏิเสธถูกจัดกระทำโดยให้ผู้ร่วมวิจัยทำงานกลุ่ม (Nezlek et al., 1997) ผู้ร่วมการทดลองที่มีลักษณะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำทุกคนตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วยการรายงานว่ารู้สึกเห็นค่าในตนเองต่ำลง

ในการทดลองที่ผู้วิจัยจัดกระทำการถูกปฏิเสธโดยการกระตุ้นคำที่ได้รับการยอมรับ หรือคำที่เป็นการปฏิเสธตามเงื่อนไข พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับ ผู้ร่วมการทดลองที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำและอยู่ในเงื่อนไขที่ได้รับการกระตุ้นด้วยคำที่เกี่ยวกับการถูกปฏิเสธ บรรยายความรู้สึกที่มีต่อตนเองในทางลบมากขึ้น ในขณะที่บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง

บรรยายตนเองในทางบวกมากขึ้นแม้จะถูกกระตุ้นด้วยคำที่เกี่ยวกับการถูกปฏิเสธ (Sommer & Baumeister, 2002)

1.8.2. ความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural differences)

ในการศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมพบว่า ถึงแม้ว่าสมาชิกทุกคนในทุกชาติทุกศาสนา มีความรู้สึกทางลบหลังจากที่ถูกปฏิเสธ แต่การตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธมักเฉพาะเจาะจงและแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น การลดการเห็นคุณค่าในตนเองหลังจากที่ถูกปฏิเสธจะขึ้นอยู่กับระดับที่วัฒนธรรมนั้นๆ ให้คุณค่าความสำคัญต่อความรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมากแค่ไหน (Williams et al., 2005) ในด้านความรู้สึกต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ในวัฒนธรรมตะวันตก (เช่น อเมริกา) ความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม คือ การเป็นส่วนหนึ่งอย่างหลวมๆ และ กว้างๆ หมายความว่า ชาวตะวันตกจะมีความคาดหวังว่า ความสัมพันธ์ของพวกเขาจะยืดหยุ่น และเพราะเหตุนี้ ชาวตะวันตกจะเชื่อใจและสนิทสนมกับคนแปลกหน้าได้อย่างรวดเร็ว และส่งผลให้ ถูกคนแปลกหน้าทำร้ายจิตใจได้ง่ายๆ เพราะมีจิตใจเปิดกว้าง ในขณะที่ชาวตะวันออก (เช่น ญี่ปุ่น) ความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม คือ การเป็นส่วนหนึ่งอย่างมั่นคงปลอดภัย หมายความว่า พวกเขาจะคาดหวังในความสัมพันธ์ว่าจะคงอยู่ไปตลอดชีวิต ดังนั้น ชาวตะวันออกจะมีความระแวงระวังในการที่จะปฏิสัมพันธ์หรือสนิทสนมกับคนแปลกหน้า มีความคาดหวังสิ่งต่างๆ จากคนแปลกหน้าน้อย และ ไม่ค่อยกังวลว่าจะถูกปฏิเสธจากคนแปลกหน้า ทั้งนี้ ผู้ร่วมการทดลองจากทั้งสองวัฒนธรรมที่ต่างกันนี้รู้สึกไม่สบายใจหลังจากที่ถูกปฏิเสธเหมือนกัน แต่ผู้วิจัยก็พบว่า ชาวอเมริกันในตอนแรกจะเชื่อใจคู่รักของตนมาก และเมื่อถูกปฏิเสธพบว่า พวกเขาลดความประทับใจที่มีต่อคู่รักในด้านความรู้สึกอบอุ่น คุณสมบัติ และความเข้ากันได้ ส่วนชาวญี่ปุ่นเมื่อถูกปฏิเสธจะลดแค่ความรู้สึกอบอุ่นที่มีต่อคู่รักเท่านั้น แต่ยังคงความประทับใจต่อคู่รักในด้านคุณสมบัติและความเข้ากันได้ไว้ที่ระดับกลางๆ

1.8.3. รูปแบบความผูกพัน (Attachment style)

จากการศึกษาพฤติกรรมของเด็กที่ค่อนข้างขาดความอบอุ่น เช่น ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง พบว่า เด็กมีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ได้อยู่กับพ่อแม่ของตนและมีความอบอุ่น ซึ่งการตอบสนองในวัยเด็กนี้จะส่งผลกระทบยาวไปถึงวัยผู้ใหญ่ คือ เมื่อถูกปฏิเสธจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือต่อต้านสังคม (Downey & Feldman, 1996) บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) สามารถปรับตัวไปตามสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และมักไม่กลัวการถูกปฏิเสธ มีความมั่นคงทางอารมณ์สูง ส่วนบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบขาดความใส่ใจ

(dismissing) เมื่อถูกปฏิเสธจะไม่แสดงอาการ หรืออารมณ์โกรธออกมา แต่จะลดความสัมพันธ์กับผู้อื่นลง ในขณะที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่น (preoccupied) และแบบหวาดกลัว (fearful) จะแสดงความโกรธเมื่อถูกปฏิเสธมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบอื่นๆ (Leary et al., 2006)

1.8.4. รูปแบบความเป็นมิตร (Agreeableness)

ลักษณะความเป็นมิตรเป็นหนึ่งในห้าลักษณะของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นมิตรกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่น สามารถพูดคุยตกลง รวมชอมกับผู้อื่นได้ดี มักมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง บุคคลที่มีลักษณะนี้จึงมักใส่ใจในความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่น เมื่อถูกปฏิเสธจึงพบว่าบุคคลเหล่านี้จะมีการตอบสนองที่หนักและรุนแรงต่อการถูกปฏิเสธมากกว่าบุคลิกภาพอื่นๆ (Wirth et al., 2010)

ในงานวิจัยของ Buckley et al. (2004) ที่ให้ผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนที่มีลักษณะความเป็นมิตรแตกต่างกัน เปิดเผยข้อมูลของตนกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่น และถูกจัดกระทำให้ถูกปฏิเสธโดยคู่ของตน ผลพบว่า ลักษณะความเป็นมิตรสามารถทำนายการตอบสนองทางลบต่อการถูกปฏิเสธได้ และไม่ว่าจะถูกปฏิเสธจำนวนครั้งเท่าใดก็ตาม ก็เพียงพอที่จะเพิ่มความเศร้า ความรู้สึกเจ็บปวด ความโกรธ และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมอีกด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ McDonald และ Donnellan (2012) ที่พบว่า บุคคลที่มีลักษณะความเป็นมิตรต่ำมีแนวโน้มที่จะใส่ใจในความสัมพันธ์กับคนรอบข้างน้อย และมีการตอบสนองที่ไม่รุนแรงเมื่อถูกปฏิเสธ

1.8.5. ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity)

Downey et al. (2004) พบว่าบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีแนวโน้มที่จะคาดการณ์ว่าตนจะถูกปฏิเสธอยู่เสมอ ทั้งๆที่เหตุการณ์อาจไม่ได้เกิดขึ้น แต่บุคคลประเภทนี้มักตีความสถานการณ์ที่กำกวมว่าตนกำลังจะถูกปฏิเสธ ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงมักตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธอย่างเป็นปฏิกิริยา

ลักษณะของบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง มักจะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจมีการปฏิเสธ และคะแนนความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีสหสัมพันธ์กับคะแนนการหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ในสังคมสูงอีกด้วย (Downey & Feldman, 1996) ในการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ทางสังคมนั้นหมายความว่าโอกาสที่บุคคลจะได้รับการยอมรับก็ลดน้อยลงไปด้วยแต่โอกาสที่บุคคลจำเป็นจะต้องแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสังคมก็ลดน้อยลงเช่นเดียวกัน ดังนั้น

บุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงที่พบว่าตนเองมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและมีความกำกวมที่ต้อการถูกปฏิเสธ มักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น แสดงความเป็นปฏิปักษ์และไม่มีมิตรอยู่บ่อยครั้ง (Williams, 2007a) และยังพบว่าเพศชายที่ไม่ได้จริงจังหรือทุ่มเทในความสัมพันธ์มากมักมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์แบบคู่รักอีกด้วย (Downey et al., 2000)

ขณะที่เพศชายที่มีคะแนนความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและทุ่มเทจริงจังในความสัมพันธอย่างมาก มีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวและมักใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์นั้น (Downey et al., 2000) และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธกับแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงความรุนแรงเป็นปฏิปักษ์ต่อคนที่พวกเขาเชื่อว่าได้เคยปฏิเสธ หรือกำลังจะปฏิเสธพวกเขาอีกด้วย (Downey & Feldman, 1996; Feldman & Downey, 1994) เช่นเดียวกับเด็กที่มีคะแนนลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและถูกจัดกระทำให้อยู่ในสถานการณ์ที่กำกวมว่าพวกเขาอาจจะถูกปฏิเสธโดยเพื่อนหรือครูมีแนวโน้มที่จะแสดงการต่อต้านและเป็นปฏิปักษ์มากขึ้น (Downey et al., 1998)

ในการปฏิสัมพันธ์ที่น่าพึงพอใจระหว่างกัน แต่ความสัมพันธ์กลับจบลงโดยไม่มีสาเหตุที่ชัดเจน และปราศจากคำอธิบายหรือเหตุผลพบว่า ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความเป็นปฏิปักษ์มีผลต่อทั้งเพศหญิง (Ayduk et al., 1999) และเพศชาย (Williams et al., 2005) เช่นเมื่อให้ผู้ร่วมการทดลองหญิง-ชาย พุดคุยสื่อสารกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต และให้อีกฝ่ายแสดงความไม่สนใจที่จะสานสัมพันธ์ต่ออย่างฉับพลัน ส่งผลให้เพศหญิงที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงประเมินค่าของตนในทางลบ (Ayduk et al., 1999) และในการวิจัยของ Romig และ Bakken (1992) ที่ให้ผู้ร่วมการทดลองเขียนบันทึกประจำวัน พบว่าหลังจากที่ผู้ร่วมการทดลองรายงานการถูกปฏิเสธของตนว่ามีจำนวนครั้งมากขึ้น บุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานอัตราการเกิดความขัดแย้งในความสัมพันธ์สูงขึ้นด้วย

จากแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธ และลักษณะบุคลิกภาพแบบต่างๆ ที่กล่าวไปข้างต้น แสดงให้เห็นว่า บุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธที่แตกต่างกัน และไม่ใช่ทุกคนที่เมื่อถูกปฏิเสธจะแสดงความโกรธหรือก้าวร้าวในระดับเดียวกัน งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Downey et al., 2004) และบุคคลที่รับรู้ตนเองในทางดีหรือบุคคลที่มักประเมินตนเองในทางบวก (Kirkpatrick et al., 2002) จะตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธหรือการถูกวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความก้าวร้าวรุนแรง

จากลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ในฐานะที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคมหลังจากถูกปฏิเสธ เพราะในบริบทสังคมไทยมีผู้ศึกษาแค่เพียงว่าบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธจะตอบสนองด้วยความก้าวร้าว ซึ่งมีงานวิจัยจำนวนมากที่ต่างประเทศได้เคยศึกษามาแล้ว แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาต่อไปอีกว่าเมื่อบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวถูกปฏิเสธและตอบสนองด้วยความก้าวร้าวแล้ว จะแสดงพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคมเช่นคล้อยตามกลุ่มน้อยกว่าบุคคลอื่นหรือไม่อย่างไร ประกอบกับตัวแปรลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นลักษณะนิสัยที่น่าสนใจ บุคคลที่มีลักษณะนี้มักกลัวการถูกปฏิเสธและมีความเคลือบแคลงสงสัยในความสัมพันธ์กับผู้อื่น นำไปสู่ปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง จากงานวิจัยของ Downey และ Feldman (1996) พบว่า บุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมักมีปัญหาเรื่องการสร้างและการรักษาความสัมพันธ์กับคนรอบข้างหรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิด เช่น เพื่อน คนรัก หรือคนในครอบครัว ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคลโดยที่เจ้าตัวไม่รู้ ดังนั้น การได้ศึกษาบุคคลเหล่านี้อย่างจริงจังจะทำให้ผู้ที่มีลักษณะนี้อยู่ในตัว ได้รับรู้และพยายามแก้ไขตนเอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้ดียิ่งขึ้น

1.9. ความหมายของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity)

จากโมเดลความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธของ Downey และ Feldman (1996) กล่าวว่า บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงไม่เพียงแค่ว่าจะคาดการณ์ว่าตนจะถูกปฏิเสธจากผู้อื่น แต่ยังวิตกกังวลและใส่ใจมากเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ณ ขณะนั้น การที่บุคคลกลัวการถูกปฏิเสธและมักวิตกกังวลว่าตนจะถูกปฏิเสธนี้พัฒนามาจากประสบการณ์การถูกปฏิเสธในวัยเด็ก ซึ่งอาจเกิดจากการที่เด็กเติบโตมาในครอบครัวที่ไม่อบอุ่น (Feldman & Downey, 1994) และประสบการณ์ทางลบนี้ส่งผลต่อการรู้คิด อารมณ์ และพฤติกรรมเมื่อเขาโตขึ้น นอกจากนี้ บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมักพร้อมที่จะเห็นผู้อื่นปฏิเสธตน เช่น ในความสัมพันธ์แบบคู่รัก หากคู่รักแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว หรือพฤติกรรมทางลบ บุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมักตีความว่าตนถูกปฏิเสธ ยกตัวอย่างงานของ Downey และ Feldman (1996) ที่พบว่าบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง เมื่อต้องเริ่มความสัมพันธ์แบบคู่รักกับคนใหม่ จะตีความพฤติกรรมห่างเหินของคู่รักว่าตั้งใจที่จะปฏิเสธหรือทำร้ายตน เป็นต้น

ทฤษฎีความผูกพันทางอารมณ์ของ Downey และ Feldman (1996) กล่าวว่า บุคคลจะพัฒนาความสัมพันธ์ทางอารมณ์กับผู้อื่นตั้งแต่ในวัยเด็ก และจะติดตัวไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ สิ่งนี้

สำคัญคือการที่บุคคลคาดหวังให้ผู้อื่นตอบสนองของความต้องการให้ตนพอใจ ความคาดหวังนี้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อใจในคนใกล้ชิด นั่นคือ การที่พ่อแม่ผู้ปกครองตอบสนองของความต้องการของเด็กได้อย่างครบถ้วนเหมาะสม หากพ่อแม่ผู้ปกครองตอบสนองของความต้องการของเด็กได้เป็นอย่างดี เด็กจะพัฒนาอารมณ์ของตนไปทางที่มั่นคงและเชื่อใจคนอื่น มั่นใจว่าคนอื่นจะยอมรับและสนับสนุนตน แต่หากพ่อแม่ผู้ปกครองปฏิเสธที่จะตอบสนองของความต้องการของเด็ก เด็กจะเติบโตมาเป็นบุคคลที่มีอารมณ์ไม่มั่นคง มักมีความเคลือบแคลงสงสัยในความสัมพันธ์กับผู้อื่น ขาดความเชื่อใจ มีความวิตกกังวลว่าผู้อื่นจะยอมรับและสนับสนุนตนหรือไม่ รวมทั้งมีความหวาดหวั่นในความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างมาก (Hazan & Shaver, 1994)

เมื่อบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงต้องตกอยู่ในสถานการณ์การถูกปฏิเสธ แม้ว่าจะเป็นการปฏิเสธเล็กๆ หรือสถานการณ์ที่กำกวมว่าเป็นการปฏิเสธหรือไม่ ก็พบว่าบุคคลเหล่านี้รับรู้อย่างรวดเร็วว่าผู้อื่นตั้งใจปฏิเสธตนและรู้สึกว่าการถูกปฏิเสธไปเรียบร้อยแล้ว การรับรู้ว่าการถูกปฏิเสธนี้เป็นตัวกระตุ้นทั้งอารมณ์และพฤติกรรมที่แสดงออกมากเกินความจริง ทั้งอารมณ์โกรธ ความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ ความรู้สึกขาดการสนับสนุน อิจฉา และพยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม (Downey & Feldman, 1996)

1.10. แนวคิดเรื่องความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

งานวิจัยในอดีตพบว่าการรับรู้ว่าการถูกปฏิเสธทำให้บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงตอบสนองในทางลบ เพศหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและผิดหวังจากความรักในช่วงเปิดภาคเรียนรายงานความรู้สึกเศร้าหุดหู่ใจมากกว่าคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำและผิดหวังจากความรัก (Ayduk et al., 2001) การปฏิเสธยังก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงในบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงเช่น ในงานวิจัยที่ให้คู่รักเขียนบันทึกประจำวันพบว่าเพศหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีแนวโน้มที่จะขัดแย้งกับคู่รักมากขึ้นหลังจากวันที่ตนถูกปฏิเสธ (Ayduk et al., 1999) หรือในสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลว่าจะถูกปฏิเสธพบว่าเพศหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงแสดงความโกรธออกมาทั้งทางคำพูด และท่าทาง (Downey et al., 1998)

Downey และ Feldman (1996) พบว่า คู่รักของคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง รายงานว่ามีความพึงพอใจต่อบุคคลเหล่านี้น้อยกว่า บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และคู่รักของหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงบรรยายลักษณะคู่รักของตนว่ามีความก้าวร้าว ไม่เป็นมิตร และนี่คือเหตุผลที่คู่รักของคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีความพึง

พอใจในคู่รักของตนน้อยกว่าคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ขณะที่เพศชายที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงถูกบรรยายลักษณะว่าเป็นคนที่หึงหวงและชอบควบคุม และเป็นเหตุให้คู่รักชอบพอบุคคลเหล่านี้น้อยกว่าคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

สาเหตุที่การถูกปฏิเสธนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวนั้นสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลที่อ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงรับรู้ว่าตนถูกปฏิเสธ บุคคลเหล่านี้จะรู้สึกว่าคุณเสียความสัมพันธ์ที่มีอยู่ กับบุคคลอื่น และแปรเปลี่ยนเป็นความรู้สึกอยากแก้แค้น จึงแสดงความรู้สึกเจ็บปวดและสิ้นหวังในรูปแบบที่เป็นปฏิปักษ์ (Ayduk et al., 1999) นอกจากนี้ยังพบว่า 44 % ของคู่รักที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงไม่สมหวังกับคู่รัก ขณะที่ 15% ของคู่รักที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำไม่สมหวังในความรัก (Downey et al., 1998) แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมักมีปัญหาในความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง แม้กระทั่งในความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับคนรัก กล่าวคือ คนที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง โดยพื้นฐานจะเป็นคนที่ระแวงกลัวการถูกปฏิเสธ จึงมักมีปัญหาในความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะจะคอยคิดว่าผู้อื่นจะปฏิเสธตน ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนรักจึงไม่มั่นคง เนื่องจากคนที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะไม่เชื่อใจ ไม่มั่นใจว่าคนรักจะเติมเต็มตนได้ทุกอย่างเพราะคอยระแวงระวังกลัวว่าคนรักจะปฏิเสธตน ความสัมพันธ์จึงไม่ราบรื่น จนอาจถึงจุดแตกหักได้

1.11. การแบ่งลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

ได้มีการระบุลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็น 2 แบบ (Downey et al., 1998) คือ บุคคลที่มักคาดการณ์ว่าตนจะถูกปฏิเสธในสถานการณ์ต่างๆ หรือมีความวิตกกังวล กลัวว่าตนจะถูกปฏิเสธ จัดเป็นบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง (High rejection sensitivity)

บุคคลที่มีความคาดหวังการยอมรับจากสังคมและไม่กลัวหรือวิตกกังวลต่อการถูกปฏิเสธ จัดเป็นบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ (Low rejection sensitivity)

Downey et al. (1998) กล่าวว่าแม้ว่าการวัดลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธโดยมาตร ผลคะแนนจะเป็นแบบตัวเลขต่อเนื่อง แต่ในการนำมาวิเคราะห์ผล ผู้วิจัยมักแปลผลคะแนนเป็นแบบแยกขั้ว สูงต่ำอย่างชัดเจน นั่นคือ บุคคลที่มีคะแนนสูงกว่าค่ากลางจะถูกจัดเป็นบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง ขณะที่บุคคลที่มีคะแนนต่ำกว่าค่ากลางจะถูกจัดเป็นบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

1.12. ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความก้าวร้าว

จากที่กล่าวไปข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การที่บุคคลจะตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธอย่างไร นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ย่อมแสดงพฤติกรรม ตอบสนองต่อสิ่งต่างๆแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อถูกปฏิเสธ ก็พบว่า มีบุคลิกภาพบางลักษณะที่พยายามทำดี ทำประโยชน์เพื่อกลุ่ม ให้กลุ่มกลับมายอมรับตนอีกครั้ง หรือบางบุคลิกภาพบางลักษณะตอบสนองไปในทางก้าวร้าว ต่อต้านสังคม ในที่นี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่ ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จากงานวิจัยจำนวนมากพบว่า บุคคลประเภทนี้มักตอบสนอง การถูกปฏิเสธไปในทางต่อต้าน หรือก้าวร้าวรุนแรง ถ้ามีโอกาสก็อาจหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกปฏิเสธที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งคนที่มีบุคลิกภาพนี้ ไม่เพียงแค่เจ็บปวดเมื่อตนถูก ปฏิเสธ หากแต่ แค่เพียงรู้สึกว่าจะตนอาจถูกปฏิเสธ ก็แสดงความก้าวร้าวแล้ว สอดคล้องกับสิ่งที่ Ayduk et al. (1999) พบว่า การที่บุคคลคาดการณ์ว่าตนอาจจะถูกปฏิเสธ เป็นตัวที่กระตุ้นให้ บุคคลรับรู้ว่าจะตนกำลังจะถูกทำร้ายจิตใจ จึงตอบสนองด้วยความไม่เป็นมิตร ในสถานการณ์ที่อาจ มีการปฏิเสธเกิดขึ้น

1.13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและการถูกปฏิเสธจาก กลุ่ม

ในงานวิจัยที่ให้ผู้ร่วมการทดลองหญิงพูดคุยปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมการทดลองอีกคนหนึ่ง ที่ ผู้วิจัยบอกว่าเป็นผู้ชายและอยากพัฒนาความสัมพันธ์แบบคูรััก โดยทั้งคู่จะคุยกันผ่านทาง อินเทอร์เน็ตและผู้ร่วมการทดลองหญิงจะยังไม่เห็นอีกฝ่ายจนกว่าจะคุยกันและฝ่ายชาย ยอมรับและอยากสานสัมพันธ์ต่อ ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธ ผู้ร่วมการทดลองหญิงจะได้รับผลป้อนกลับ ว่าฝ่ายชายไม่ต้องการสานสัมพันธ์ต่อ หลังจากที่ได้อ่านเรื่องราวชีวิตของฝ่ายหญิง ขณะที่เงื่อนไข อื่นๆได้ผลป้อนกลับว่าคอมพิวเตอร์มีปัญหาจากระบบอินเทอร์เน็ตจึงไม่สามารถพูดคุยต่อได้ ผล พบว่าผู้ร่วมการทดลองหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงลดความชอบพอในคู่ของตน หลังจากที่ถูกปฏิเสธ มากกว่าหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำและฝ่ายชายไม่เลือก (Ayduk et al., 1999) สรุปได้ว่า บุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงมีแนวโน้มที่จะ แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคม และมองผู้ที่ปฏิเสธตนในทางลบหลังจากที่ถูกปฏิเสธ มากกว่าบุคคลที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

1.14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและความก้าวร้าว

ในงานวิจัยของ Buckley et al. (2004) ที่ทดสอบว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธกำกับ การตอบสนองจากการถูกปฏิเสธด้วยอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร และมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ต่อต้านสังคมที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยให้ผู้ร่วมการทดลองได้รับผลป้อนกลับว่าตนได้รับการยอมรับ หรือถูกปฏิเสธเป็นนาที่ต่อเนื่องอย่างต่อเนื่อง ขณะที่พวกเขาตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวของตน ให้คู่ของตนฟังผ่านเครื่องขยายเสียง และคู่ของตนจะตอบกลับผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ผลพบว่า บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงรายงานอารมณ์ลบมากขึ้น เห็นคุณค่าในตนเอง น้อยลงและต่อต้านสังคมมากขึ้น (เช่น ต้องการสาปแช่ง ก่นด่าคนที่ปฏิเสธตนถ้ามีโอกาสได้เจอกัน ต่อหน้า) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ayduk et al. (1999) ที่พบว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการ ถูกปฏิเสธสูงตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วยความก้าวร้าวมากกว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการ ถูกปฏิเสธต่ำที่ไม่แสดงความก้าวร้าวเมื่อถูกปฏิเสธเลยอีกทั้งเพศหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูก ปฏิเสธสูงออกเสียงคำศัพท์ที่มีความหมายไม่เป็นมิตรและเป็นปฏิกิริยาที่ตามหลังคำศัพท์ที่มี ความหมายในทางปฏิเสธ ได้เร็วกว่าเพศหญิงที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

1.15. การพัฒนาสมมติฐาน

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดแนวทางในการ สร้างสมมติฐาน ดังนี้

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้บุคคลเกิดความเจ็บปวด คับข้องใจ (Williams, 2007a) เพราะการถูกปฏิเสธนั้นคุกคามการเห็นคุณค่าในตนเองทำให้บุคคลต้องการสร้างประสิทธิภาพใน ตนเองขึ้นมาใหม่ การตอบสนองด้วยความก้าวร้าวเป็นรูปแบบหนึ่งที่บุคคลใช้เรียกความต้องการที่ จะควบคุมกลับคืนมา (Forgas & Williams, 2001) ดังนั้น การแสดงออกด้วยความก้าวร้าวจึงเป็น การแก้แค้นอย่างหนึ่ง (Leary et al., 2006) เพราะเป็นการทำให้คนอื่นรู้สึกเจ็บปวดเหมือนกับตน วิธีการที่บุคคลพยายามแสดงออกถึงความก้าวร้าวเป็นไปได้หลายวิธี เช่น อยากรตะโกนใส่ผู้อื่น (Bushman & Baumeister, 2002) จัดอาหารเผ็ดให้คนแปลกหน้าที่ไม่ชอบกินเผ็ด (Williams, 2007b) เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาการคล้อยตามกลุ่ม เพราะ การคล้อยตามกลุ่มเป็น พฤติกรรมที่น่าชื่นชอบ ดังนั้น หากบุคคลถูกปฏิเสธและต้องการแสดงความก้าวร้าว ผู้วิจัยคาดว่า บุคคลจะต่อต้านสังคมด้วยการไม่คล้อยตามกลุ่ม หรือ คล้อยตามกลุ่มน้อยกว่าบุคคลอื่นจึงนำไปสู่ สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า

สมมติฐานข้อที่ 1 ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม โดยหากบุคคลมีความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นจะทำให้การคล้อยตามกลุ่มลดลง

Buckley et al. (2004) ศึกษาว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธกำกับการตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วยอารมณ์ความรู้สึกอย่างไรและมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ ผลพบว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วยอารมณ์ทางลบต่างๆและแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ต่อต้านสังคมมากขึ้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยคาดว่า พฤติกรรมต่อต้านสังคมคือการที่บุคคลประเภทนี้จะคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มน้อยลงหลังจากที่ถูกปฏิเสธจึงนำไปสู่สมมติฐานข้อที่ 2-3 ที่ว่า

สมมติฐานข้อที่ 2 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าว โดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานว่ามีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 3 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม โดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะคล้อยตามกลุ่มน้อยกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

1.16. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของความก้าวร้าวว่าเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาบทบาทของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธว่าเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าว
3. เพื่อศึกษาบทบาทของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธว่าเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม

1.17. สมมติฐานการวิจัย

1. ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มโดยหากบุคคลมีความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นจะทำให้การคล้อยตามกลุ่มลดลง
2. ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าวโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานว่ามีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

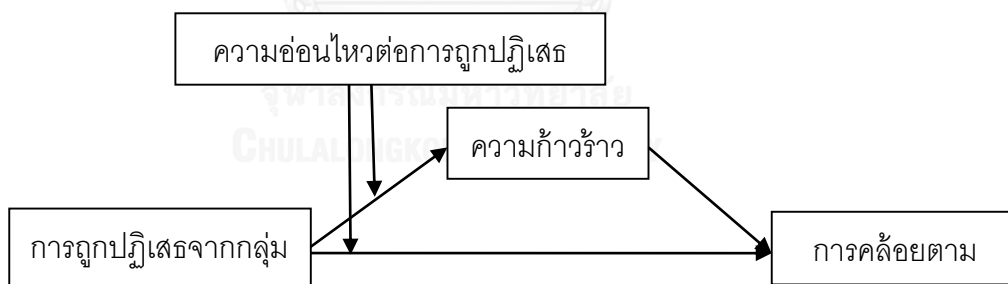
3. ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงในทิศทางลบของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะคล้อยตามกลุ่มน้อยกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

1.18. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ที่ศึกษาอิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มในบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือต่ำ ต่อการคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่ม โดยมีความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 100 คน

1.19. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

1. ตัวแปรอิสระมี 1 ตัว คือ การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม แบ่งเป็น 2 เงื่อนไข ได้แก่ ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม และไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม
2. ตัวแปรกำกับมี 1 ตัว คือ ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
3. ตัวแปรส่งผ่านมี 1 ตัวคือ ความก้าวร้าว
4. ตัวแปรตามมี 1 ตัวคือ การคล้อยตามกลุ่ม

ภาพที่ 1 โมเดลรูปแบบการวิจัย

บทที่ 2

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม : การศึกษาอิทธิพลกำกับของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ออิทธิพลส่งผ่านของความก้าวร้าว” เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1. กลุ่มตัวอย่าง

2.1.1. กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการหาคุณภาพของเครื่องมือ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนามาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว คือนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 60 คนเนื่องจากตามหลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 30-60 คนจึงจะเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูล (Goldstein & Hersen, 1990)

2.1.2. กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนทดสอบจริงของงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนทดสอบจริงของงานวิจัยคือนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 100 คน เนื่องจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธพบว่างานส่วนใหญ่มีค่า $R = .21$, $\alpha = .05$ และค่าขนาดอิทธิพล (effect size) $.26$ (Buckley et al., 2004) ซึ่งเป็นค่าขนาดอิทธิพลขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ (medium – large effect size) และเมื่อนำค่าของขนาดอิทธิพลดังกล่าวมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ G*Power 3.1.4 ได้ค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 60 - 80 คน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lindeman et al. (1980) ที่พบว่าการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุ ต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ไม่ต่ำกว่า 20 เท่า ของจำนวนตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ในงานวิจัยนี้มีจำนวนตัวแปรทั้งหมด 4 ตัว จึงต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 80 คน (20x4 ตัวแปร) ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 100 คน เพื่อป้องกันการผิดพลาดของข้อมูลที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทดลอง

2.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1. ขั้นตอนการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. มาตรฐานสถานะความกำว้าว
2. มาตรฐานความกำว้าว (ลักษณะ)

2.2.2. ขั้นตอนทดสอบจริงของงานวิจัย

1. ใบแสดงผลการตอบรับเข้ากลุ่ม
2. แบบวัดการรับรู้การมองเห็น
3. มาตรฐานลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
4. มาตรฐานความรู้สึทงบวกและความรู้สึทงลบ (ตรวจสอบการจัดกระทำ)
5. มาตรฐานสถานะความกำว้าว

2.3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.3.1. ใบแสดงผลการตอบรับเข้ากลุ่ม

กระดาษขนาด กว้าง 10 ซม. x ยาว 15 ซม. ที่มีข้อความหัวกระดาษว่า “ ผลการคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม” ถัดมาเป็นชื่อ-นามสกุล และชื่อเล่น ของผู้ร่วมการทดลอง และมีผลการคัดเลือกที่ ให้สมาชิกทั้ง 3 ทำเครื่องหมาย / หน้าช่องเลือก หรือ ไม่เลือก

2.3.2. แบบวัดการรับรู้การมองเห็น

แบบวัดนี้จะเป็นการถามการมองเห็นเรื่องสี ว่าสีที่มีความกำกึ่งฟ้าปนเขียว นั้น หากต้องเลือกให้ชัดเจนเพียงสีเดียว ผู้ร่วมการทดลองเห็นว่าเป็นสีอะไร โดยก่อนที่จะทำแบบวัดการรับรู้การมองเห็นนี้ ผู้วิจัยจะต้องทำการคัดเลือกแถบสีตัวเลือก โดยทำ Pilot test เพื่อถามความเห็นของคนทั่วไปจำนวน 30-60 คน (เว้นผู้ที่มีปัญหาตาบอดสี) (Goldstein & Hersen, 1990) เพื่อดูว่าบรรทัดฐานการมองเห็นสีของคนทั่วไปเป็นอย่างไร และยึดเอาบรรทัดฐานนั้นเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจคำตอบที่ถูกต้อง เช่นสีที่มีลักษณะกึ่งฟ้ากึ่งเขียว หากต้องเลือกเพียงสีเดียวว่าเป็นฟ้าหรือเขียว บุคคลทั่วไปรับรู้ว่าเป็นสีอะไร เมื่อได้แถบสีกึ่งฟ้ากึ่งเขียวที่ได้คำตอบอันเป็นบรรทัดฐานของคนทั่วไปมาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างแบบวัดการรับรู้การมองเห็นจำนวน 6 ข้อ ในแต่ละข้อมีแถบสี โจอท์และแถบสีคำตอบที่เป็นสีเดียวกันหรือเหมือนกันมากที่สุด แบบวัดจะเป็นกระดาษ A4

จำนวน 6 ใบ สำหรับคำถาม 6 ข้อ โดยแต่ละใบจะมีคำถามเพียง 1 ข้อ มีตัวเลือก 3 ตัวเลือก โดยมีคำสั่งให้ผู้ร่วมการทดลองเปรียบเทียบแถบสีทั้ง 3 ตัวเลือกว่าแถบสีใดที่เป็นแถบสีเหมือนกับในโจทย์ โดยคำถาม 1 ข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว โดยในงานวิจัยนี้ การคล้อยตามจะเกิดขึ้นในกรณีที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตัวจริงตอบตามคำตอบของหน้าม้าที่แก้งตอบผิดอย่างเป็นเอกฉันท์

2.3.3. มาตรการลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity Questionnaire, RSQ)

มาตรการลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่ สุชาติดา ชูสาเหาะ พัฒนาต่อมาจาก (Downey & Feldman, 1996) มีข้อกระทงทั้งหมด 24 ข้อ โดยในแต่ละข้อนั้นมีข้อความอยู่ 2 ข้อ คือ ความวิตกกังวลและความคาดหวังต่อสถานการณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .92 มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่าแบบ 7 ช่วง ดังนี้ (ตัวอย่างในภาคผนวก)

คำตอบข้อคำถามเกี่ยวกับความวิตกกังวล แบ่งเป็น 7 ช่วงคือ

1	หมายถึง	ไม่กังวลอย่างยิ่ง	คิดเป็น	1	คะแนน
2	หมายถึง	ไม่กังวล	คิดเป็น	2	คะแนน
3	หมายถึง	ค่อนข้างไม่กังวล	คิดเป็น	3	คะแนน
4	หมายถึง	กังวลและไม่กังวลพอๆกัน	คิดเป็น	4	คะแนน
5	หมายถึง	ค่อนข้างกังวล	คิดเป็น	5	คะแนน
6	หมายถึง	กังวล	คิดเป็น	6	คะแนน
7	หมายถึง	กังวลอย่างยิ่ง	คิดเป็น	7	คะแนน

คำตอบข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวัง แบ่งเป็น 7 ช่วงคือ

1	หมายถึง	เป็นไปได้อย่างยิ่ง
2	หมายถึง	เป็นไปได้
3	หมายถึง	ค่อนข้างเป็นไปได้
4	หมายถึง	เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้พอๆกัน
5	หมายถึง	ค่อนข้างเป็นไปได้

- 6 หมายถึง เป็นไปได้
7 หมายถึง เป็นไปได้อย่างยิ่ง

ในการคิดคะแนนแต่ละข้อของมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธนั้น จะรวมคะแนนจากข้อแรกก็ตามเกี่ยวกับความวิตกกังวล และข้อที่ 2 ที่ถามเกี่ยวกับความคาดหวังโดยข้อที่ 2 นี้จะต้องมีการกลับคะแนนก่อนที่จะนำไปรวมกับข้อแรก คือ

1	หมายถึง เป็นไปไม่ได้อย่างยิ่ง	คิดเป็น	7	คะแนน
2	หมายถึง เป็นไปไม่ได้	คิดเป็น	6	คะแนน
3	หมายถึง ค่อนข้างเป็นไปไม่ได้	คิดเป็น	5	คะแนน
4	หมายถึง เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้พอๆกัน	คิดเป็น	4	คะแนน
5	หมายถึง ค่อนข้างเป็นไปได้	คิดเป็น	3	คะแนน
6	หมายถึง เป็นไปได้	คิดเป็น	2	คะแนน
7	หมายถึง เป็นไปได้อย่างยิ่ง	คิดเป็น	1	คะแนน

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จากกลุ่มตัวอย่างในชั้นทดสอบจริงด้วยอีกทางหนึ่ง เพื่อดูสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ และตรวจสอบความเที่ยงของมาตร พบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่าเดิมคือ .92 (ตารางแสดงในภาคผนวก)

2.3.4. มาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ (Positive and Negative Affect Schedule, PANAS)

มาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบของหยกฟ้า อิศรานนท์ (2551) มีข้อกระทงทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเป็นความรู้สึกทางบวก 10 ข้อ และความรู้สึกทางลบ 10 ข้อ มาตรวัดความรู้สึกทางบวกมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 และมาตรวัดความรู้สึกทางลบมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 มาตรวัดดังกล่าวเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่าแบบ 5 ช่วง ดังนี้ (ตัวอย่างในภาคผนวก)

1	หมายถึง	ไม่ตรงอย่างยิ่ง	คิดเป็น	1	คะแนน
2	หมายถึง	ค่อนข้างไม่ตรง	คิดเป็น	2	คะแนน
3	หมายถึง	ตรงและไม่ตรงพอๆกัน	คิดเป็น	3	คะแนน

4	หมายถึง	ค่อนข้างตรง	คิดเป็น	4	คะแนน
5	หมายถึง	ตรงอย่างยิ่ง	คิดเป็น	5	คะแนน

มาตรวัดความรู้สึกลทางบวกมี 10 ข้อ คือข้อที่ 1, 3, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 17, 20 และ มาตรวัดความรู้สึกลทางลบมี 10 ข้อ คือข้อที่ 2, 4, 5, 8, 9, 10, 15, 16, 18, 19 เกณฑ์ในการคิดคะแนนคือ นำผลคะแนนรวมของข้อความรู้สึกลทางบวกทั้ง 10 ข้อ และผลคะแนนรวมของข้อความรู้สึกลทางลบทั้ง 10 ข้อของผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนมาเปรียบเทียบกัน เพื่อตรวจสอบการจัดกระทำว่า หลังจากถูกปฏิบัติและไม่ถูกปฏิบัติ ผู้ร่วมการทดลองในทุกเงื่อนไขมีอารมณ์ ความรู้สึกลอย่างไร

2.3.5. มาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว (State violence attitude)

มาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว ที่ Kalmoe (2012) พัฒนาต่อมาจากมาตรวัดลักษณะความก้าวร้าวของ Buss-Perry Aggression Questionnaire (Buss & Perry, 1992) นั้นผู้วิจัยได้เลือกเอาเฉพาะส่วนที่วัดสภาวะความก้าวร้าวมาเท่านั้นเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้เลือกเอาเฉพาะข้อกระทงในด้านที่วัดสภาวะความก้าวร้าวจำนวน 4 ข้อ ของ Kalmoe (2012) มาพัฒนาต่อ (ตัวอย่างในภาคผนวก)

ขั้นตอนในการพัฒนามาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว

ผู้วิจัยนำข้อกระทงจากมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าวของ Kalmoe (2012) จำนวน 4 ข้อ มาถอดความและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย พร้อมทั้งคิดข้อกระทงเพิ่ม

ผู้วิจัยนำข้อกระทงที่ได้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. อภิชนา ไชยวุฒิกภรณ์วานิช พิจารณาความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยนำข้อกระทงทั้งหมดมารวบรวมเป็นมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว โดยมาตรดังกล่าวมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีความคิดเห็นหรือความรู้สึกเอนเอียงไปในทางด้านใดมากกว่ากันระหว่างความก้าวร้าวรุนแรงมากหรือความก้าวร้าวรุนแรงน้อยโดยข้อคำตอบจะมีลักษณะให้เลือกคำตอบที่แสดงถึงความก้าวร้าวมากที่สุดไปจนถึงความก้าวร้าวน้อยที่สุด

ตัวอย่างข้อคำถาม “ ในการลงโทษผู้กระทำผิดคดีฆาตกรรมแบบจงใจ ท่านเห็นว่าควรลงโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต ? ”

คำตอบมีให้เลือกตอบ 7 ระดับ เช่น เห็นด้วยอย่างมากกับประหารชีวิต, เห็นด้วยกับประหารชีวิต, ค่อนข้างเห็นด้วยกับประหารชีวิต, เห็นด้วยกับประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตพอๆกัน, ค่อนข้างเห็นด้วยกับจำคุกตลอดชีวิต, เห็นด้วยกับจำคุกตลอดชีวิต, เห็นด้วยอย่างมากกับจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น

เกณฑ์ในการคิดคะแนนแต่ละข้อนั้น จะคิดโดย หากกลุ่มตัวอย่างตอบว่า

เห็นด้วยอย่างมากกับประหารชีวิต	คิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว	7	คะแนน
เห็นด้วยกับประหารชีวิต	คิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว	6	คะแนน
ค่อนข้างเห็นด้วยกับประหารชีวิต	คิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว	5	คะแนน
เห็นด้วยพอๆกันระหว่างประหารชีวิตกับจำคุกตลอดชีวิต	คิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว	4	คะแนน
ค่อนข้างเห็นด้วยกับจำคุกตลอดชีวิต	คิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว	3	คะแนน
เห็นด้วยกับจำคุกตลอดชีวิต	คิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว	2	คะแนน
เห็นด้วยอย่างมากกับจำคุกตลอดชีวิต	คิดเป็นคะแนนความก้าวร้าว	1	คะแนน

ขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำมาตรวจวัดสภาวะความก้าวร้าวไปให้บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 60 คน

ตอบ

การวิเคราะห์ความเที่ยงของมาตร (Reliability)

การวิเคราะห์ข้อกระทง (Item analysis)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อกระทงรายข้อ (Item analysis) ตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิตระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 แบ่งเป็นกลุ่มสูงได้จำนวน 17 คน และกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรวมต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 แบ่งเป็นกลุ่มต่ำจำนวน 17 คน โดยการทดสอบค่าสถิติที (t -test Independent groups) พบว่ามีข้อกระทงที่มีนัยสำคัญต่ำกว่า .05 จำนวน 13 ข้อ และข้อกระทงที่มีนัยสำคัญมากกว่า .05 จำนวน 1 ข้อ

นำข้อกระทงทั้ง 13 ข้อ ที่ค่าที (t) มีนัยสำคัญต่ำกว่า .05 มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อกระทงอื่นๆ (Corrected item-total correlation) ถ้าข้อกระทงใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวม

ของข้ออื่น ๆ ต่ำกว่าวิกฤตของ $r(58, \alpha = .05) = .21$ ถือว่าข้อกระทงนั้นดีโดยคุณภาพและตัดข้อกระทงนั้นออก เมื่อเสร็จขั้นตอนนี้เหลือข้อกระทง 9 ข้อได้ค่าแอลฟาเท่ากับ .72 (รายละเอียดในตารางภาคผนวก)

การวิเคราะห์ความตรงของมาตร (Validity)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าวแบบลักษณะและความก้าวร้าวแบบสภาวะมีความสัมพันธ์กันในระดับกลางถึงค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุที่มีความสัมพันธ์กันต่ำในระดับนัยสำคัญ เนื่องจาก มีเพียงบางองค์ประกอบของมาตรวัดลักษณะความก้าวร้าวที่สัมพันธ์กับสภาวะความก้าวร้าว โดยในมาตรวัดลักษณะความก้าวร้าวมี 4 องค์ประกอบคือ ความก้าวร้าวทางกาย ความก้าวร้าวทางวาจา ความโกรธ และความเป็นปฏิกิริยา ในงานวิจัยของ Ramirez และ Andreu (2005) พบว่า เมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว ณ ขณะนั้น จะพบว่าบุคคลมีปฏิริยาตอบสนองในด้านความก้าวร้าวทางกายและความก้าวร้าวทางคำพูด แต่ไม่มีผลตอบสนองต่อความโกรธและความเป็นปฏิกิริยา กล่าวคือ เมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว บุคคลมักตอบสนองได้ดีด้วยสภาวะความก้าวร้าวมากกว่าลักษณะความก้าวร้าว เนื่องด้วยเป็นอารมณ์ ที่เกิด ณ ขณะนั้น ไม่ใช่บุคลิกลักษณะ ดังนั้น องค์ประกอบของลักษณะความก้าวร้าว จึงมีบางองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับสภาวะความก้าวร้าว นั่นคือองค์ประกอบที่เป็นการแสดงออกของอารมณ์ก้าวร้าว ณ ขณะ เช่น ความก้าวร้าวทางวาจาและความก้าวร้าวทางกายที่จำเป็นจะต้องแสดงออกมา แต่ความโกรธและความเป็นปฏิกิริยา เป็นความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นในจิตใจ จึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาวะความก้าวร้าว น้อยกว่า และเนื่องด้วยงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องความก้าวร้าวที่เป็นผลมาจากการกระตุ้นของผู้วิจัย เพื่อศึกษาดูว่า เมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว ผู้ร่วมการทดลองจะตอบสนองในทางใด โดยมุ่งเน้นศึกษาที่สภาวะความก้าวร้าวมากกว่าลักษณะความก้าวร้าว เพื่อดูผลที่เกิดต่อไปว่า ผู้ร่วมการทดลองที่มีความก้าวร้าว ณ ขณะ ที่เกิดจากการกระตุ้นจะแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมหรือไม่อย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ทดลองนำมาตรวัดลักษณะความก้าวร้าว (อัจริยา เลิศอนันต์วรกุล, 2548) และมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มาหาสหสัมพันธ์กัน โดยมีรายละเอียดของมาตรวัดความก้าวร้าวแบบลักษณะ ดังต่อไปนี้

มาตรวัดความก้าวร้าวของ อัจริยา เลิศอนันต์วรกุล (2548) มีข้อคำถามทั้งหมด 24 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .85 นำมาใช้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนการตรวจสอบความตรงของมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว

1. ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตใช้มาตรวัดความก้าวร้าว จากรองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพร อูวรรณโณ
2. นำมาตรวัดความก้าวร้าวและมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกันที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดทั้ง 2 ชุด ผลพบว่า มาตรวัดสภาวะความก้าวร้าวมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับมาตรวัดความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $r(60) = .28$ จึงเชื่อว่ามีคุณภาพเพียงพอที่จะใช้ได้

2.4. การทดลองและการเก็บข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ การสร้างสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างถูกปฏิเสธ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการทำความรู้จักกัน (Get Acquainted) ของ Nezlek et al. (1997) การทดลองเรื่องการคล้อยตามอ้างอิงแนวทางตาม งานวิจัยของ (Asch, 1958) และจำนวนรอบทดลองการคล้อยตามอ้างอิงตามแนวทางงานวิจัยของ Williams et al. (2000)

2.5. รายละเอียดของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ร่วมการทดลองเข้าและออกจากเงื่อนไข

1. เกณฑ์ที่ใช้คัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวิจัยนี้ คือ ผู้ที่เป็นนิสิต ระดับปริญญาตรี ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง และไม่มีปัญหาบาดเจ็บที่มีความสมัครใจจะเข้าร่วมโครงการโดยผู้วิจัยจะทำการประชาสัมพันธ์ที่หอพักนิสิตและเข้าประชาสัมพันธ์ตามรายวิชาต่างๆของหลักสูตรคณะจิตวิทยา โดยไม่จำกัดคณะ สาขาวิชา หรือลักษณะอื่นใด โดยผู้วิจัยมีค่าตอบแทนให้คนละ 100 บาท สำหรับการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย วิธีการเลือกและเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างคือ หลังจากที่ผู้วิจัยเข้าประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะให้ผู้ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการ ลงชื่อ และเบอร์โทรติดต่อไว้ เพื่อทำการนัดแนะวันมาเข้าร่วมการวิจัยในภายหลัง

2. เกณฑ์ที่ใช้คัดเลือกผู้มีส่วนร่วมออกจากโครงการวิจัยนี้ คือ ผู้ที่ต้องการถอนตัวออกจากโครงการวิจัย ไม่ว่าจะในกรณีใดๆ และผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมโครงการจนเสร็จสิ้น
3. เกณฑ์ในการคัดออกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีปัญหาตาบอดสี ในขั้นตอน pilot test ผู้วิจัยจะให้ผู้ร่วม pilot test ตอบแผ่นทดสอบตาบอดสีหลังจากที่ทำการ pilot เสร็จสิ้นแล้ว หากพบว่าผู้ร่วม pilot test คนใดเข้าข่ายมีปัญหาตาบอดสี เช่น ตอบผิดเกินครึ่งของจำนวนข้อทดสอบ ผู้วิจัยจะแยกผลไว้และไม่นำมาวิเคราะห์ ส่วนในขั้นตอนทดลองจริง ผู้วิจัยจะประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ต้นว่างานวิจัยนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีปัญหาตาบอดสีเนื่องจากการวิจัยจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้การมองเห็น จึงจำเป็นต้องใช้ความแม่นยำในการประเมินสี และเมื่อถึงวันทดลองจริง ผู้วิจัยจะนำแผ่นทดสอบตาบอดสีมาให้ผู้ร่วมการทดลองตอบในตอนท้ายของการทดลอง หากพบว่าผู้ร่วมการวิจัยคนใดมีปัญหาตาบอดสี ผู้วิจัยจะแยกผลไว้และไม่นำผลมาวิเคราะห์
4. ในการวิจัยครั้งนี้ ต้องการผู้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยทั้งสิ้น 100 คน โดยเป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยในเดือนไฮที่ 1 จำนวน 50 คน และ เดือนไฮที่ 2 จำนวน 50 คน ซึ่งผู้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยจะเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนประมาณเท่าๆ กัน
5. ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยเป็นนิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่พักอาศัยในหอพักนิสิตหรือเป็นนิสิตที่เข้าเรียนในรายวิชาตามหลักสูตรคณะจิตวิทยา
6. ผู้วิจัยติดต่อกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา และทำการประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัยในชั้นเรียนของรายวิชาดังกล่าว และสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่อาศัยอยู่ในหอพักนิสิต ผู้วิจัยจะทำการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัยเป็นการส่วนตัว
7. ผู้วิจัยชี้แจงกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยว่า เหตุผลที่ท่านได้รับเชิญเข้าร่วมโครงการวิจัย เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งบรรลุนิติภาวะ ทำให้มีวุฒิภาวะและพื้นฐานกระบวนการคิดที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

8. การวิจัยครั้งนี้มีการแบ่งกลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ตามเงื่อนไขของการวิจัย ได้แก่ กลุ่มเงื่อนไขที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม และกลุ่มเงื่อนไขที่ไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม โดยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะเข้าสู่กลุ่มต่างๆโดยการสุ่ม

2.6. สถานที่ดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตใช้ห้องประชุมกลุ่มย่อยที่ สำนักงานวิทยทรัพยากร (หอสมุดกลาง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.7. การอบรมผู้ช่วยวิจัยก่อนดำเนินการทดลอง

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาในเชิงทดลองและมีความจำเป็นต้องหาผู้ช่วยในการวิจัยมาเป็นหน้าม้าให้กับผู้วิจัย ดังนั้น เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่สมจริง และส่งผลกระทบต่อผลการทดลองที่ทำให้คลาดเคลื่อนได้มาก การอบรมผู้ช่วยวิจัยอย่างเข้มงวดจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง โดยผู้วิจัยจะทำการอบรมผู้ช่วยวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของงานวิจัยและมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาทที่ตนได้รับอย่างเคร่งครัด ถูกต้องและปฏิบัติเหมือนเดิมทุก 100 รอบ เพื่อป้องกันตัวแปรแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น

ขณะทำการทดลอง ผู้ช่วยวิจัยจะต้องไม่มีอคติ เช่น ไม่แสดงความลำเอียงชอบพอผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนใดคนหนึ่งมากกว่าคนอื่น หรือปฏิบัติต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละคนไม่เหมือนกัน

ผู้วิจัยชี้แจงแก่ ผู้ช่วยวิจัยว่า การวิจัยในครั้งนี้จะต้องทำการทดลองทั้งหมด 100 รอบตามจำนวนผู้ร่วมการทดลอง 100 คนที่จะมาเข้าร่วมการวิจัย ดังนั้น ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 4 คนจะต้องช่วยงานวิจัยคนละ 100 ครั้งเช่นกัน ระยะเวลาการทดลองทั้ง 100 ครั้งนั้น ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน โดยทำการทดลองวันละ 5 คน ทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ จะสามารถทำการทดลอง 100 ครั้ง ได้ในระยะเวลา 1 เดือน ในกรณีที่ผู้ร่วมการทดลองไม่มาตามนัด หรือ เกิดการผิดพลาดระหว่างทดลองด้วยปัจจัยต่างๆและต้องทดลองซ้ำ ผู้วิจัยได้ยืดระยะเวลาการทดลองออกไปอีกประมาณ 2 อาทิตย์ รวมระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้นประมาณ 1 เดือนครึ่ง

ผู้ช่วยวิจัยจะได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงไว้คือ การช่วยวิจัย 1 ครั้ง จะได้รับค่าตอบแทน 50 บาทต่อผู้ช่วยวิจัย 1 คน

2.8. ขั้นตอนการทดลอง

2.8.1. ขั้นแรก การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและเชิญเข้าร่วมงานวิจัย

ผู้วิจัยได้รับใบอนุญาตเลขที่ 069.1/57 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนกลุ่ม สหสถาบันชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (The Ethics Review Committee for Research Involving Human Research Subjects) จากนั้นติดต่อและนำมาตรวัดลักษณะก่อนไหวต่อการ ถูกปฏิเสธให้สิทธิจริยธรรมที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำและเชิญกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาเข้าร่วม การทดลองโดยในการทดลองแต่ละครั้ง จะมีผู้ร่วมการทดลองตัวจริงมาเข้าร่วมเพียง 1 คนเท่านั้น ผู้ร่วมการทดลองคนอื่นๆ ในรอบนั้นๆ คือหน้าม้าของผู้วิจัยทั้งหมด ดังนั้น ผู้วิจัยจะต้องทำการ ทดลองแบบเดียวกันทั้งสิ้นจำนวน 100 ครั้งเนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน

2.8.2. ขั้นที่สอง การจัดการทำการถูกปฏิเสธและไม่ถูกปฏิเสธ

1. เมื่อผู้ร่วมการทดลองตัวจริงมาถึง ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการทดลองว่าจะให้ทำงาน กลุ่มร่วมกับเพื่อนใหม่อีก 3 คน และให้ผู้ร่วมการทดลองเข้ากลุ่ม โดยมีสมาชิก กลุ่มทั้งหมด 4 คน (เป็นหน้าม้าของผู้วิจัย 3 คน)
2. ผู้วิจัยให้งานกลุ่ม โดยให้สมาชิกกลุ่มพูดคุยแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่เกี่ยวกับ ตนเอง เช่น กีฬาโปรด แนวดนตรีที่สนใจ หรือ ภาพยนตร์ที่ชอบพร้อมทั้งอธิบาย ถึงเหตุผลที่มาของความชอบนั้นๆ และ ให้สมาชิกกลุ่มแนะนำตนเอง พร้อมทั้ง จดจำชื่อเพื่อนๆในกลุ่มให้ได้
3. เมื่อเวลาผ่านไป 15 นาที ผู้วิจัยเข้ามาบอกกับกลุ่มว่า เนื่องด้วยงานต่อไปที่ผู้วิจัย จะให้ทำนั้น ต้องการสมาชิกกลุ่มแค่เพียง 3 คนเท่านั้น กลุ่มนี้จึงใหญ่เกินไป ขอให้สมาชิกกลุ่มทุกคนไหวตว่าจะให้สมาชิกคนใดออกจากกลุ่มไป ด้วยเหตุว่า ตนชอบหรืออยากทำงานด้วยน้อยที่สุด โดยในการไหวตจะให้สมาชิกกลุ่มแต่ละ คนแยกไปที่ห้องส่วนตัวที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ให้และเขียนชื่อเพื่อนที่ตนไม่ต้องการให้ อยู่ในกลุ่มต่อ ลงในกระดาษและพับเก็บกลับมาให้ผู้วิจัย
4. สุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่ 1 ใน 2 เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

เงื่อนไขที่ 1 ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้วิจัยบอกผลการพิจารณาการไหวตจากสมาชิก กลุ่มคนอื่นๆว่า ผู้ร่วมการทดลองไม่มีสิทธิ์ได้ทำงานขึ้นไปเพราะไม่มีเพื่อนคนไหนเลือก ตนเลย พร้อมกับแสดงหลักฐานซึ่งเป็นกระดาษแสดงผลการไหวต ซึ่งเป็นชื่อของผู้ร่วมการ

ทดลองที่ไม่ได้รับเลือกให้ไปทำงานกลุ่มต่อ (ผู้วิจัยสุ่มโดยการจับฉลากและใส่สัญลักษณ์ว่าเพื่อนทั้ง 3 คนไม่เลือก)

เงื่อนไขที่ 2 ไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้วิจัยบอกผลการพิจารณาการโหวตจากสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ ผู้ร่วมการทดลองมีสิทธิ์ได้ทำงานชิ้นต่อไปเพราะเพื่อนทุกคนในกลุ่มเลือกตน พร้อมกับแสดงหลักฐานซึ่งเป็นกระดาษแสดงผลการโหวตซึ่งเป็นชื่อของผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับเลือกให้ไปทำงานกลุ่มต่อ (ผู้วิจัยสุ่มโดยการจับฉลากและใส่สัญลักษณ์ว่าเพื่อนทั้ง 3 คนเลือก)

2.8.3. ขั้นที่สาม การวัดตัวแปรส่งผ่าน (ความก้าวร้าว)

ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองในทุกเงื่อนไขทำมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว เพื่อตรวจสอบว่าความก้าวร้าวเป็นตัวแปรที่ส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มไปยังการคล้อยตามกลุ่มหรือไม่

2.8.4. ขั้นที่สี่ การวัดตัวแปรตาม (การคล้อยตามกลุ่ม)

1. ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองในทุกเงื่อนไขเข้าทำงานชิ้นต่อไป ซึ่งเป็นการวัดการคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่ม โดยเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการทดลองว่า ถึงแม้ว่าเพื่อนไม่เลือกให้ทำงานกลุ่มต่อ แต่ผู้วิจัยมีงานชิ้นอื่นให้ทำงานนั้นคือการให้ผู้ร่วมการทดลองช่วยตอบแบบวัดการรับรู้การมองเห็น พร้อมกับกลุ่มเพื่อนที่เพิ่งปฏิเสธตนไปก่อนหน้านี้ เพราะคำตอบที่ได้ จะเป็นประโยชน์กับกลุ่ม เงื่อนไขไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการทดลองว่า ก่อนที่จะได้ทำงานกลุ่มชิ้นต่อไป จำเป็นที่จะต้องให้ผู้ร่วมการทดลองช่วยตอบแบบวัดการรับรู้การมองเห็น พร้อมกับกลุ่มเพื่อนที่เพิ่งโหวตเลือกตนไปก่อนหน้านี้ เพราะคำตอบที่ได้ จะเป็นประโยชน์กับกลุ่ม
2. ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองนั่งเรียงแถวหน้ากระดานเป็นรูปครึ่งวงกลม ให้ทุกคนสามารถเห็นหน้ากันได้ ผู้ร่วมการทดลองตัวจริงจะนั่งเป็นคนสุดท้าย จากนั้นผู้วิจัยชูกระดาษคำถามที่ถามเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องสี ในกระดาษ 1 ใบจะมีคำถาม 1 ข้อและคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก คำสั่งคือให้ผู้ร่วมการทดลองตอบว่าแถบสีในตัวเลือกที่ 1 – 3 แถบสีใดที่เป็นแถบสีเดียวกับในโจทย์ สมาชิกกลุ่มทั้ง 4 คนจะต้องตอบทีละคนว่าเป็นคำตอบข้อที่ 1, 2 หรือ 3 คำตอบของสมาชิกกลุ่ม 3 คนแรกซึ่งเป็นหน้าม้าจะถูกกำหนดโดยผู้วิจัย กล่าวคือ มีการถามทั้งหมด 6 ครั้ง

ในการตอบครั้งที่ 1, 2 และ 5 ผู้วิจัยให้หน้าม้าตอบถูกต้องตามบรรทัดฐานการมองเห็นของคนทั่วไป จากนั้น รอบที่ 3, 4 และ 6 ผู้วิจัยให้หน้าม้าแก้งตอบผิดอย่างเป็นเอกฉันท์ เช่นแถบสีโจทย์ เป็นแถบสีที่ตรงกับคำตอบข้อ 2 แต่ผู้วิจัยให้หน้าม้าทั้ง 3 คนตอบว่าเป็นสีเดียวกับคำตอบข้อ 1 เป็นต้น

3. ผู้วิจัยสังเกตจำนวนครั้งที่ผู้ร่วมการทดลองตัวจริงคล้อยตามคำตอบของหน้าม้าที่แก้งตอบผิดอย่างเป็นเอกฉันท์

2.8.5. ขั้นที่ห้า การตรวจสอบการจัดกระทำ

ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองในทุกเงื่อนไขทำมาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบเพื่อตรวจสอบว่าการจัดกระทำการถูกปฏิเสธและไม่ถูกปฏิเสธที่ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์ขึ้นนั้นได้ผลจริงหรือไม่ โดยวัดจากคะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองตอบในมาตร เมื่อได้คะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองตอบมาแล้ว ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอารมณ์ทางลบและอารมณ์ทางบวกระหว่างเงื่อนไขถูกปฏิเสธและไม่ถูกปฏิเสธ (*t*-test) กล่าวคือหากการจัดกระทำการถูกปฏิเสธได้ผล ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกปฏิเสธควรมีค่าเฉลี่ยของอารมณ์ทางลบมากกว่า/อารมณ์ทางบวกน้อยกว่า ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ไม่ถูกปฏิเสธ และในเงื่อนไขควบคุม (ไม่ถูกปฏิเสธ) ผู้ร่วมการทดลองที่ไม่ถูกปฏิเสธควรมีค่าเฉลี่ยอารมณ์ทางลบน้อยกว่า/อารมณ์ทางบวกมากกว่า ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ถูกปฏิเสธ

2.8.6. ขั้นที่หก ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการทดลองและขอขอบคุณสรุปขั้นตอนการดำเนินการทดลองตามภาพที่ 2

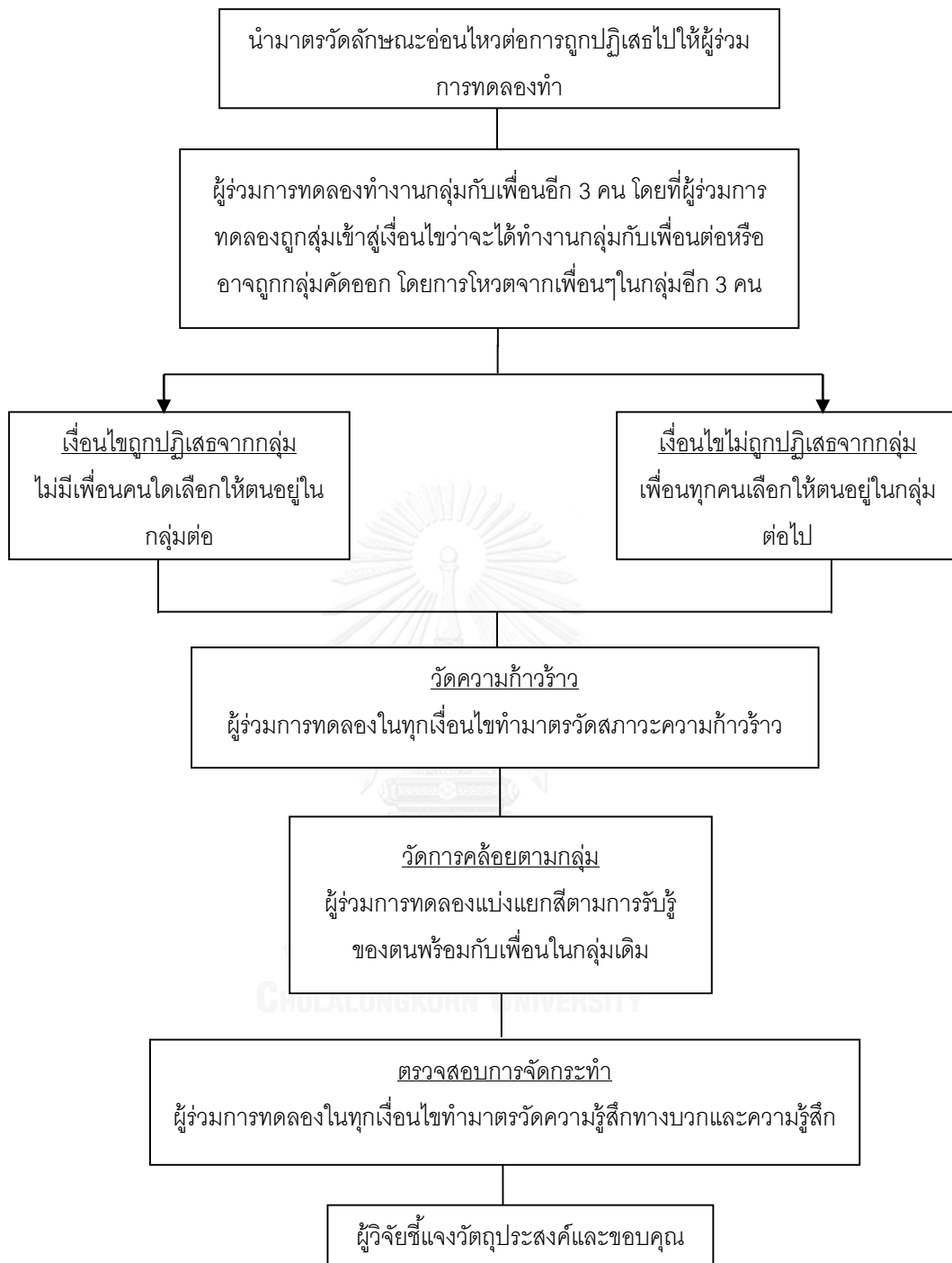
2.9. การพิจารณาจริยธรรม (Ethical Consideration)

เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในเชิงทดลอง จำเป็นต้องมีหน้าม้ามาแสดงบทบาทให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ผู้วิจัยตั้งไว้ จึงเข้าข่ายการเล่นละครตบตา เพื่อดูปฏิกิริยาของผู้ร่วมการทดลองว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างหนึ่ง ผู้ร่วมการทดลองจะมีพฤติกรรมอย่างไร และด้วยการวิจัยกับพฤติกรรมของคนนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน หากบุคคลได้รู้ว่าตนกำลังถูกวางเงื่อนไข หรือ ถูกเล่นละครตบตา จะรู้สึกถูกคุกคาม และเกิดความไม่สบายใจ ไม่พอใจ ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงจำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การขอความยินยอมจากผู้ที่จะมาเข้าร่วมวิจัย ว่ามีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมงานวิจัยในเชิงทดลองหรือไม่ โดยผู้วิจัยจะมีใบการขอความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ให้ผู้ที่จะเข้าร่วมทดลองอ่านและลงชื่อเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนที่จะทำการทดลอง

2. การรักษาความลับ เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ และนำไปวิเคราะห์รวมถึงนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม ข้อมูลใดที่สามารถระบุถึงตัวผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ จะไม่ปรากฏในรายงาน
3. ความเสี่ยง ในการวิจัยนี้ผู้เข้ารับการทดลองจะได้ร่วมทำงานกับกลุ่มเพื่อนอีก 3 คน โดยให้พูดคุยทำความเข้าใจกับสมาชิกในกลุ่มและให้ร่วมตัดสินใจกับกลุ่มเพื่อนของตน และการวิจัยในครั้งนี้จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสี่ยงต่อผู้เข้าร่วมวิจัย เนื่องจากเป็นการทดลองภายใต้สิ่งเร้าที่เป็นสถานการณ์จำลอง ไม่มีการปฏิบัติใดๆ ที่สุ่มเสี่ยงต่อความปลอดภัย หรือกระทบต่อสุขภาพทั้งทางกายและทางจิตใจ ซึ่งหากผู้รับการทดลองรู้สึกไม่สบายใจ หรือไม่สะดวกในการให้ข้อมูลสามารถยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลา และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัยผู้วิจัยยินดีอธิบายถึงเหตุผล และรายละเอียดของการวิจัย รวมถึงตอบคำถามที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องการทราบ
4. การหลอกลวง ตบตาและการเปิดเผยวัตถุประสงค์ที่แท้จริง (Deception & Debrief) การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่จำเป็นต้องให้ผู้ช่วยวิจัยแสดงบทบาทตามเงื่อนไขของผู้วิจัย ซึ่งอาจไม่ใช่ความจริง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องของจริยธรรมในการวิจัย ที่ผู้วิจัยจะต้องให้ความสำคัญ เพราะ ขณะที่ทำการทดลอง ผู้วิจัยอาจเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ ไม่พอใจ จากพฤติกรรมของหน้าม้า หรือจากเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยจัดฉากขึ้น ถึงแม้ว่าขณะทำการทดลองผู้รับการทดลองนั้นไม่รู้ว่าตนกำลังถูกวางเงื่อนไข แต่ด้วยเหตุผลเรื่องความยุติธรรม สิทธิความเสมอภาคที่มนุษย์พึงมี การถูกวางเงื่อนไขในระยะเวลาสั้นๆ และมีการเปิดเผยในตอนท้าย ถือว่าเป็นเรื่องที่สามารถรับได้ ดังนั้น เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยจะต้องเปิดเผยวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการทดลองและชี้แจงให้ผู้รับการทดลองได้เข้าใจว่า การถูกวางเงื่อนไขให้ถูกปฏิเสธหรือได้รับการยอมรับนั้น เป็นการสุ่มโดยการจับสลากเท่านั้น

ภาพที่ 2 สรุปขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

2.10. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติทดลองงานวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สถิติข้อมูลวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อบรรยายลักษณะประชากร

2. สถิติเพื่อวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยนี้ใช้สถิติวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านที่มีการกำกับ (moderated mediation) คือ การตรวจสอบอิทธิพลของตัวแปรส่งผ่าน เมื่ออิทธิพลนั้นมีตัวแปรกำกับอยู่ด้วย โดยขนาดของอิทธิพลการส่งผ่านจะขึ้นอยู่กับขนาดอิทธิพลของตัวแปรที่กำกับอยู่ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม PROCESS ซึ่งเป็นส่วนต่อขยายของ SPSS for windows ที่พัฒนาโดย Hayes (2013) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านที่มีการกำกับ (ดาวน์โหลดจาก www.afhayes.com) โดยโปรแกรมจะรายงานผลค่าอิทธิพลทางตรงของแต่ละตัวแปร และรายงานอิทธิพลทางอ้อม เช่น อิทธิพลการส่งผ่าน อิทธิพลการกำกับ

บทที่ 3 ผลการวิจัย

ในการศึกษาอิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม โดยมีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับและความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่าน ขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมการวิจัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอารมณ์บวกและอารมณ์ลบจากการถูกส่งเข้าสู่เงื่อนไข

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม โดยมีความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านและศึกษาอิทธิพลทางตรงของความก้าวร้าวที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม จากนั้นศึกษาลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่เป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม และการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อความก้าวร้าว

เพื่อความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ทางสถิติ

N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
M	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)
SD	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p -value)
ns	หมายถึง	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (not significant)
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Correlation coefficient)
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบ t
F	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบ F

B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ทำนายอิทธิพลเชิงทำนาย
β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Standard regression coefficient)
SE	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ถดถอย (Standard error of regression coefficient)
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation)
R^2	หมายถึง	ความแปรปรวนที่สามารถทำนายตัวแปรตามได้ด้วยตัวแปรอิสระ (square of multiple correlation)
ΔR^2	หมายถึง	ความแปรปรวนที่สามารถทำนายตัวแปรตามได้เพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอย
$LLCI$	หมายถึง	ค่าต่ำสุดของช่วงความเชื่อมั่น
$ULCI$	หมายถึง	ค่าสูงสุดของช่วงความเชื่อมั่น

สัญลักษณ์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

SR	หมายถึง	การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม/สังคม
RS	หมายถึง	ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
AG	หมายถึง	ความก้าวร้าว
CF	หมายถึง	การคล้อยตามกลุ่ม

3.1. ลักษณะทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 100 คน ที่ขออาสาสมัครเข้าร่วมการทดลอง โดยมีค่าตอบแทนจำนวน 100 บาทต่อผู้เข้าร่วมการทดลอง 1 คน แบ่งการทดลองเป็น 2 เงื่อนไข โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่เงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม หรือเงื่อนไขที่ไม่มีการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม เงื่อนไขละ 50 คน จำแนกตามเพศ อายุ ปีการศึกษาและคณะ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ลักษณะทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมการวิจัย (N = 100)

คุณสมบัติทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	34	34
หญิง	66	66
2.อายุ (ปี)		
18	33	33
19	24	24
20	17	17
21	18	18
22	8	8
3.ระดับชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	42	42
ชั้นปีที่ 2	29	29
ชั้นปีที่ 3	16	16
ชั้นปีที่ 4	13	13
4.คณะ		
ครุศาสตร์	15	15
จิตวิทยา	6	6
ทันตแพทยศาสตร์	1	1
นิติศาสตร์	1	1
นิเทศศาสตร์	4	4
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	4	4
แพทยศาสตร์	2	2
เภสัชศาสตร์	1	1
รัฐศาสตร์	3	3
วิทยาศาสตร์	28	28
วิศวกรรมศาสตร์	14	14
เศรษฐศาสตร์	2	2
สถาปัตยกรรมศาสตร์	1	1
สหเวชศาสตร์	4	4
สัตวแพทยศาสตร์	2	2
อักษรศาสตร์	12	12

เนื่องจากลักษณะทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมการวิจัยในครั้งนี้เป็นนิสิต ปริญญาตรี กำลังศึกษา ระหว่างชั้นปีที่ 1 - 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีอายุเฉลี่ย 19 ปี เพศชาย 34 คนและเพศหญิง 66 คน ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติทดสอบ t -test เพื่อตรวจสอบว่าความแตกต่างระหว่างเพศส่งผลต่อ ตัวแปรความก้าวร้าวและตัวแปรการคล้อยตามกลุ่มหรือไม่อย่างไร เพื่อป้องกันการเกิดปัจจัยหรือ ตัวแปรแทรกซ้อนที่อาจส่งผลต่อตัวแปรตาม พบผลดังนี้

ความแตกต่างระหว่างเพศต่อความก้าวร้าว

ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม พบว่าเพศชายมีคะแนนเฉลี่ยความก้าวร้าว เท่ากับ 38.11 คะแนนและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยความก้าวร้าวเท่ากับ 44 คะแนน ($t = 1.58, p = .12$) หมายความว่า เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม บุคคลเพศหญิงและเพศชายแสดงความก้าวร้าวในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ในเงื่อนไขไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม พบว่า เพศชายมีคะแนนเฉลี่ยความก้าวร้าวเท่ากับ 21.81 คะแนน และเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยความก้าวร้าวเท่ากับ 22 คะแนน ($t = 0.28, p = .77$) หมายความว่า เมื่อไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม บุคคลเพศหญิงและเพศชายแสดงความก้าวร้าวในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ความแตกต่างระหว่างเพศต่อการคล้อยตามกลุ่ม

ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม พบว่าเพศชายมีคะแนนเฉลี่ยการคล้อยตามกลุ่มเท่ากับ 1.77 คะแนน และเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.56 คะแนน ($t = 0.74, p = .46$) หมายความว่า เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม เพศชายและเพศหญิงแสดงการคล้อยตามกลุ่มในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ในเงื่อนไขไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม พบว่า เพศชายมีคะแนนเฉลี่ยการคล้อยตามกลุ่มเท่ากับ 2.68 คะแนน และเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยการคล้อยตามกลุ่มเท่ากับ 2.55 คะแนน ($t = 0.78, p = .44$) หมายความว่า เมื่อไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม เพศชายและเพศหญิงแสดงการคล้อยตามกลุ่มในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเพศไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้มีส่วนร่วมการวิจัยแสดงความ ก้าวร้าวหรือการคล้อยตามกลุ่มในระดับที่แตกต่างกัน ทั้งในเงื่อนไขถูกปฏิเสธและไม่ถูกปฏิเสธ ดังนั้น ปัจจัยในเรื่องเพศจึงไม่เป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรตาม

3.2. ข้อมูลตัวแปร

เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม โดยมีลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับและความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยงานวิจัยนี้ ศึกษาเกี่ยวกับนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 100 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร ดังนี้

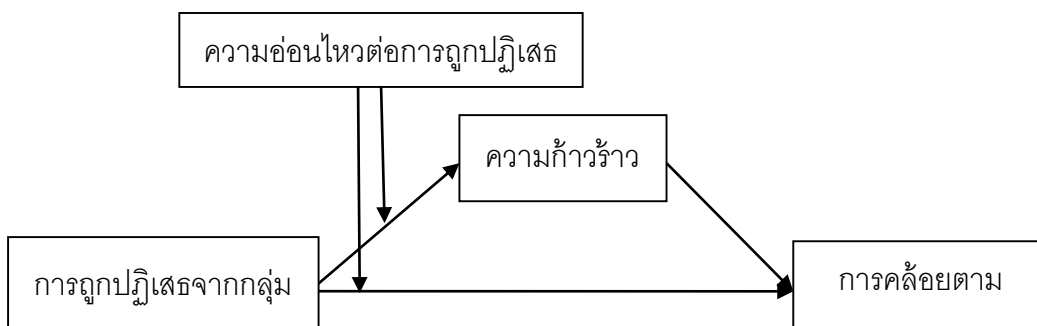
ตัวแปรต้น คือ การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (Group/Social rejection) เป็นตัวแปรดัมมี่ ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เข้าสู่ 2 เงื่อนไข คือเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (เงื่อนไข 1) และเงื่อนไขไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (เงื่อนไข 0)

ตัวแปรตาม คือ การคล้อยตามกลุ่ม (Conformity) ซึ่งได้จากการรวมคะแนนการคล้อยตาม ตามจำนวนข้อที่ผู้ร่วมการทดลองคล้อยตามคำตอบของหน้าม้าที่แก้มักตอบผิดอย่างเป็นเอกฉันท์

ตัวแปรกำกับ คือ ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection Sensitivity) ซึ่งได้จากการรวมคะแนนจากการทำมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จำนวน 24 ข้อ เป็นมาตรฐานประเมินค่า 7 ระดับแบ่งเป็นด้านความกังวลและด้านความคาดหวัง

ตัวแปรส่งผ่าน คือ ความก้าวร้าว (Aggression) ซึ่งได้จากการรวมคะแนนระดับความก้าวร้าวจากการทำมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว จำนวน 9 ข้อ เป็นมาตรฐานประเมินค่า 7 ระดับ

3.3. กรอบความคิดในการวิเคราะห์ตัวแปรของงานวิจัย

ภาพที่ 3 แนวความคิดการวิเคราะห์ตัวแปรของงานวิจัย

3.4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 4 ตัว และใช้สถิติวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านที่มีการกำกับ (moderated mediation) เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของตัวแปรส่งผ่าน เมื่ออิทธิพลนั้นมีตัวแปรกำกับอยู่ด้วย และเพื่อทดสอบความสามารถในการทำนายตัวแปรการคล้อยตามกลุ่ม (Conformity) ของตัวแปรการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (Social rejection), ตัวแปรความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity) ในฐานะตัวแปรกำกับ และตัวแปรความก้าวร้าว (Aggression) ในฐานะตัวแปรส่งผ่าน

ตารางที่ 3.2

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ความก้าวร้าว และการคล้อยตามกลุ่ม (N = 100)

	SR	RS	AG	CF	Mean	S.D.
SR	1.00				0.5	0.5
RS	0.05	1.00			174.46	27.64
AG	.748**	.528**	1.00		31.91	13.39
CF	.516**	-.508**	-.755**	1.00	2.12	0.94

* $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง.

ความหมายของสัญลักษณ์ตัวแปรในตาราง

SR	หมายถึง	การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม/สังคม
RS	หมายถึง	ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
AG	หมายถึง	ความก้าวร้าว
CF	หมายถึง	การคล้อยตามกลุ่ม

จากคะแนนของการตอบมาตรการเพื่อประเมินลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity), สภาวะความก้าวร้าว (Aggression) และการคล้อยตามกลุ่ม (Conformity) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 100 คน มีค่าเฉลี่ยคะแนนของตัวแปรความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ เท่ากับ 174.46 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 27.64 คะแนน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ 225 คะแนน และได้คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 107 คะแนน

ตัวแปรความก้าวร้าว มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 31.91 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.39 คะแนน โดยเมื่อถูกสุ่มเข้าสู่เงื่อนไข มีกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนความก้าวร้าวสูงสุดเท่ากับ 57 คะแนน และคะแนนความก้าวร้าวต่ำสุดเท่ากับ 16 คะแนน

ตัวแปรการคล้อยตามกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 2.12 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 คะแนน โดยข้อที่หน้าม้าแก้งตอบผิดจำนวน 3 ข้อ นั้น มีกลุ่มตัวอย่างที่คล้อยตามทั้ง 3 ข้อ จำนวน 43 คน คล้อยตาม 2 ข้อ จำนวน 33 คน, คล้อยตาม 1 ข้อ จำนวน 17 คน และไม่คล้อยตามเลยจำนวน 7 คน

ตารางที่ 3.3

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ความก้าวร้าว และการคล้อยตามกลุ่มแยกตามเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มและไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (N = 100)

ตัวแปร	เงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม					เงื่อนไขไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม				
	จำนวน	M	SD	Min	Max	จำนวน	M	SD	Min	Max
SR	50	1	0	1	1	50	0	0	0	0
RS	50	175.9	29.68	119	225	50	173.02	25.65	107	219
AG	50	41.88	12.42	17	57	50	21.94	2.32	16	28
CF	50	1.64	0.96	0	3	50	2.6	0.6	1	3

ความหมายของสัญลักษณ์ตัวแปรในตาราง

SR	หมายถึง	การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม/สังคม
RS	หมายถึง	ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
AG	หมายถึง	ความก้าวร้าว
CF	หมายถึง	การคล้อยตามกลุ่ม

3.5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 4 ตัวพบว่า ตัวแปรการถูกปฏิเสธจากกลุ่มตัวแปรลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และตัวแปรความก้าวร้าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรการคล้อยตามกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการคล้อยตามกลุ่มสูงสุดคือ ตัวแปรความก้าวร้าวโดยมีขนาดความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงในทิศทางลบ ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ .755 อธิบายความแปรปรวนได้ประมาณ 57 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ ตัวแปรการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม โดยมีขนาดความสัมพันธ์ปานกลางในทิศทางบวก ปริมาณความสัมพันธ์เท่ากับ .516 อธิบายความแปรปรวนได้ประมาณ 26.6 เปอร์เซ็นต์ และสุดท้าย ตัวแปรความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีขนาดความสัมพันธ์ปานกลางในทิศทางลบ ปริมาณความสัมพันธ์เท่ากับ .508 อธิบายความแปรปรวนได้ประมาณ 49.8 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นคือ การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ตัวแปรกำกับคือ ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และตัวแปรส่งผ่านคือ ความก้าวร้าว พบว่ามีค่าไม่เกิน .80 ดังนั้น ข้อมูลชุดนี้จึงไม่เกิดปัญหาภาวะเส้นตรงร่วมพหุ (Multicollinearity) สามารถนำตัวแปรดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ถดถอยได้

เมื่อตรวจสอบค่าสุดโต่งโดยวิธี Mahalanobis Distance พบว่าข้อมูลแต่ละชุดของแต่ละตัวแปรไม่มีค่าที่น้อยกว่า .001 และพบว่าข้อมูลมีค่าสัมบูรณ์ของ DFFits ไม่มากกว่า 2 (Belsley et al., 2005) ดังนั้นจึงไม่พบค่าสุดโต่งของตัวแปรความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ตัวแปรความก้าวร้าว และตัวแปรการคล้อยตามกลุ่ม ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทั้ง 100 ชุดมาทดสอบสมมติฐาน

3.6. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอารมณ์บวกและอารมณ์ลบจากการถูกสุมเข้าสู่เงื่อนไข

จากการสุมผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มและไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ (t -test) ของผู้ร่วมวิจัยหลังจากถูกสุมเข้าสู่เงื่อนไข พบว่าผู้มีส่วนร่วมการวิจัยที่ถูกสุมเข้าสู่เงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่มรายงานค่าเฉลี่ยอารมณ์ทางบวกเท่ากับ 28.28 คะแนนและรายงานค่าเฉลี่ยอารมณ์ทางลบเท่ากับ 32.98 คะแนน ($t = 5.10, p < .05$) ซึ่งค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนอารมณ์บวกและอารมณ์ลบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า เมื่อถูกจัดกระทำให้ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย รายงานว่ามีอารมณ์ทางลบเฉลี่ยสูงกว่าอารมณ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า การจัดกระทำให้ถูกปฏิเสธของผู้วิจัยมีประสิทธิผลเพียงพอที่จะทำให้ผู้มีส่วนร่วมการวิจัยรายงานอารมณ์ตามที่ผู้วิจัยคาดไว้นั้นคือ เมื่อถูกปฏิเสธ บุคคลมักรายงานว่า

อารมณ์ทางลบสูงกว่าอารมณ์ทางบวก และผู้มีส่วนร่วมการวิจัยที่ถูกสุ่มเข้าสู่งroupที่ไม่ถูกปฏิเสธ จากกลุ่มรายงานค่าเฉลี่ยอารมณ์ทางบวกเท่ากับ 33.44 คะแนนและรายงานค่าเฉลี่ยอารมณ์ทางลบเท่ากับ 21.20 คะแนน ($t = 9.63, p < .05$) ซึ่งค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนอารมณ์บวกและอารมณ์ลบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า การควบคุมให้ผู้มีส่วนร่วมการวิจัยในเงื่อนไขนี้ไม่ถูกปฏิเสธ มีประสิทธิผลตามที่ผู้วิจัยคาดไว้ นั่นคือ หากไม่ถูกปฏิเสธ บุคคลมักรายงานว่ามึอารมณ์บวกหรืออารมณ์กลางๆมากกว่าอารมณ์ลบ

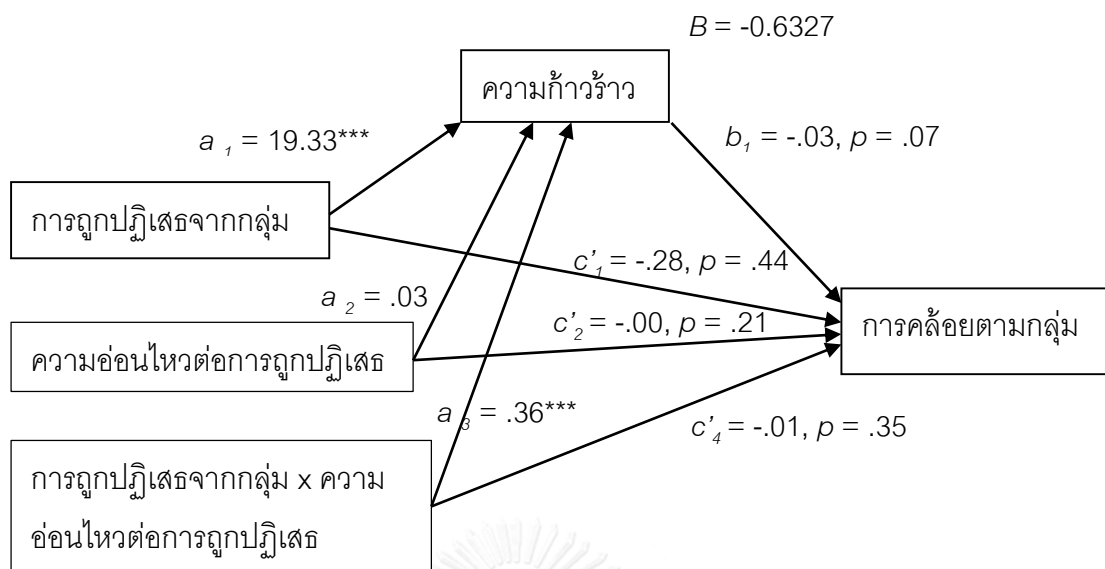
จะเห็นได้ว่าการจัดกระทำให้ถูกปฏิเสธหรือไม่ถูกปฏิเสธของผู้วิจัยส่งผลให้ผู้ร่วมการทดลองรายงานอารมณ์บวกลบที่แตกต่างกัน โดย หากถูกปฏิเสธ บุคคลมักเกิดอารมณ์ลบมากกว่าอารมณ์บวก และเมื่อจัดกระทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม บุคคลจะรู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จึงเกิดอารมณ์ทางบวกที่น่าพึงพอใจในมากกว่าอารมณ์ลบ จึงเห็นได้ว่าการจัดกระทำทั้งสองเงื่อนไขของผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

3.7. การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์อิทธิพลการส่งผ่านที่มีการกำกับในกรอบแนวคิดที่มีการถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นตัวแปรอิสระ การคล้อยตามกลุ่มเป็นตัวแปรตาม ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่าน และความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับ เพื่อทดสอบว่าภายใต้กรอบแนวคิดนี้เกิดอิทธิพลการกำกับของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และเกิดอิทธิพลส่งผ่านของความก้าวร้าวหรือไม่ อย่างไร

ในการวิเคราะห์อิทธิพลการส่งผ่านที่มีการกำกับ ด้วยโปรแกรม PROCESS ผู้วิจัยกำหนดให้การถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนาย (X) คะแนนจากการคล้อยตามกลุ่มเป็นตัวแปรตาม (Y) คะแนนจากมาตรวัดสถานะความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่าน (M) และคะแนนจากมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับ (W) กำหนดวิธีประมาณค่าช่วงความเชื่อมั่นเป็นแบบบูตสเตรป ช่วงความเชื่อมั่น 95% และกำหนดจำนวนครั้งในการสุ่ม 10,000 ครั้ง

ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม PROCESS ผู้วิจัยได้ทำการ centering คะแนนของตัวแปรความก้าวร้าว และคะแนนตัวแปรความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ เพื่อทดสอบอิทธิพลตามสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์นำเสนอตามภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โมเดลทางสถิติแสดงถึงค่าอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธและปฏิสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม ผ่านความก้าวร้าว

หมายเหตุ:

a_1 คือ อิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อความก้าวร้าว

a_2 คือ อิทธิพลทางตรงของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่อความก้าวร้าว

a_3 คือ อิทธิพลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่อความก้าวร้าว

b_1 คือ อิทธิพลทางตรงของความก้าวร้าวต่อการคล้อยตามกลุ่ม

c'_1 คือ อิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม

c'_2 คือ อิทธิพลทางตรงของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่อการคล้อยตามกลุ่ม

c'_4 คือ อิทธิพลทางตรงของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่อการคล้อยตามกลุ่ม

$B = -0.6327$ คือ ค่าอิทธิพลทางอ้อมของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม ผ่านความก้าวร้าวที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สมมติฐาน 1 ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม โดยหากบุคคลมีความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นจะทำให้การคล้อยตามกลุ่มลดลง

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มผ่านความก้าวร้าวไปยังการคล้อยตามกลุ่ม พบค่าขนาดอิทธิพลทางอ้อมผ่านความก้าวร้าวแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญ (ขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ -0.633 , 95%, $CI[-1.3476$ ถึง $-0.0492]$) ดังนั้น ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มไปยังการคล้อยตามกลุ่ม ผลดังกล่าวนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อวิเคราะห์เพิ่มว่าความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไปยังการคล้อยตามกลุ่มหรือไม่ พบว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีอิทธิพลการกำกับอย่างไม่มีนัยสำคัญ ค่าประมาณอิทธิพลการกำกับเท่ากับ -0.2843 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ช่วงความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง -1.0073 ถึง 0.4387 ทั้งนี้ ค่าในช่วงความเชื่อดังกล่าวมีค่า 0 รวมอยู่ หมายถึงว่า อิทธิพลดังกล่าวมีค่าไม่แตกต่างจากศูนย์ แสดงให้เห็นว่าในการวิจัยครั้งนี้ไม่พบอิทธิพลการกำกับของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่ส่งไปยังการคล้อยตามกลุ่ม

สมมติฐาน 2 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าวโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานว่ามีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

จากผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 3.4 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธส่งอิทธิพลทางตรงต่อความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ ($B = .36$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ช่วงความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง 0.3072 ถึง 0.4099 ทั้งนี้ ค่าในช่วงความเชื่อดังกล่าว ไม่มีค่า 0 รวมอยู่ด้วย หมายความว่า อิทธิพลดังกล่าวมีค่าแตกต่างจากศูนย์ แสดงให้เห็นว่า เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ จะรายงานว่ามีความก้าวร้าวที่แตกต่างกัน คือเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานว่ามีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

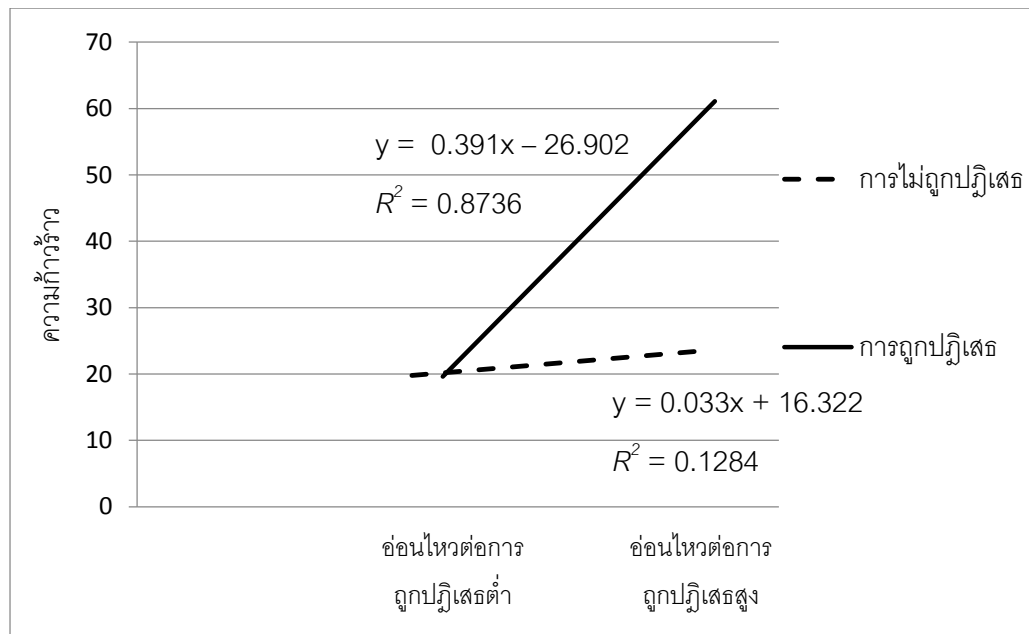
นอกจากนี้ ผลยังพบว่า การถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ ($B = 19.33$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ช่วงความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง 17.9330 ถึง 20.7274 ทั้งนี้ ค่าในช่วงความเชื่อดังกล่าวไม่มีค่า 0

รวมอยู่ หมายความว่า อิทธิพลดังกล่าวมีค่าแตกต่างจากศูนย์ กล่าวคือ การถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นตัวทำนายทางบวกของความก้าวร้าว ซึ่งแปลว่า ผู้ที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะรายงานว่ามีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่ไม่ถูกปฏิเสธ

ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธส่งอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อความก้าวร้าวอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($B = .03$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ช่วงความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง -0.0064 ถึง 0.0713 ทั้งนี้ ค่าในช่วงความเชื่อมั่นดังกล่าวมีค่า 0 รวมอยู่ หมายความว่า อิทธิพลดังกล่าวมีค่าไม่แตกต่างจากศูนย์ หมายความว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไม่เป็นตัวทำนายทางบวกของความก้าวร้าว ซึ่งแปลว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง ไม่จำเป็นต้องรายงานว่ามีความก้าวร้าวสูง

สรุปได้ว่า การถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นตัวทำนายทางบวกของความก้าวร้าว ในขณะที่ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธมีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าว ผลการวิจัยจึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

เพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันผลการทดสอบอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้แปลผลปฏิสัมพันธ์ที่ได้โดยนำมาเขียนกราฟดังภาพที่ 5 โดยเปรียบเทียบจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง-ต่ำ ซึ่งกำหนดโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนจากมาตร RSQ ตั้งแต่ 1 หน่วยของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหนือค่าเฉลี่ยเป็นกลุ่มผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง และกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนจากมาตร RSQ ตั้งแต่ 1 หน่วยของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเป็นต้นไปเป็นผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ สำหรับตัวแปรการถูกปฏิเสธหรือไม่ถูกปฏิเสธมีลักษณะเป็นดัมมี่ คือ การถูกปฏิเสธมีค่าเท่ากับ 1 และการไม่ถูกปฏิเสธมีค่าเท่ากับ 0 แล้วนำมาเขียนคะแนนความก้าวร้าวและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธลงบนกราฟ ที่มีความก้าวร้าวเป็นแกนแนวตั้งและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นแกนนอน ดังแสดงต่อไปนี้

ภาพที่ 5 เส้นกราฟแสดงผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในการทำนายความก้าวร้าว

จากกราฟแสดงให้เห็นว่าเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง รายงานว่ามีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และเมื่อไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มพบว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ รายงานว่ามีความก้าวร้าวในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3.4

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และปฏิสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่มีต่อความก้าวร้าว (N=100)

ตัวแปรทำนาย	โมเดลตัวแปรส่งผ่าน					
	B	SE	t	p	LLCI	ULCI
ค่าคงที่	-9.92	.50	-19.33	.000	-10.9114	-8.9351
การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม	19.33	.70	27.46	.000	17.9330	20.7274
ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ	.03	.02	1.66	.100	-0.0064	0.0713
การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม x ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ	.36	.03	13.86	.000	0.3072	0.4099

หมายเหตุ โมเดลตัวแปรส่งผ่าน คือความก้าวร้าว, $R^2 = .93$, $(F(3,96) = 447.30, p < .001)$

สมมติฐาน 3 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธ จากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง จะคล้อยตามกลุ่มน้อยกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

จากผลวิเคราะห์พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธส่งอิทธิพลทางตรงต่อการคล้อยตามกลุ่มอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($B = -.01$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ช่วงความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง -0.0227 ถึง 0.0082 ทั้งนี้ ค่าในช่วงความเชื่อมั่นดังกล่าวมีค่า 0 รวมอยู่ด้วย หมายความว่าอิทธิพลดังกล่าวมีค่าไม่แตกต่างจากศูนย์ แสดงให้เห็นว่าเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ รายงานว่ามีการคล้อยตามกลุ่มไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลหลัก พบว่าการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งอิทธิพลทางตรงในทิศทางลบต่อการคล้อยตามกลุ่มอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($B = -.28$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ช่วงความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง -1.0073 ถึง 0.4387 ทั้งนี้ ค่าในช่วงความเชื่อมั่นดังกล่าวมีค่า 0 รวมอยู่ด้วย หมายความว่า อิทธิพลดังกล่าวมีค่าไม่แตกต่างจากศูนย์ นั่นคือ การถูกปฏิเสธจากกลุ่มไม่เป็นตัวทำนายทางลบของการคล้อยตามกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ไม่จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมคล้อยตามกลุ่มต่ำ

นอกจากนี้ยังพบว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธส่งอิทธิพลทางตรงในทิศทางลบต่อการคล้อยตามกลุ่มอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($B = -.00$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ช่วงความเชื่อมั่นมีค่าระหว่าง -0.0112 ถึง 0.0025 ทั้งนี้ ค่าในช่วงความเชื่อมั่นดังกล่าวมีค่า 0 รวมอยู่ด้วย หมายความว่า อิทธิพลดังกล่าวมีค่าไม่แตกต่างจากศูนย์ นั่นคือ ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไม่เป็นตัวทำนายทางลบของการคล้อยตามกลุ่ม แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง ไม่จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มต่ำ

สรุปได้ว่า ไม่พบอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม หรือความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไม่มีอิทธิพลกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 3

ตารางที่ 3.5

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของความก้าวร้าว การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และปฏิสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ ที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่ม ($N = 100$)

ตัวแปรทำนาย	โมเดลตัวแปรตาม					
	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>LLCI</i>	<i>ULCI</i>
ค่าคงที่	2.27	0.20	11.50	.000	1.8779	2.6569
ความก้าวร้าว	-.03	.02	-1.84	.068	-0.0680	0.0025
การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม	-.28	.36	-.78	.437	-1.0073	0.4387
ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ	-.00	.00	-1.27	.207	-0.0112	0.0025
การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม x ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ	-.01	.01	-.93	.353	-0.0227	0.0082

หมายเหตุ โมเดลตัวแปรตาม คือ การคล้อยตามกลุ่ม, $R^2 = .59$, ($F(4,95) = 34.21$, $p < .001$)

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการคล้อยตามกลุ่ม โดยศึกษาอิทธิพลกำกับของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ออิทธิพลส่งผ่านของความก้าวร้าว จึงขออภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มโดยหากบุคคลมีความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นจะทำให้การคล้อยตามกลุ่มลดลง

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 โดยพบว่า ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มไปยังการคล้อยตามกลุ่ม กล่าวคือ เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ก็มีรายงานความก้าวร้าวสูง อันเป็นตัวทำนายการคล้อยตามกลุ่มที่ลดลง

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน กล่าวคือ เมื่อถูกปฏิเสธ บุคคลจะคล้อยตามกลุ่มน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ที่พบว่า การถูกคุกคามจากการถูกปฏิเสธ เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงความก้าวร้าวในแบบต่างๆ เช่น รายงานความโกรธเพิ่มมากขึ้น ตะโกนใส่คนแปลกหน้าด้วยเสียงอันดัง (Twenge et al., 2001; Warburton et al., 2006) จัดอาหารเผ็ดให้คนแปลกหน้าที่ไม่ชอบกินเผ็ด (Ayduk et al., 2008; Warburton et al., 2006) ตลอดจนแสดงพฤติกรรมที่เป็นการลดโอกาสการได้งานของคนอื่น (Twenge et al., 2001)

ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม บุคคลจะมีความก้าวร้าวมากขึ้น และนำไปสู่พฤติกรรมต่อต้านสังคม คือ การคล้อยตามกลุ่มที่ลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Twenge et al. (2001) พบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่เชื่อว่าผู้อื่นปฏิเสธตน ตะโกนใส่คนแปลกหน้าด้วยเสียงอันดังมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมการทดลองที่เชื่อว่าตนได้รับการยอมรับ ขณะที่ Williams et al. (2005) ก็พบว่า การตอบสนองด้วยพฤติกรรมต่อต้านสังคมของบุคคลหนึ่งๆ เกิดจากวิธีการที่พวกเขาถูกปฏิเสธ และบุคคลจะแสดงความก้าวร้าวเพื่อเป็นการแก้แค้น ซึ่งเป็นหนทางที่ทำให้พวกเขา รู้สึกว่ากลับมา มีอำนาจดังเดิม (Leary et al., 2006)

ทั้งนี้ สามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มได้ว่า เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะแสดงพฤติกรรมได้ 2 แบบคือ พยายามทำดีเพื่อกลุ่มมากขึ้น หรืออาจแสดงพฤติกรรมต่อต้านกลุ่ม ในงานวิจัยนี้ พบว่า เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธ จะแสดงพฤติกรรมต่อต้านกลุ่มโดยการไม่คล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มโดยพฤติกรรมต่อต้านกลุ่มนี้มีความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่าน กล่าวคือ เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธจะมีความก้าวร้าวและส่งผลให้คล้อยตามกลุ่มน้อยลง ในขณะที่ เมื่อไม่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม บุคคลจะมีอารมณ์เป็นปกติที่ค่อนข้างบวก ไม่ก้าวร้าว และไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มมากกว่าบุคคลที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

สมมติฐานข้อที่ 2 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าวโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานว่ามี ความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 โดยพบว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าว กล่าวคือ เมื่อบุคคลถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะแสดงความก้าวร้าวมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อไม่ถูกปฏิเสธ ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำจะแสดงความก้าวร้าว ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ayduk et al. (1999) ที่พบว่า บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วยความก้าวร้าวมากกว่าบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ และงานวิจัยของ Buckley et al. (2004) ที่พบว่า บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงรายงานอารมณ์ลบมากขึ้น เห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงและต่อต้านสังคมเมื่อรับรู้ว่าจะถูกปฏิเสธ

ทั้งนี้ สามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูง คือคนที่มีลักษณะไวต่อสถานการณ์ที่มีแนวโน้มว่าตนจะถูกปฏิเสธและเมื่อรับรู้ว่าจะตนถูกปฏิเสธ บุคคลประเภทนี้มักแสดงความเป็นปฏิปักษ์ มีอารมณ์ทางลบ และมักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อต่อต้านสังคม โดยในที่นี้ เมื่อถูกปฏิเสธ ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะแสดงการต่อต้านสังคมด้วยการคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มน้อยลง แต่เมื่อไม่ถูกปฏิเสธ ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะแสดงความก้าวร้าวไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 3 ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะคล้อยตามกลุ่มน้อยกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 โดยพบว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไม่เป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม กล่าวคือ เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำแสดงพฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ สามารถอธิบายผลที่เกี่ยวข้องเนื่องได้ด้วยแนวคิดของ Buckley et al. (2004) ที่พบว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธกำกับการตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธ โดย ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธด้วยอารมณ์ทางลบ และแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อต้านสังคมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ ที่พบว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรที่กำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าว แต่ไม่ได้กำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม ทั้งนี้ มีความเป็นไปได้ว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธอาจเป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการตอบสนองอื่น ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไปว่า เป็นการตอบสนองในด้านใด

สรุปภาพรวมของผลการวิจัยพบว่า ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มไปยังการคล้อยตามกลุ่มแต่ความก้าวร้าวไม่ได้มีอิทธิพลทำนายทางลบต่อการคล้อยตามกลุ่ม และความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าวแต่ไม่กำกับความสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มไปยังการคล้อยตามกลุ่ม

เมื่อวิเคราะห์ผลจากงานวิจัยนี้ พบว่า ไม่พบความสัมพันธ์จากตัวแปรต้น ตัวแปรส่งผ่านหรือตัวแปรกำกับที่ส่งไปยังตัวแปรตามเลย กล่าวคือ ไม่พบความสัมพันธ์จากการถูกปฏิเสธจากกลุ่มไปยังการคล้อยตามกลุ่ม อีกทั้งไม่พบความสัมพันธ์จากความก้าวร้าวและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่ส่งไปยังการคล้อยตามกลุ่ม จึงเป็นที่น่าสนใจว่าตัวแปรใดกันที่จะเป็นตัวแปรที่เป็นผลตอบสนองจากความก้าวร้าว ในผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย พบว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ เมื่อถูกปฏิเสธ มักแสดง

พฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้านสังคม แต่ยังไม่มีการศึกษาว่า เมื่อบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธนั้นก้าวร้าว จะแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมโดยการคล้อยตามกลุ่มลดลงหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาในงานนี้ และผลพบว่า เมื่อถูกปฏิเสธ ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานว่ามีความก้าวร้าวมากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ในขณะที่ เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงและผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำจะแสดงการคล้อยตามกลุ่มในระดับที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจมีความเป็นไปได้ว่า เครื่องมือที่ผู้วิจัยนำมาให้ผู้มีส่วนร่วมการวิจัยเป็นแบบวัดการรับรู้การมองเห็นในเรื่องสี ซึ่งเป็นสิ่งที่คนทั่วไปที่ไม่มีปัญหาตาบอดสี สามารถรับรู้การมองเห็นได้ชัดเจน เมื่อหน้าม้าแก้ง์ตอบผิด จึงไม่แปลกที่บุคคลจะไม่เชื่อตาม ด้วยเหตุผลสนับสนุนตามที่ผู้วิจัยได้รายงานไว้ในเบื้องต้นว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลคล้อยตามมากขึ้นนั้น เรื่องที่คล้อยตามมักเป็นเรื่องที่บุคคลไม่มีข้อมูลหรือไม่มีความรู้ ไม่มีความมั่นใจว่าจะอะไรคือคำตอบ บุคคลจึงตัดสินใจเชื่อหรือคล้อยตามผู้อื่น แต่แบบวัดของผู้วิจัยเป็นเรื่องสีซึ่งอาจเป็นเรื่องที่คนทั่วไปมั่นใจว่าตนมองเห็นไม่ผิดแน่ นำมาซึ่งการไม่คล้อยตามหน้าม้าในข้อที่หน้าม้าแก้ง์ตอบผิด และอีกประเด็นที่สำคัญคือ งานวิจัยนี้ใช้หน้าม้าเพียง 3 คน ซึ่งจากรายงานในเบื้องต้นเรื่องอิทธิพลกลุ่ม บุคคลมักคล้อยตามเสียงส่วนใหญ่ เมื่อกลุ่มมีขนาด 3 คนขึ้นไป งานวิจัยนี้กำหนดให้มีหน้าม้าแค่ 3 คน ซึ่งเพียงพอกับเกณฑ์มาตรฐานแต่อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลเชื่อตามในสิ่งที่ตนมองเห็นชัดเจน เช่นการตัดสินใจ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยคิดว่า หากเรื่องที่ทำให้บุคคลคล้อยตามเป็นเรื่องที่บุคคลรู้คำตอบชัดเจน ประกอบกับอิทธิพลของกลุ่มมีจำนวนไม่มากพอ อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้มีส่วนร่วมการวิจัยนี้ไม่คล้อยตามคำตอบหน้าม้าที่แก้ง์ตอบผิดได้ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาในอนาคตต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธในฐานะตัวแปรกำกับและบทบาทของความก้าวร้าวในฐานะตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม

5.2. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ความก้าวร้าว การคล้อยตามกลุ่ม และความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 100 คน (เพศชาย 34 คน เพศหญิง 66 คน)

5.4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ	การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม
ตัวแปรตาม	การคล้อยตามกลุ่ม
ตัวแปรกำกับ	ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ
ตัวแปรตาม	ความก้าวร้าว

5.5. สมมติฐานการวิจัย

1. ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มโดยหากบุคคลมีความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นจะทำให้การคล้อยตามกลุ่มลดลง

2. ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าวโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะรายงานว่ามีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

3. ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลทางตรงของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่มโดยเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะคล้อยตามกลุ่มน้อยกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ

5.6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ใบแสดงผลการตอบรับเข้ากลุ่ม เป็นกระดาษขนาด กว้าง 10 ซม. x ยาว 15 ซม. ที่มีข้อความหัวกระดาษว่า “ ผลการคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม” ถัดมาเป็นชื่อ-นามสกุล และชื่อเล่น ของผู้ร่วมการทดลอง และมีผลการคัดเลือกที่ ให้สมาชิกทั้ง 3 ทำเครื่องหมาย / หน้าช่องเลือก หรือ ไม่เลือก

2. แบบวัดการรับรู้การมองเห็น โดยแบบวัดนี้จะเป็นการถามการมองเห็นเรื่องสี ว่าสีที่มีความก้ำกึ่งฟ้าปนเขียว นั้น หากต้องเลือกให้ชัดเจนเพียงสีเดียว ผู้ร่วมการทดลองเห็นว่าเป็นสีอะไร มีจำนวน 6 ข้อ ในแต่ละข้อมีแถบสีโจทย์และแถบสีคำตอบที่เป็นสีเดียวกันหรือเหมือนกันมากที่สุด แบบวัดจะเป็นกระดาษ A4 จำนวน 6 ใบ แต่ละใบจะมีคำถาม 1 ข้อ มีตัวเลือก 3 ตัวเลือก โดยมีคำสั่งให้ผู้ร่วมการทดลองเปรียบเทียบแถบสีทั้ง 3 ตัวเลือกว่าแถบสีใดที่เป็นแถบสีเหมือนกับในโจทย์ โดยคำถาม 1 ข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

3. มาตรการวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ (Rejection sensitivity Questionnaire, RSQ) มาตรการวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธที่ สุชาติดา ชูสาเหาะ พัฒนาต่อมาจาก Downey และ Feldman (1996) มีข้อกระทงทั้งหมด 24 ข้อ โดยในแต่ละข้อนั้นมีข้อคำถามอยู่ 2 ข้อ คือ ความวิตกกังวลและความคาดหวังต่อสถานการณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .92 มาตรการวัดดังกล่าวเป็นมาตรการวัดแบบประมาณค่าแบบ 7 ช่วง

4. มาตรการวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ (Positive and Negative Affect Schedule, PANAS) มาตรการวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบของหยกฟ้า อิศรานนท์ (2551) มีข้อกระทงทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเป็นความรู้สึกทางบวก 10 ข้อ และความรู้สึกทางลบ 10 ข้อ มาตรการวัดความรู้สึกทางบวกมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 และมาตรการวัดความรู้สึกทางลบมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 มาตรการวัดดังกล่าวเป็นมาตรการวัดแบบประมาณค่าแบบ 5 ช่วง

5. มาตรการวัดสภาวะความก้าวร้าว (State violence attitude) มาตรการวัดสภาวะความก้าวร้าว ที่ Kalmoe (2012) พัฒนาต่อมาจากมาตรการวัดลักษณะความก้าวร้าวของ Buss-Perry Aggression Questionnaire (BPAQ; Buss & Perry, 1992) นั้นผู้วิจัยได้เลือกเอาเฉพาะส่วนที่วัดสภาวะความก้าวร้าวมาเท่านั้นเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้เลือกเอาเฉพาะข้อกระทงในด้านที่วัดสภาวะความก้าวร้าวจำนวน 4 ข้อ ของ Kalmoe (2012) มาพัฒนาต่อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .72 มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการแบบประมาณค่าแบบ 7 ช่วง

5.7. การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ การสร้างสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างถูกปฏิเสธ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการทำความรู้จักกัน (Get Acquainted) ของ Nezlek et al. (1997) การทดลองเรื่องการคัดลอกตามอ้างอิงแนวทางตาม งานวิจัยของ Asch (1951, 1958) และจำนวนรอบทดลองการคัดลอกตามอ้างอิงตามแนวทางงานวิจัยของ Williams et al. (2000)

5.8. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติบรรยาย (descriptive statistics) ประกอบด้วย จำนวน (N) การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) โดยจำแนกตามข้อมูลด้านคุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ คณะ เป็นต้น
2. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เกี่ยวกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม การคัดลอกตามกลุ่ม ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ และความก้าวร้าว ประกอบด้วย จำนวน (N) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
4. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลการกำกับและอิทธิพลการส่งผ่าน โดยใช้โปรแกรม PROCESS ของ Hayes (2013) ซึ่งเป็นส่วนต่อขยายของโปรแกรม SPSS for windows

5.9. ผลการวิจัย

1. ความก้าวร้าวมีอิทธิพลส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม (ค่าประมาณอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ -0.6327 ช่วงความเชื่อมั่น 95% อยู่ระหว่าง -1.3846 ถึง -0.0207)

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธส่งอิทธิพลทางตรงต่อความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ ($B = .36, p < .001$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% อิทธิพลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่อความก้าวร้าว มีค่าระหว่าง 0.3072 ถึง 0.4099 หมายความว่าความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับความก้าวร้าว

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธส่งอิทธิพลทางตรงต่อการคล้อยตามกลุ่มอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ($B = -.01, p > .05$) และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% อิทธิพลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่อการคล้อยตามกลุ่มมีค่าระหว่าง -0.0227 ถึง 0.0082 แสดงให้เห็นว่า ความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธไม่ได้เป็นตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการคล้อยตามกลุ่ม

5.10. ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดของงานวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเพียงลักษณะเดียว โดยไม่ได้ลองศึกษาบุคลิกลักษณะในด้านอื่นๆที่อาจส่งผลต่อความก้าวร้าว และการคล้อยตามกลุ่มในระดับที่มากขึ้นแตกต่างกันได้ เช่น การหลงตนเอง, การเห็นคุณค่าในตนเอง หรือผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง-ต่ำ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า เมื่อถูกปฏิเสธและต้องอยู่ในสถานการณ์ที่จะต้องคล้อยตามกลุ่ม บุคคลเหล่านี้จะมีการตอบสนองอย่างไร

2. วิธีการทดลองเพื่อวัดการคล้อยตามกลุ่มนั้น ผู้วิจัยได้อ้างอิงวิธีการตามงานวิจัยของ Asch (1958) โดยวิธีการทดลองไม่ได้แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมมากนัก หากมีการคิดค้นวิธีการวัดการคล้อยตามกลุ่มในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมได้ อาจทำให้งานวิจัยดูน่าสนใจมากขึ้น

3. ในงานวิจัยนี้มีประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องของผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ โดยงานวิจัยนี้พบว่า เมื่อถูกปฏิเสธ ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงจะแสดงความก้าวร้าว

มากกว่าผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตจำนวนมากที่พบผลเช่นเดียวกัน ในงานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาว่า การถูกปฏิเสธจะสามารถทำให้ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงเกิดอาการซึมเศร้าได้หรือไม่ เนื่องจากมีความเป็นไปได้ว่า ผู้ที่มีความอ่อนไหวสูง อาจไม่แสดงความก้าวร้าวแต่มีอาการซึมเศร้าแทน จึงเป็นที่น่าสนใจหากงานวิจัยในอนาคตจะมีการศึกษาในประเด็นนี้

4. ตัวแปรการคล้อยตามกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาโดยคาดว่าจะเป็นตัวแปรที่ตอบสนองจากการถูกปฏิเสธโดยมีความก้าวร้าวเป็นตัวแปรส่งผ่านและความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธเป็นตัวแปรกำกับแต่ผลกลับพบว่า เมื่อถูกปฏิเสธ และเกิดความก้าวร้าว ผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธสูงหรือผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธต่ำมีระดับการคล้อยตามกลุ่มที่ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นที่น่าสนใจหากศึกษาต่อไปในอนาคตว่าตัวแปรตอบสนองใดที่ผลปฏิสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้สามารถส่งอิทธิพลทำนายได้

5. งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในแง่ที่ ผู้วิจัยไม่ได้ทำการทดลองเพื่อหา baseline ว่า หากไม่มีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนอื่น (หน้าม้า) อยู่ด้วย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตัวจริงจะตอบแบบวัดการรับรู้การมองเห็นในแต่ละข้ออย่างไร หากทำการหา baseline ว่า ขณะที่อยู่เพียงลำพัง โดยไม่มีอิทธิพลของกลุ่ม บุคคลมองเห็นภาพแต่ละภาพเป็นสีอะไร และตอบคำถามทั้ง 6 ข้ออย่างไรบ้าง และเมื่อนำผลการตอบขณะที่ตอบคนเดียว มาเปรียบเทียบกับผลการตอบขณะที่ตอบพร้อมทั้งกลุ่มเพื่อน จะยิ่งทำให้เห็นผลการคล้อยตามชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- Asch, S. E. (1958). *Effects of group pressure on the modification and distortion*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- Ayduk, O., Downey, G., & Kim, M. (2001). Rejection sensitivity and depressive symptoms in woman. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 868-877.
- Ayduk, O., Downey, G., Testa, A., Yen, Y., & Shoda, Y. (1999). Does rejection elicit hostility in rejection sensitive woman. *Social cognition*, 17, 245-271.
- Ayduk, O., Gyurak, A., & Luerksen, A. (2008). Individual differences in the rejection-aggression link in the hot sauce paradigm: The case of rejection sensitivity. *Journal of Experimental Social Psychology*, 44, 775-782.
- Baumeister, R., Dwall, C., Ciarocco, N., & Twenge, J. (2006). Social exclusion impairs self-regulation. *Journal of Experimental Social Psychology*, 88, 589-604.
- Baumeister, R., Twenge, J., & Nuss, C. (2002). Effects of social exclusion on cognitive processes: Anticipated aloneness reduces intelligent thought. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 817-827.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529.
- Belsley, D. A., Kuh, E., & Welsch, R. E. (2005). *Regression diagnostics: Identifying influential data and sources of collinearity*: John Wiley & Sons.
- Berkowitz, L. (1975). (Vol. 8). San Diego CA: Academic Press.
- Bernstein, M. J., & Claypool, H. (2012). Social exclusion and pain sensitivity: Why exclusion sometimes hurts and sometimes numbs. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(2), 185-196.
- Buckley, K., Winkel, R., & M., L. (2004). Reactions to acceptance and rejection: Effects of level and sequence of relational evaluation. *Journal of Experimental Social Psychology*, 40, 14-28.

- Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: Does self-love or self-hate lead to violence. *Journal of Personality and Social Psychology, 75*, 219-229.
- Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (2002). Does self-love or self-hate lead to violence? *Journal of Research in Personality, 36*(6), 543-545.
- Buss, A. H., & Perry, M. (1992). The Aggression questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology, 63*(3), 452-459.
- Cairns, R. B., Cairns, B. D., Neckerman, H. J., & Ferguson, L. L. (1989). Growth and aggression: I. Childhood to early adolescence. *Developmental Psychology, 25*, 320-330.
- Carter-Sowell, A. R., Chen, Z., & Williams, K. D. (2008). Ostracism increases social susceptibility. *Social Influence, 3*, 143-153.
- Craighead, W. E., Kimball, W. H., & Rehak, P. J. (1979). Mood changes, physiological responses, and self-statements during social rejection imagery. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 47*, 385-396.
- Dewall, C. N., & Richman, S. B. (2011). Social exclusion and the desire to reconnect. *Social and Personality Psychology Compass, 5*, 919-932.
- Dewall, C. N., Twenge, J. M., Gitter, S. A., & Baumeister, R. F. (2009). It's the thought that counts: The role of hostile cognitions in shaping aggression following rejection. *Journal of Personality and Social Psychology, 96*, 45-59.
- Downey, G., & Feldman, S. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*, 1327-1343.
- Downey, G., Feldman, S., & Ayduk, O. (2000). Rejection sensitivity and male violence in romantic relationships. *Personal Relationships, 7*, 45-61.
- Downey, G., Frietas, A., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of Personality and Social Psychology, 75*, 545-560.

- Downey, G., Mougios, V., Ayduk, O., London, B., & Shoda, Y. (2004). Rejection sensitivity and the defensive motivational system: Insights from the startle response to rejection cues. *Psychological Science, 15*, 668-673.
- Eisenberger, N. I., Jarcho, J. M., Lieberman, M. D., & Naliboff, B. D. (2006). An experimental study of shared sensitivity to physical pain and social rejection. *Pain, 126*, 132-138.
- Eisenberger, N. I., Lieberman, M. D., & Williams, K. D. (2003). Does rejection hurt? An fMRI study of social exclusion [Electronic version]. *Science, 302*, 290-292.
- Feldman, S., & Downey, G. (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence and adult attachment behavior. *Development Psychopathol, 6*, 231-247.
- Forgas, J. P., Haselton, M. G., & Von Hippel, W. V. (2007). New York: Psychology Press.
- Forgas, J. P., & Williams, K. D. (2001). New York: Psychology Press.
- Gardner, W. L., Pickett, C. L., & Brewer, M. B. (2000). Social exclusion and selective memory: How the need to belong influences memory for social events. *Personality and Social Psychology Bulletin, 26*, 486-496.
- Geller, D. M., Goodstein, L., Silver, M., & Sternberg, W. C. (1974). On being ignored: The effects of violation of implicit rules of social interaction. *Sociometry, 37*, 541-556.
- Goldstein, G., & Hersen, M. (1990). Kidlington: Oxford: Elsevier Science.
- Hayes, A. F. (2013). New York: Guilford Press.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry, 5*, 1-22.
- Kalmoe, N. P. (2012). *From firstfights to firefights: Trait aggression and support for state violence*: Springer Science+Business Media.
- Kirkpatrick, L. A., Waugh, C. E., Valencia, A., & Webster, G. D. (2002). The functional domain specificity of self-esteem and the differential prediction of aggression. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*, 756-767.
- Leary, M. R. (2001). New York: Oxford University Press.

- Leary, M. R., Haupt, A. L., Strausser, K. S., & Chokel, J. T. (1998). Calibrating the sociometer: The relationship between interpersonal appraisals and state self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*, 1290-1299.
- Leary, M. R., Kowalski, R. M., Smith, L., & Phillips, S. (2003). Teasing, rejection, and violence: Case studies of the school shootings. *Aggressive Behavior, 29*, 202-214.
- Leary, M. R., Tambor, E. S., Terdal, S. K., & Downs, D. L. (1995). Self-esteem as an interpersonal monitor: The sociometer hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology, 68*, 518-530.
- Leary, M. R., Twenge, J. M., & Quinlivan, E. (2006). Interpersonal rejection as a determinant of anger and aggression [Electronic version]. *Personality and Social Psychology Review, 10*, 111-132.
- Lindeman, R. H., Merenda, P. F., & Gold, R. Z. (1980). *Introduction to Bivariate and multivariate analysis*. IL: Scott, Foresman and Company.
- Maner, J. K., Dwall, C. N., Baumeister, R. F., & Schaller, M. (2007). Does social exclusion motivate withdrawal or reconnection? Resolving the "porcupine problem". *Journal of Personality and Social Psychology, 92*, 42-55.
- McDonald, M. M., & Donnellan, M. B. (2012). Is Ostracism a strong situation? The influence of personality in reactions to rejection. *Journal of Research in Personality, 46*, 614-618.
- Murray, S. L., Rose, P., Bellavia, G. M., Holmes, J. G., & Kusche, A. G. (2002). When rejection stings: How self-esteem constrains relationship-enhancement processes. *Journal of Personality and Social Psychology, 83*, 556-573.
- Myers, D. G. (2010). New York: Psychology Press.
- Newcomb, A. F., Bukowski, W. M., & Pattee, L. (1993). Children's peer relations: A meta-analytic review of popular, rejected, neglected, controversial, and average sociometric status. *Psychological Bulletin, 113*, 99-128.

- Nezlek, J. B., Kowalski, R. M., Leary, M. R., Blevins, T., & Holgate, S. (1997). Personality moderators of reactions to interpersonal rejection: Depression and trait self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 1235-1244.
- Onoda, K., Okamoto, Y., Nakashima, K., Nittono, H., Yoshimura, S., Yamawaki, S., & Ura, M. (2010). Does low self-esteem enhance social pain? The relationship between trait self-esteem and anterior cingulate cortex activation induced by ostracism. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 5, 385-391.
- Pepitone, A., & Wilpizeski, C. (1960). Some consequences of experimental rejection. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 60, 359-364.
- Ramirez, J. M., & Andreu, J. M. (2005). Aggression, and some related psychological constructs (anger, hostility, and impulsivity). *Neuroscience Biobehavioral Relevant*, 21(1), 1-31.
- Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and affective reactions to success and failure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 672-685.
- Romig, C., & Bakken, L. (1992). Intimacy development in middle adolescence: Its relationship to gender and family cohesion and adaptability. *Journal of Youth and Adolescence*, 21, 325-338.
- Schachter, S. (1951). Deviation, rejection, and communication. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 46, 190-207.
- Smith, A., & Williams, K. D. (2004). Are you there? Effects of ostracism by cell phone message. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 8, 291-301.
- Snoek, J. D. (1962). Some effects of rejection upon attraction. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 64, 175-182.
- Sommer, K. L., & Baumeister, R. F. (2002). Self-evaluation, persistence, and performance following implicit rejection: The role of trait self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 926-938.
- Sommer, K. L., Williams, K. D., Ciarocco, N. J., & Baumeister, R. F. (2001). When silence speaks louder than words: Explorations into the interpersonal and intrapsychic

- consequences of social ostracism. *Basic Applied Social Psychology*, 83, 606-615.
- Sternberg, R. J., & Barnes, M. L. (1989). New Haven, CT: Yale University Press.
- Tedeschi, J. T., & Felson, R. B. (1994). Washington, DC: American Psychological Association.
- Twenge, J. M., Baumeister, R. F., Tice, D. M., & Stucke, T. S. (2001). If you can't join them, beat them: Effects of social exclusion on aggressive behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81, 1058-1069.
- Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2003). "Isn't it fun to get the respect that we're going to deserve?" Narcissism, social rejection, and aggression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 261-272.
- Twenge, J. M., Zhang, L., Catanese, K. R., Dolan-Pascoe, B., Lyche, L. R., & Baumeister, R. F. (2007). Replenishing connectedness: Reminders of social activity reduce aggression after social exclusion. *British Journal of Social Psychology*, 46, 205-224.
- Van Beest, I., & Williams, K. D. (2006). When inclusion costs and ostracism pays, ostracism still hurts. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91, 918-928.
- Warburton, W. A., Williams, K. D., & Cairns, D. R. (2006). When ostracism leads to aggression: The moderating effects of control deprivation. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42, 213-220.
- Wesselmann, E. D., Butler, F. A., Williams, K. D., & Pickett, C. L. (2010). Adding injury to insult: Unexpected rejection leads to more aggression responses. *Aggressive Behavior*, 35, 1-6.
- Wheaton, A. (2001). Sydney, NSW: Macquarie University.
- Williams, K. D. (1997). New York: Plenum Press.
- Williams, K. D. (2007a). Ostracism. *Annual Review of Psychology*, 58, 425-452.
- Williams, K. D. (2007b). Ostracism: The kiss of social death. *Social and Personality Psychology Compass*, 1, 236-247.

- Williams, K. D., Cheung, C. K. T., & Choi, W. (2000). Cyberostracism: Effects of being ignored over the internet. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 748-762.
- Williams, K. D., Forgas, J. P., & Von Hippel, W. V. (2005). New York: Psychology Press.
- Williams, K. D., Govan, C. L., Croker, V., Tynan, D., Cruickshank, M., & Lam, A. (2002). Investigations into differences between social and cyberostracism. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6, 65-77.
- Williams, K. D., & Jarvis, B. (2006). Cyberball: A program for use in research on ostracism and interpersonal acceptance. *Behavior Research Methods, Instruments, and Computers*, 38, 174-180.
- Williams, K. D., Shore, W. J., & Grahe, J. F. (1988). The silent treatment: Perceptions of its behaviors and associated feelings. *Group Process Intergroup Relation*, 1, 117-141.
- Williams, K. D., & Sommer, K. L. (1997). Social ostracism by one's coworkers: Does rejection lead to loafing or compensation? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 693-706.
- Wirth, J. H., Lynam, D. R., & Williams, K. D. (2010). When social pain is not automatic: Personality disorder traits buffer ostracism's immediate negative impact. *Journal of Research in Personality*, 44, 397-401.
- Zadro, L., Boland, C., & Richardson, R. (2006). How long does it last? The persistence of the effects of ostracism in the socially anxious. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42, 692-697.
- Zadro, L., Williams, K. D., & Richardson, R. (2004). How long can you go? Ostracism by a computer lowers belonging, control, self-esteem, and meaningful existence. *Journal of Experimental Social Psychology*, 40, 560-567.
- หยกฟ้า อิศรานนท์. (2551). อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนที่รับรู้ต่อสุขภาวะทางจิต : การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรกำกับและตัวแปรส่งผ่าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉริยา เลิศอนันต์วรกุล. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาการสัมผัสกับความก้าวร้าวและความปรารถนาในการใช้สื่อที่รุนแรงเพื่อความบันเทิงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตาราง

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ของมาตรวัด

ลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

ข้อที่	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทง วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	P	N = 100		ข้อที่ผ่านการวิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง (n = 28)		กลุ่มต่ำ (n = 27)				ค่า CITC ครั้งที่ 1 47 ข้อ	ค่า CITC ครั้งที่ 2 43 ข้อ	
		M	SD	M	SD					
1.1	บวก	3.43	1.29	1.96	0.94	4.831***	.0000	.45***	.47***	ผ่าน
1.2	ลบ	3.07	1.33	2.15	0.86	3.038**	.0020	.29**	.27**	ผ่าน
2.1	บวก	3.57	1.26	2.19	1.08	4.381***	.0000	.43***	.44***	ผ่าน
2.2	ลบ	3.11	0.88	2.04	0.71	4.980***	.0000	.48***	.47***	ผ่าน
3.1	บวก	5.36	1.13	3.37	1.57	5.365***	.0000	.47***	.49***	ผ่าน
3.2	ลบ	4.29	0.98	3.15	1.06	4.136***	.0000	.41***	.41***	ผ่าน
4.1	บวก	4.96	1.10	2.56	1.25	7.577***	.0000	.55***	.56***	ผ่าน
4.2	ลบ	3.71	1.24	2.81	1.08	2.865**	.0030	.34**	.32**	ผ่าน
5.1	บวก	4.54	1.50	2.78	1.58	4.233***	.0000	.45***	.45***	ผ่าน
5.2	ลบ	3.61	1.23	2.67	1.27	2.792**	.0035	.22**	-	ไม่ผ่าน
6.1	บวก	5.89	0.92	3.15	1.79	7.115***	.0000	.60***	.61***	ผ่าน
6.2	ลบ	3.18	1.06	2.44	1.09	2.542**	.0070	.27**	.26**	ผ่าน
7.1	บวก	3.32	1.06	1.67	0.83	6.439***	.0000	.52***	.51***	ผ่าน
7.2	ลบ	2.96	0.88	2.19	0.74	3.553***	.0005	.36***	.34***	ผ่าน
8.1	บวก	5.46	1.10	3.70	1.61	4.706***	.0000	.44***	.46***	ผ่าน
8.2	ลบ	3.86	1.35	2.74	1.13	3.315**	.0010	.32**	.30**	ผ่าน
9.1	บวก	4.50	1.11	2.52	1.16	6.498***	.0000	.57***	.59***	ผ่าน
9.2	ลบ	3.50	0.79	2.52	0.94	4.202***	.0000	.47***	.46***	ผ่าน
10.1	บวก	5.54	1.26	3.33	1.59	5.671***	.0000	.51***	.53***	ผ่าน
10.2	ลบ	3.96	1.00	2.89	0.93	4.120***	.0000	.37***	.35***	ผ่าน
11.1	บวก	4.07	1.39	1.93	0.87	6.893***	.0000	.58***	.58***	ผ่าน
11.2	ลบ	3.32	0.98	2.11	1.01	4.497***	.0000	.42***	.41***	ผ่าน
12.1	บวก	5.46	0.84	3.63	1.67	5.127***	.0000	.54***	.56***	ผ่าน
12.2	ลบ	3.50	1.14	2.67	0.88	3.033**	.0020	.32**	.31**	ผ่าน
13.1	บวก	4.54	1.55	2.22	1.80	5.105***	.0000	.45***	.46***	ผ่าน
13.2	ลบ	3.39	1.34	2.33	1.44	2.822**	.0035	.29**	.28**	ผ่าน
14.1	บวก	5.39	1.13	3.48	1.48	5.370***	.0000	.49***	.49***	ผ่าน
14.2	ลบ	4.18	0.72	3.33	0.88	3.893***	.0000	.40***	.38***	ผ่าน

ข้อที่	ทิศทาง	การวิเคราะห์ห้ข้อกระทง วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	P	N = 100		ข้อที่ผ่านการวิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง (n = 28)		กลุ่มต่ำ (n = 27)				ค่า CITC ครั้งที่ 1 47 ข้อ	ค่า CITC ครั้งที่ 2 43 ข้อ	
		M	SD	M	SD					
15.1	บวก	4.79	0.79	2.96	1.09	7.125***	.0000	.59***	.60***	ผ่าน
15.2	ลบ	3.75	0.65	3.22	1.01	2.295*	.0135	.26*	-	ไม่ผ่าน
16.1	บวก	6.21	0.96	4.26	1.51	5.716***	.0000	.51***	.52***	ผ่าน
16.2	ลบ	3.54	0.84	2.93	0.92	2.576**	.0065	.28**	.27**	ผ่าน
17.1	บวก	5.18	1.09	2.81	1.33	7.216***	.0000	.55***	.55***	ผ่าน
17.2	ลบ	3.54	1.07	2.33	0.68	4.990***	.0000	.43***	.41***	ผ่าน
18.1	บวก	4.86	1.38	2.78	1.42	5.501***	.0000	.42***	.43***	ผ่าน
18.2	ลบ	4.29	0.85	3.48	1.12	2.997**	.0020	.26**	-	ไม่ผ่าน
19.1	บวก	6.36	0.78	4.89	1.65	4.197***	.0000	.43***	.42***	ผ่าน
19.2	ลบ	4.46	1.00	3.74	1.02	2.654**	.0050	.34**	.33**	ผ่าน
20.1	บวก	4.86	1.15	2.56	1.34	6.856***	.0000	.54***	.54***	ผ่าน
20.2	ลบ	3.93	0.98	3.11	1.01	3.044**	.0020	.29**	.27**	ผ่าน
21.1	บวก	5.32	0.94	3.74	1.46	4.755***	.0000	.48***	.48***	ผ่าน
21.2	ลบ	3.75	0.84	3.07	1.07	2.604**	.0060	.27**	-	ไม่ผ่าน
22.1	บวก	5.00	0.94	3.52	1.28	4.868***	.0000	.50***	.49***	ผ่าน
22.2	ลบ	3.96	0.69	3.26	1.13	2.778**	.0040	.31**	.28**	ผ่าน
23.1	บวก	4.89	1.20	2.89	1.28	5.997***	.0000	.44***	.44***	ผ่าน
23.2	ลบ	3.43	1.26	3.07	1.11	1.107	.1365	-	-	ไม่ผ่าน
24.1	บวก	4.86	1.27	2.70	1.44	5.900***	.0000	.46***	.48***	ผ่าน
24.2	ลบ	3.71	1.30	2.67	1.14	3.167**	.0015	.32**	.31**	ผ่าน
α								.92	.92	

หมายเหตุ ค่า t ที่ขีดเส้นใต้เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน (equal variance not assumed)

47 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 48 ข้อกระทง

43 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 47 ข้อกระทง

ค่า r วิฤต (98) = .197, $p < .05$, สองหาง.

* $p < .05$, สองหาง. ** $p < .01$, สองหาง. *** $p < .001$, สองหาง.

ตาราง

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ของมาตรวัด
สภาวะความก้าวร้าว

ข้อ ที่	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทง วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				<i>t</i>	<i>P</i>	<i>N</i> = 60				ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง (<i>n</i> = 17)		กลุ่มต่ำ (<i>n</i> = 17)				ค่า CITC ครั้งที่ 1	ค่า CITC ครั้งที่ 2	ค่า CITC ครั้งที่ 3	ค่า CITC ครั้งที่ 4	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			13 ข้อ	11 ข้อ	10 ข้อ	9 ข้อ	
1	+	4.18	2.51	2.59	1.58	2.209*	.0180	.14*	-	-	-	ไม่ผ่าน
2	+	3.65	2.03	1.71	0.85	3.639***	.0005	.22***	.18***	-	-	ไม่ผ่าน
3	+	3.76	1.79	1.71	0.69	4.436***	.0000	.30***	.22***	.20***	-	ไม่ผ่าน
4	+	3.82	2.16	2.06	1.71	2.641**	.0065	.32**	.31**	.25**	.23**	ผ่าน
5	+	5.88	1.36	2.47	1.84	6.139***	.0000	.59***	.52***	.48***	.46***	ผ่าน
6	+	4.35	0.70	3.35	1.12	3.130**	.0020	.34**	.39**	.36**	.34**	ผ่าน
7	+	5.88	1.11	4.24	2.02	2.949**	.0035	.43**	.52**	.55**	.57**	ผ่าน
8	+	6.24	0.83	3.82	1.88	4.840***	.0000	.53***	.57***	.59***	.59***	ผ่าน
9	+	5.88	1.36	4.76	1.03	2.694**	.0055	.27**	.30**	.33**	.36**	ผ่าน
10	+	4.41	1.82	2.88	1.36	2.754**	.0050	.23**	.30**	.32**	.34**	ผ่าน
11	+	4.82	1.78	3.29	1.49	2.720**	.0050	.25**	.31**	.36**	.39**	ผ่าน
12	+	5.71	2.02	3.71	2.11	2.817**	.0040	.14**	-	-	-	ไม่ผ่าน
13	+	5.00	2.00	4.00	1.80	1.531	.0680	-	-	-	-	ไม่ผ่าน
14	+	5.65	1.77	3.18	1.78	4.067***	.0000	.28***	.31***	.37***	.33***	ผ่าน
α								.67	.70	.71	.72	

หมายเหตุ ค่า *t* ที่ขีดเส้นใต้เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน (equal variance not assumed)

13 ข้อคือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 14 ข้อกระทง

11 ข้อคือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 13 ข้อกระทง

10 ข้อคือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 11 ข้อกระทง

9 ข้อคือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 10 ข้อกระทง

ค่า *r* วิกฤต (58) = .214, $p < .05$, หนึ่งหาง. * $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

ตัวอย่างมาตรวัดลักษณะอ่อนไหวต่อการถูกปฏิเสธ

คำชี้แจง : โปรดอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้และพิจารณาคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของคุณมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว แล้วกา X ลงบนตัวเลขที่ตรงกับคำตอบนั้น โปรดจินตนาการว่าคุณอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของคุณ และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. คุณขอยืมสมุดจดเลคเชอร์ที่เรียน จากเพื่อนร่วมชั้นของคุณคนหนึ่ง

คุณกังวลหรือวิตกว่าเพื่อนร่วมชั้นของคุณจะยอมให้คุณยืมสมุดจดเลคเชอร์หรือไม่

ไม่กังวล อย่างยิ่ง	ไม่กังวล	ค่อนข้าง ไม่กังวล	กังวลและ ไม่กังวล พอๆกัน	ค่อนข้าง กังวล	กังวล	กังวลอย่าง ยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

คุณคาดว่ามีความเป็นไปได้ที่เพื่อนร่วมชั้นของคุณจะเต็มใจให้คุณยืมสมุดจดเลคเชอร์

เป็นไปได้ อย่างยิ่ง	เป็นไปได้	ค่อนข้าง เป็นไปได้ ไม่ได้	เป็นไปได้และ เป็นไปได้ พอๆกัน	ค่อนข้าง เป็นไปได้	เป็นไปได้	เป็นไปได้ อย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

ตัวอย่างมาตรวัดสภาวะความก้าวร้าว

แบบทดสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน

คำสั่ง จากโจทย์ ให้ท่านเลือกคำตอบโดยวงกลมล้อมรอบตัวเลือกที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด

1. หากกัมพูชายังคงไม่ยอมยุติการสร้างความขัดแย้งเรื่องเขาพระวิหาร อีกทั้งยังนำกองกำลังทหารมาคุมเชิงในบริเวณที่มีปัญหา ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่จะให้กองกำลังทหารไทยเข้าปะทะโจมตีกับกองกำลังทหารของกัมพูชาเพื่อให้ถอนถอยจากพื้นที่ดังกล่าว

1. ไม่เห็นด้วยอย่างมากกับการเข้าโจมตีกัมพูชา	5. ค่อนข้างเห็นด้วยกับการเข้าโจมตีกัมพูชา
2. ไม่เห็นด้วยกับการเข้าโจมตีกัมพูชา	6. เห็นด้วยกับการเข้าโจมตีกัมพูชา
3. ค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการเข้าโจมตีกัมพูชา	7. เห็นด้วยอย่างมากกับการเข้าโจมตีกัมพูชา
4. เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆกับการเข้าโจมตีกัมพูชา	

ตัวอย่างมาตรวัดวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาคำที่แสดงความรู้สึกในแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย X ทับตัวเลขในช่องคำตอบของกระดาษคำตอบ ให้ ตรงกับความรู้สึก ณ ขณะนี้ ของท่านมากที่สุดเพียง 1 ตัวเลือก (โปรดตอบให้ครบทุกข้อ)

ความหมายของหมายเลขคำตอบ

- 1 = ไม่ตรงอย่างยิ่ง 2 = ค่อนข้างไม่ตรง
3 = ตรงและไม่ตรงพอๆกัน 4 = ค่อนข้างตรง 5 = ตรงอย่างยิ่ง

ข้อที่	ไม่ตรงอย่างยิ่ง	ค่อนข้างไม่ตรง	ตรงและไม่ตรงพอๆกัน	ค่อนข้างตรง	ตรงอย่างยิ่ง
1 สดใส	1	2	3	4	5

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวธีรภัฏญา เขมะวิชานุรัตน์ เกิดวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2531 ที่จังหวัดกาญจนบุรี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2553 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2555

